

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Larisa Majcen

**Krepitev starševskih kompetenc v družinah z
mlajšimi otroki**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2023

Univerza v Ljubljani
Fakulteta za socialno delo

Larisa Majcen

**Krepitev starševskih kompetenc v družinah z
mlajšimi otroki**

Diplomsko delo

Mentor: doc. dr. Alenka Gril

Ljubljana, 2023

Zahvala

Hvala mentorici doc. dr. Alenki Gril za strokovno vodenje in pomoč pri nastajanju diplomskega dela.

Hvala vsem sogovornicam za čas in podeljene izkušnje, saj brez tega izvedba moje diplomske naloge ne bi bila mogoča.

Hvala moji družini in vsem najbližjim za vso podporo in spodbujanje med študijem ter pri pisanju tega zaključnega dela.

KREPITEV STARŠEVSKIH KOMPETENC V DRUŽINAH Z MLAJŠIMI OTROKI

Povzetek diplomskega dela

V diplomskem delu predstavljam krepitev starševskih kompetenc v družinah z mlajšimi otroki. V teoretičnem delu sem predstavila vzgojo v družini, učinke vzgoje za socialno prilagojenost otrok, razvoj otroka v predšolskem obdobju, problematiko vzgojne nedoslednosti in krepitev starševskih kompetenc, v raziskavi pa sem se osredotočila na načine podpore in pomoči, ki jo strokovne delavke nudijo staršem z vzgojnimi izzivi. V nalogi sem želela izhajati iz perspektive socialnega dela, vendar sem se zaradi različnih profilov zaposlenih v organizacijah in institucijah odločila za termin strokovne delavke.

Raziskava, ki sem jo izvedla, je kvalitativna. Za zbiranje podatkov sem uporabila delno standardiziran intervju. Diplomaska naloga temelji na zgodbah in pripovedih strokovnih delavk, ki delajo na področjih, kjer se srečujejo s starši, ki imajo izzive pri vzgoji. Zanimalo me je predvsem, kako strokovne delavke zaznavajo starše, ki bi potrebovali podporo pri vzgoji otrok, katere težave so skupne staršem, ki potrebujejo podporo pri vzgoji svojih otrok, katere načine podpore in pomoči ponudijo tem staršem, kako se pomoč staršem kaže v spremembi otrokovega vedenja v vrtcu in kakšna je uspešnost nudenja pomoči staršem.

Ugotovila sem, da imajo starši največ težav pri postavljanju mej. Najbolj uporabljen vzgojni slog med starši je permisivna vzgoja. Posledice te vzgoje pri otroku so zbežanost, agresija, nesamostojnost, čustveno-vedenjske težave, egocentrizem. Strokovne delavke se srečujejo s starši, ki imajo težave pri vzgoji skoraj vsakodnevno. Pripravljenost staršev na sodelovanje je odvisna od motivacije. Načini podpore in pomoči, ki so na voljo staršem, so svetovalne storitve, pogovor, podelitev izkušenj drugih, individualna pomoč, delavnice, informiranje o pomoči, laična pomoč družinam na domu. Strokovni delavci uporabnike kdaj usmerijo tudi drugam. Najpogosteje na program Krepitev družin, psihološko pomoč, center za duševno zdravje, zdravstveni dom. Uspešnost nudene podpore in pomoči je odvisna od sodelovanja staršev.

Ključne besede: vzgoja, predšolski otroci, starševske kompetence, pomoč in podpora

STRENGTHENING PARENTING COMPETENCES IN FAMILIES WITH YOUNG CHILDREN

Graduation Thesis Abstract

In my thesis I present the strengthening of parenting competences in families with young children. In the theoretical part I presented family education, the effects of education on children's social adjustment, child development in the pre-school period, the problem of raising inconsistency and the strengthening of parental competences. In the research I focused on the ways of support and help that professionals provide to parents with upbringing challenges. In the thesis I wanted to work from the perspective of social work, but due to the different profiles of the employees in the organisations and institutions I decided to use the term professionals.

The research I have done is qualitative. I used a semi-standardised interview to collect data. The thesis is based on the stories and narratives of practitioners who work in fields where they encounter parents who have challenges in parenting. I was particularly interested in how practitioners perceive parents who might need support in raising their children, what are the common problems of parents who need support in raising their children, what are the methods of support and help they use with these parents, how does the support for parents result in a change in the child's behaviour in kindergarten and what is the success rate of the support provided to parents.

I have found that parents have the most difficulty in setting boundaries. The most used parenting style among parents is permissive parenting. The consequences of this type of parenting for the child are confusion, aggression, lack of independence, emotional-behavioural problems, egocentrism. The professionals deal with parents with parenting problems almost daily. Parents' willingness to cooperate depends on their motivation. The types of support and help available to parents are counselling, discussion, sharing the experience of others, individual help, workshops, information about help, and lay support for families at home. Professional workers sometimes refer users elsewhere. Most often to the Strengthening Families programme, psychological support, mental health centre, health centre. The success of the support and help provided depends on the cooperation of the parents.

Keywords: education, pre-school children, parental competences, help and support

Kazalo vsebine

1 Teoretični uvod	1
1.1 Vzgoja v družini	2
1.2 Vzgojni slogi.....	4
1.2.1 Avtoritarni vzgojni slog	5
1.2.2 Permisivni vzgojni slog	5
1.2.3 Demokratični vzgojni slog.....	6
1.3 Razvoj otroka v predšolskem obdobju	7
1.3.1 Razvoj dojenčka in malčka.....	8
1.3.2 Razvoj možganov v predšolskem obdobju	10
1.3.3 Mejniki v otrokovem razvoju	11
1.4 Učinki vzgoje za socialno prilagojenost otrok.....	11
1.5 Vzgojna problematika.....	13
1.5.1 Avtoriteta	14
1.5.2 Meje in pravila	14
1.5.3 Discipliniranje.....	15
1.5.4 Učenje ustreznega vedenja	16
1.5.5 Doslednost	18
1.6 Krepitev starševskih kompetenc	18
1.6.1 Izobraževanje za starše	19
1.6.2 Socialno delo z družino	20
2 Opredelitev problema	22
3 Metodologija	23
3.1 Vrsta raziskave.....	23
3.2 Merski instrument.....	23
3.3 Populacija in vzorec.....	24
3.4 Zbiranje podatkov	24
3.5 Obdelava in analiza podatkov	24
4 Rezultati	25
5 Razprava	36
6 Sklepi	40
7 Predlogi	42
8 Seznam literature	43
9 Priloge	47

9.1 Smernice za intervju	47
9.2 Transkript intervjuja A	48
9.3 Odprto kodiranje.....	52
9.4 Osno kodiranje.....	109
9.5 Odnosno kodiranje.....	120

1. Teoretični uvod

Različni avtorji pojem vzgoja definirajo vsak na svoj način. Za nekatere vzgoja pomeni prenašanje izkušenj starejše generacije na mlajšo, drugi menijo, da je vzgoja načrten proces vplivanja na otroke in proces, v katerem se oblikuje človekova avtonomna osebnost. Osnovne zakonitosti vzgoje so razvijanje potencialov otroka in hkrati oblikovanje človeka v skladu s kulturnimi vrednotami (Devjak in Berčnik, 2018, str. 9–11). Vzgoja oblikuje ključne čustvene, spoznavne in motivacijske sisteme v človeških možganih. Z leti smo dobili tudi vrsto znanstvenih dokazov, ki kažejo na to, kako različni vzgojni slogi vplivajo na otrokove možgane. Dojenčkovi možgani ustvarjajo povezave z zelo veliko hitrostjo, okrog sedmih let starosti pa se ustvarjanje povezav upočasni, zato je to obdobje zgodnjega otroštva ključno za nadaljnji razvoj človeka. Ustvarjene povezave med živčnimi celicami se utrdijo glede na konkretno okolje, v katerem je otrok. Tudi posameznikov uspeh kasneje v življenju je v veliki meri odvisen od odnosa, ki ga je imel starš do njega v obdobju otroštva (Sunderland, 2009, str. 8–21).

Pri šolski uspešnosti otrok in mladostnikov pomembno vlogo igrajo številni dejavniki neposrednega okolja, v katerem otrok odrasča. Eno pomembnejših okolij za otroka je seveda družinsko okolje, to postavi pomembne temelje za posameznikov nadaljnji razvoj, ki poleg drugih dejavnikov vpliva na izobraževalne izide otrok. Pretekle raziskave kažejo, da je poleg nekaterih sociodemografskih dejavnikov pri šolski uspešnosti zlasti pomembna vzgoja oz. vzgojni slog staršev (Masud in dr., 2014). Starši z uporabo različnih vzgojnih slogov postavijo pomembne temelje za otrokov razvoj kompetenc in vedenj, kot so angažiranost za šolsko delo in spopadanje s šolskimi zadolžitvami (Cupar, Lahe in Kirbiš, 2021, str. 261–263). V raziskavi so s pomočjo devetintridesetih člankov analizirali razmerje med starševskimi slogi in akademsko uspešnostjo učencev. Vse izbrane študije so poudarile, da obstaja povezava med stili starševstva in učno uspešnostjo otrok. Študij, ki bi pokazale neobstoječo povezavo med slogom starševstva in akademskim dosežkom, ni bilo. V študiji je bilo ugotovljeno, da starševski slogi blažijo razmerje med starševskimi praksami in ocenami učencev, pri čemer sta vključevanje in spremljanje staršev najučinkovitejša pri starševskih slogih, ki se osredotočajo na otroka (Masud, Thurasamy in Shakil Ahmad, 2014).

Socialni delavci in delavke staršem nudijo podporo pri vzgoji v okviru vzpostavljenega delovnega odnosa. V njem se izvajajo izvorni projekti pomoči, ki se oblikujejo za vsako družino posebej. Osrednji prostor, v katerem se odvijajo projekti pomoči, je v socialnem delu pogovor.

Za to, da se lahko odvije, je treba ustvariti odprt prostor in vključiti vanj vse soustvarjalce (Čačinovič Vogrinčič, 2006).

V diplomskem delu bom v teoretičnem in empiričnem delu predstavila, kako poteka proces vzgoje v družini. Raziskala bom, katere so naloge družine, kako poteka razvoj otroka v predšolskem obdobju, različne vzgojne sloge in napake staršev, ki se lahko pripetijo v vzgojnem procesu. V empiričnem delu bom s strokovnimi delavci raziskovala, kakšne načine podpore in pomoči uporabljajo, ko pri delu z družino naletijo na pomanjkanje starševskih kompetenc.

1.1. Vzgoja v družini

Bajzek (2003) o družini pove, da je najpomembnejši faktor družbe. Je prostor, kjer se vzpostavijo odnosi med spoloma in generacijami. Socializacija in družinsko življenje človeku omogočita, da lahko izrazi svoje potencialne. Teh nalog družine ne more nadomestiti nobena druga institucija, zato vloga družine ostaja nenadomestljiva. Čačinovič Vogrinčič (1992) pravi, da je družina prvi socialni sistem, v katerem otrok živi in s svojimi značilnostmi nanj vpliva na vseh stopnjah njegovega razvoja. V družini se ustvarjajo pogoji za vzpostavljanje in ohranitev individualnih razlik v avtonomiji in povezanosti s konfrontacijo in odgovornostjo. Družino tvori več posameznikov, ki imajo skupne motive, cilje, pravila, norme in vrednote. V njej se oblikujejo značilne strukture moči, načini vedenja in mreža statusov in vlog (Čačinovič Vogrinčič, 2006). Perko (2008) družino vidi kot prostor, kjer se odigrajo za njene člane najpomembnejše igre in zgodbe. Družinski člani si v njej oblikujejo svojo osebnost, se v medsebojnih odnosih kultivirajo, individualizirajo in socializirajo. Za otroka je v družini pomemben njegov odnos z mamo in očetom ter to, da se v njej čuti sprejetega in varnega.

Kljub veliko spremembam na področju družinskega življenja njene temeljne naloge ostajajo enake. Družina ima pet glavnih funkcij, to so biološko-reproduktivna, gospodarsko-ekonomska, pravno-varstvena, kulturno-vzgojna in socializacijska funkcija. Družina skrbi za socialne potrebe svojih članov in jih vključuje v družbeno in kulturno življenje svoje skupnosti. V družini poteka tudi primarna socializacija otroka, in to v predšolskem obdobju. To je proces, s katerim se otrok vključuje v družbo, uči se kulture, vrednot, čustvovanja, prepričanj. V tem obdobju zgodnjega otroštva so za otroka najpomembnejši objekt starši. Prek pomembnih drugih otrok vase sprejema idealno podobo samega sebe. Ta začetna identifikacija se lahko kaže kot posnemanje vzora – staršev (Devjak in Berčnik, 2018, str. 166–173). Emile Durkheim je pojem socializacija uvedel, da bi označil vpliv družbenih dejavnikov na oblikovanje človekove

osebnosti. Drugi avtorji socializacijo vidijo kot proces vpeljevanja posameznika v družbeno življenje, uvajanje posameznika v objektivni svet družbe in učenje kulture, ki jo ta skupina ima. S socializacijo se oblikuje celotna posameznikova osebnost. Je sredstvo, s katerim se v družbi zagotavlja kontinuiteta (Peček Čuk in Lesar, 2020, str. 26–27).

Družina ima pomembno nalogo tudi pri moralnem razvoju predšolskega otroka. To je proces, v katerem otrok postopno ponotranja družbene standarde pravilnega vedenja. Gre za razvoj zavednega presojanja o pravilnosti ravnanj. Moralni čut ni prirojen, se pa njegov razvoj začne že zelo zgodaj. Največji vpliv na otrokovo moralno presojanje ima družina, saj otrok posnema vedenje družinskih članov. Moralni razvoj lahko spodbudimo tudi z vzgojnimi metodami (Devjak in Berčnik, 2018, str. 179–181). Različne teorije so ustvarile svoje poglede na moralno vzgojo. Psihoanalitične teorije moralnega razvoja človeka označujejo za konfliktno bitje. Menijo, da mora otrok v času svoje socializacije potlačiti sovražnost do avtoritet zaradi strahu pred izgubo njihove ljubezni in naklonjenosti. Tako usvoji njihova pravila obnašanja in razvije motive za posnemanje njihovega obnašanja. Teorije socialnega učenja, behavioristične teorije zastopajo stališče, da je otrok ob rojstvu neskončno prilagodljiv. Moralno vedenje za njih sestavljajo specifična dejanja, ki se jih posameznik nauči na podlagi nagrade in kazni. Teorije samooblikovanja, kognitivistične teorije moralni razvoj opredeljujejo kot spoznavanje in sprejemanje moralnih norm. Moralno dejanje pa pomeni otrokovo razumsko presojo o pravilnosti ali nepravilnosti nekega dejanja. Da bi otrokova dejanja resnično začeli voditi moralni nagibi, otrok potrebuje raznovrstne socialne izkušnje (Kalin, 1998, str. 30–31).

V družini se odvijajo štirje procesi učenja, ki prek interakcij s starši pomembno vplivajo na otrokov razvoj. To so internalizacija in rekapitulacija (ponotranjimo obstoječa sporočila), identifikacija in imitacija (kopiranje vedenja pomembnih drugih), introjekcija in oblikovanje kognitivnih shem (obravnavanje sebe tako, kot me obravnavajo drugi), individualizacija (daje možnost osvoboditve obstoječih vzorcev). Ti procesi učenja pojasnjujejo, kako se lahko vedenje staršev prenese na otroke. Ponotranjimo lahko tudi vedenje staršev, ki nam kot otrokom ni bilo všeč. Izkušnje, ki jih pridobimo v zgodnjem otroštvu, se nam namreč vtisnejo v spomin in vplivajo na naše vedenje v odraslosti. To vedenje je lahko kopija naučenega ali pa reakcija na to (Bouwkamp in Bouwkamp, 2020, str. 39–41).

Vzgoja in njene definicije so se skozi čas neprestano spreminjale. V klasičnem pojmovanju je vzgoja težnja k boljšanju slabega in ohranjanju dobrega v človekovi osebnosti. Naloga vzgojitelja pri tem je, da otroka seznanja z vrednotami in spodbuja moralno razsojanje. Kroflič (1997) vzgojo opiše kot zelo kompleksno obliko medčloveške komunikacije. Bezjak

(1923) pa vzgojo opiše kot namerno in preudarno pomoč pri telesnem in duševnem razvoju, ki jo odrasli nudijo otrokom. Vukasović (1971) meni, da je osnovni smisel vzgoje prenašanje izkušenj na mlade, ki se še pripravljajo na življenje. Definicije in pa tudi sam način vzgoje se skozi čas spreminja, ker je vpletena v zgodovinsko družbeni kontekst (Peček Čuk in Lesar, 2020, str. 22–26). Vzgojni koncept se nenehno prilagaja času in prostoru, v katerem družba trenutno je. Sam proces vzgoje se začne že z otrokovim rojstvom. Proces je usmerjen na oblikovanje avtonomne osebnosti. Gre za zapleten in dinamičen pojav. V ožjem smislu lahko vzgojo razumemo kot dejavnost, s katero se razvijajo posameznikove psihofizične sposobnosti in oblikujejo pogledi na svet. Pojav vzgoje je kompleksen, v tem procesu se hkrati razvijajo človekovi potenciali in njegovo formiranje v skladu s kulturnimi vrednotami (Devjak in Berčnik, 2018, str. 19–24).

1.2. Vzgojni slogi

Vzgojni slog lahko opredelimo kot odnos med tistim, ki vzgaja, in otrokom. Izbira vzgojnega sloga je odvisna od posameznikovih stališč, razumevanja vzgoje in njegove implicitne teorije o vzgoji in njeni moči. Vzgoja je načrtna, zavestna aktivnost, vendar pa je njen uspeh odvisen tudi od nezavednih sil. Vzgojni slog močno pogojuje družbeno okolje (Peček Čuk in Lesar, 2020, str. 130–133). Slog starševstva lahko pojmuje kot specifično kombinacijo različnih razsežnosti vedenja, ki jih starši uporabljajo v procesu socializacije oz. v svojem odzivanju na otroka na splošno (Vidmar in Zupančič, 2006, str. 52).

Diana Baumrind (1970) je kot prva raziskovalka vzgojnih slogov opredelila tri vzgojne stile: avtoritarni, avtoritativni in permisivni. Starševski vzgojni slogi je merila z vidika dveh dimenzij – starševske odzivnosti oz. topline in nadzora oz. zahtevnosti. V naslednji raziskavi je dodala še četrti vzorec – zanemarjajoč oz. zavračajoč (Baumrind, 1971, str. 24).

Avtoritarne starše opiše kot odmaknjene, nadzorujoče in nekoliko manj tople od drugih staršev. Avtoritativno vedenje staršev opiše kot kombinacijo močnega nadzora in pozitivnega spodbujanja otrokovih avtonomnih in neodvisnih prizadevanj. Permisivne starše pa opiše kot nenadzorovalne, nezahtevne in razmeroma tople (Baumrind, 1970, str. 104). Trodelno opredelitev vzgojnih slogov bom sama povzela po Peček Čuk in Lesar (2020).

1.2.1. Avtoritarni vzgojni slog

Ta načina vzgoje imenujemo tudi trda in patriarhalna vzgoja. Temelji na načelu, da so moški več vredni. Oče nastopa s položaja moči, za dogovarjanje ni nobenega prostora. Osnova ubogljivosti otrok je strah pred kaznijo. Kazni so stroge in hude, pogosta je telesna kazen. Prevladujoče čustvo pri vzgoji je jeza (Horvat Kuhar, 2017, str. 23–25). Menijo, da je osnovna naloga vzgoje, da otroka oblikuje v uporabnega člana družbe, ki sprejema njena pravila. Čeprav je bil ta slog bolj značilen za pretekli čas, ga srečujemo še danes. Komunikacija med vzgojiteljem in otrokom je enosmerna. Naloga vzgojitelja je, da opredeli primerne vzorce vedenja, otrok pa mora temu slediti. Oče je odločilni dejavnik družinske vzgoje, otrokom mora privzgojiti pravilen odnos do avtoritete. V očetovo avtoriteto se ne sme dvomiti. Mati je otrokova prva vzgojiteljica, vendar njena vzgojna vloga ni tako pomembna kot očetova. Takšen pristop ne razvija spretnosti odločanja, odgovornega vedenja in sodelovanja (Peček Čuk in Lesar, 2020, str. 135–140).

Najpogosteje se začnejo posledice take vzgoje kazati na pragu odraščanja. V tem obdobju družina ne zadovoljuje več njegovih potreb, saj v takih razmerah ne more širiti obsega odgovornosti in samostojnosti. To je tudi razlog, da otroci družino hitreje zapustijo in si ustvarijo svojo. Posledice se kažejo tudi v tem, da se posameznik nikoli ne počuti dovolj dobrega, se ne upa postaviti zase, je prestrašen in zaprt vase (Horvat Kuhar, 2017, str. 26–27). Psihološko ta slog vzgoje otrokom škoduje. Starši izvajajo pritisk in nadzor, od otrok zahtevajo, da vedno upoštevajo ukaze, dobijo pa malo pozornosti in topline. Zaradi tega lahko otroci postanejo nesrečni, pesimistični, sramežljivi in nezaupljivi. Strogo in grobo kaznovanje otrok pa slabo vpliva na njihovo duševno zdravje (Fadlillah in Fauziah, 2022, str. 2130–2132). Ti otroci bolj pogosto kažejo negativno čustveno razpoloženje, sovražnost, žalost in tesnoba. Njihov moralni razvoj je na nižji ravni, vendar je vseeno boljši od tistih otrok, ki so jih vzgajali permissivno ali pa nevpleteno (Marjanovič Umek in Zupančič, 2020, str. 374).

1.2.2. Permisivni vzgojni slog

Ta slog je za otroka najmanj vsiljiv. Njegovi zagovorniki so mnenja, da je otrok sam sposoben spreminjati svoje vedenje in da je kazen napad na otrokovo avtonomijo. Otroku je dopuščena velika mera svobode. Otrokovo agresivno vedenje si razlagajo kot posledico njegovega notranjega nemira. Temelji na razumevanju, da je otrok po naravi dober in je družba tista, ki ga kvari. Naloga te vzgoje je torej, da otroka varuje pred slabimi vplivi. Rousseau

(1959) o osnovnih vzgojnih principih pove, da moramo otrokom neovirano dovoliti uporabo moči, ki jim jo je dala narava in jim pomagati pri vseh fizičnih potrebah. Vloga vzgojitelja je, da ustvari podporno okolje, v katerem lahko otrok prosto izraža svoje občutke (Peček Čuk in Lesar, 2020, str. 141–144). Ta slog temelji na preveliki pozornosti, posvečeni otroku. Temelj je na razumevanju otroka in ne pretirano vmešavanje v njegov razvoj. Ker je otrokom dovoljeno vse, ji pravijo tudi svobodna vzgoja. Ni osnovne družinske hierarhije, vodstvena funkcija je zamegljena, vloge članov niso jasne, pravila so ohlapna, ali pa jih sploh ni. Starši se na neprimerno vedenje odzovejo z dolgo razlago, ni pa drugih ukrepov in posledic. Cilj je izogibanje neugodja in stresa za otroka (Horvat Kuhar, 2017, str. 28–30).

Posledica te vzgoje je, da se otrok ne nauči spoštovati drugih, izhaja le iz svojih potreb in želja. V socialnih stiskah se burno odziva in ni zmožen prepoznati napačnega ravnanja. V puberteti ti otroci postanejo za starše neobvladljivi, nespoštovanje mej drugih se lahko kaže tudi v agresiji. Zaradi potrebe po takojšnjem užitku pa ima taka oseba večjo možnost, da zapade v alkohol ali droge. Pri takem slogu vzgoje otrok ne more razviti svojih potencialov. V realnem odraslem življenju te osebe hitro spoznajo, da ne morejo vedno vsega dobiti. Ker jih nihče ni na to pripravil, se jim sesuje svet (Horvat Kuhar, 2017, str. 32–34). Permisivna vzgoja vpliva na otrokov razvoj, med drugim so otroci manj samostojni, kažejo več agresivnosti, so manj ustvarjalni in nimajo samonadzora (Fadlillah in Fauziah, 2022, str. 2132). Otroci permisivnih staršev imajo pogosto težave z nadzorovanjem vedenja, čustev in impulzov. So pretirano egocentrični, zahtevni in konfliktni. Med odraščanjem pa se njihove težave le še stopnjujejo (Marjanovič Umek in Zupančič, 2020, str. 375).

1.2.3. Avtoritativni vzgojni slog

Poimenujemo ga tudi kot demokratični in interakcijski vzgojni slog. Naloga te oblike vzgoje je, da otrok svobodno uporablja svoj razum. Kako doseči posameznikovo samostojnost, pojasnjuje koncept samoomejitvene avtoritete. Načela te avtoritete so vzpostavitev čustveno stabilnega in pozitivnega odnosa med vzgojiteljem in otrokom, uporaba avtoritete za simbolne zahteve, ki jo podkrepimo z racionalno utemeljitvijo, spodbujanje otrokovih socialnih stikov in sposobnosti moralnega razsojanja, postopno vključevanje v procese dogovarjanja. Izhaja iz razmišljanja, da je človek po naravi nagnjen k svobodi, zato je pomembno, da se disciplino pri otroku zahteva zelo zgodaj (Peček Čuk in Lesar, 2020, str. 149–154). Tej vzgoji lahko z drugimi besedami rečemo tudi uravnovežena ali prožna. Takšna vzgoja je odprta za povratne informacije

vseh članov in upošteva potrebe vseh. Vsi družinski člani imajo svoje pravice in dolžnosti. V družini obstaja hierarhija, starši otroke vodijo s svojo avtoriteto. Disciplina ni vsiljena, temelji na upoštevanju razvojne stopnje otroka. Starši kot vodje postavljajo jasne meje, vendar so te tudi prilagodljive in upoštevajo otrokovo osebnost. V družini se sprejemajo kompromisi, pogaja se o možnih spremembah. Otrok meje potrebuje, a v svoji razvojni nalogi jih bo poskušal tudi prehajati. Naloga vzgojitelja je, da mu pove, do kod to sme in kakšne so posledice prekrška. S tem otrok razvija lastno odgovornost, disciplina pa začne prehajati v samodisciplino (Horvat Kuhar, 2017, str. 35–37).

Za demokratični vzgojni slog je značilna toplina staršev in njihova odzivnost na otrokove potrebe, njihovo spodbujanje in opogumljanje, spoštovanje otrokovih želja in mnenj ter sodelovanje pri odločitvah. Starši otroke aktivno spremljajo pri aktivnosti in se o njih pogovarjajo z njimi. Posamezniki, ki so deležni takšne vzgoje, so bolj uspešni na učnem področju, manj pogosto zbolijo za depresijo in tesnobnimi motnjami, bolj se zanašajo na lastne vire moči in imajo dobro samopodobo. Redkeje eksperimentirajo z drogami in pri njih je zaznanega manj antisocialnega vedenja (Ganc, Ganc, Krohne in Škoda, 2020, str. 110). Ta tip vzgoje zelo dobro vpliva na otrokov razvoj tako na socialno-čustvenem kot na kognitivnem področju. Njegov vpliv se pozitivno kaže pri otrokovih dosežkih v šoli, v duševnem zdravju in čustvenem razvoju v zgodnjem otroštvu (Fadlillah in Fauziah, 2022, str. 2132). Ti otroci so najbolj socialno kompetentni in imajo visoko raven moralnega razvoja v primerjavi z ostalimi. Njihovo čustveno razpoloženje je večino časa pozitivno in svoja čustva znajo uravnati. V vrtcu ali šoli so prilagodljivi, imajo pa tudi veliko težnjo po učenju novih stvari (Marjanovič Umek in Zupančič, 2020, str. 374).

1.3. Razvoj otroka v predšolskem obdobju

V predšolskem obdobju pri otroku poteka več vrst razvoja, to so gibalni, zaznavni, govorni, osebostnega in socialni razvoj. Gibalni razvoj poteka v dveh smereh. Eden poteka v smeri od glave navzdol, drugi pa od sredine telesa navzven. Gibalni razvoj vodi motivacija otroka za raziskovanje in osvajanje novih gibalnih sposobnosti. Zaznavni razvoj pomeni učenje procesiranja senzornih informacij in njihovo razumevanje. Najmanj razvit od ostalih čutil je pri dojenčku vid, sliši razmeroma dobro. Tip in vonj sta dobro razvita, oba sta zelo pomembna pri dojenčkovem povezovanju z mamo. Sposobnost razlikovanja med okusi je prav tako dobra, ta sposobnost je že prirojena. Govorni razvoj otroka se začne na predjezikovni stopnji, izraža se z

glasovi, ki nimajo pomena. Prvo besedo spregovori v starosti od 12 do 20 mesecev. Razvoj osebnosti pomeni celovito organizacijo telesnih, intelektualnih, socialnih in čustvenih značilnosti posameznika. Ta skup značilnosti konstituira enkratno individualnost posameznika. Socialni razvoj vključuje otrokovo učenje socialnega vedenja, njegovo sposobnost vključevanja v socialne interakcije in oblikovanje socialnih odnosov (Marjanovič Umek in Zupančič, 2020, str. 184–287).

1.3.1. Razvoj dojenčka in malčka

Novorojenček je socialno bitje, to kaže s tem, da so mu vseč dražljaji, ki prihajajo od ljudi. Že novorojenček ima sposobnost posnemanja vedenja druge osebe. V vedenju drugega posnema to, kar zmore. Najpreprostejša oblika posnemanja je mimično posnemanje. Med četrtem in šestim tednom se začne pojavljati tudi socialni nasmeh. Najpogosteje ga pri dojenčku vzbudi zaznava človekovega obraza, lahko pa tudi prijeten zvok ali predmet. Pri starosti dveh mesecev se začne bolj dejavno vključevati v interakcijo. Vzpostavlja stik iz oči v oči, svoje odzive usklajuje z drugo osebo. V tem obdobju začne posnemati tudi gibe drugih delov telesa. V naslednjih mesecih začne tudi interakcijo s samim seboj. Začne se vključevati tudi v sodelovalne igrice z drugo osebo. Njegovo sporazumevanje z drugim še ostaja parno, pozoren je lahko na eno stvar. Okoli šestega meseca se dojenček začne sporazumevati tudi z vrstniki. Med sedmim in osmim mesecem začne v interakciji uporabljati tudi predmete. Z njimi tudi posnema dejanja drugih. V tem obdobju posnemanje dobi kakovost emulacije (namerno ponavljanje vedenja druge osebe). V devetem mesecu zmore usklajevati pozornost osebe in predmetov. Po prvem letu starosti pa otrok sam usmerja pozornost druge osebe na predmete. Okoli devetega mesca se pojavi tudi sposobnost socialnega posnemanja. To je prva oblika kulturnega učenja. Gre za namerno ponavljanje vedenja druge osebe, pri čemer otrok posnema njeno vedenjsko namero. V tem času se pojavi tudi anksioznost do neznanih ljudi in separacijska anksioznost. Prva se pojavi kot izraz otrokovega strahu in previdnega vedenja, druga pa kot odziv na ločitev od osebe, ki ji je naklonjen (Marjanovič Umek in Zupančič, 2020, str. 287–294).

Navezanost med staršem in otrokom se oblikuje prek vzorcev interakcije. Odnosi družinskih članov močno vplivajo drug na drugega. Odnos, ki ga ima otrok s starši, vpliva na njegovo ravnanje s sabo in drugimi. Otrok je popolnoma odvisen od staršev, zato je navezovanje njegov prvi mehanizem. Ta potreba je prirojena. Funkcija navezovanja otroka na starša je

vzpostavitev bližine, ki otroku v plašljivih situacijah nudi varnost in tolažbo. Dobra navezanost je izhodišče za otrokovo raziskovanje sveta. Za njen razvoj je ključna čustvena razpoložljivost in dovzetnost starša. Šele ko je otrok varno navezan, se lahko loti drugih razvojnih nalog. Če ne doživi varne navezanosti, bo njegov razvoj v precejšnji meri zastal. Poznamo varno, preokupirano, plašljivo, odklonilno in ambivalentno navezanost. Pri varni navezanosti se razvija otrokov občutek zaupanja vase, nadzora in kompetentnosti. Zlahka naveže stik ter ohranja ravnovesje med avtonomijo in povezanostjo. Preokupirano navezani otroci se počutijo malo vredne, skušajo doseči, da bi jih starši sprejemali. Ob ločitvi jih zgrabi panika in se težko pomirijo. Plašljivo navezani otroci se izogibajo stikom, ker se bojijo zavrnitve. Starši so za njih nepredvidljivi. Druge osebe doživljajo, kot da niso na razpolago, sebe pa kot nevredne ljubezni. Odklonilno navezani otroci dajejo vtis neodvisnosti, vendar si želijo pozornosti in podpore. Ne zaupajo v razpoložljivost starša. Zaščitijo se tako, da se delajo močne. Ambivalentno navezani močno hrepenijo po pozornosti starša. Ob njeni zgubi se čutijo prizadete in zavrnjene. Imajo šibek nadzor nad čustvi. K razvoju motnje navezanosti so najbolj nagnjeni plašljivo in ambivalentno navezani otroci. Ti otroci pogosto razvijejo vedenje, ki ga družba vidi kot moteno. Kadar je temeljna navezanost vzpostavljena in je nekoliko zamajana zaradi starševega vzgojnega sloga, je otrokov vzorec odzivanja blag (Bouwkamp in Bouwkamp, 2020, str. 23–35).

Okoli starosti dveh let otrok razvije eksplicitno samozavedanje. Njegova sposobnost ločevanja med seboj in drugimi se izraža tudi v posesivnosti do stvari, ki jih ima za svoje. Zavedanje sebe in lastnih potreb vodi do prvih nestrinjanj z drugimi in razvoja čustveno-socialnih spretnosti. Pri starosti dveh let in pol lahko otrokovo socialno vedenje opišemo z različnimi dimenzijami socialne prilagojenosti. Dimenzije čustvenega izražanja se kažejo kot veselje-potrto, zaupljivost-anksioznost, strpnost-jeza. Dimenzije vedenja pa se kažejo kot vključevanje-osamljenost, mirnost-agresivnost in prosocialnost-egoizem. Otroci, pri katerih pri vseh dimenzijah prevladuje pozitivno vedenje, so socialno prilagojeni. Malčki, ki kažejo negativne vzorce čustvenega izražanja, se razvijajo v smeri ponotranjanja težav. Te so dejavnik tveganja v razvoju samostojnosti. Malčki, ki pa kažejo negativne vzorce vedenja, se razvijajo v smeri pozunanjanja težav. Te predstavljajo dejavnik tveganja v razvoju vedenjskih težav, ki se kažejo v zavračanju od vrstnikov in konfliktnih odnosov z odraslimi (Marjanovič Umek in Zupančič, 2020, str. 303–305).

1.3.2. Razvoj možganov v predšolskem obdobju

Predšolsko obdobje oz. obdobje od dveh do sedem let je za otrokov razvoj najbolj pomembno. Ob rojstvu ima otrok že razvite vse dele možganov, a ti niso še do konca oblikovani. Najbolj razvit je limbični sistem, ki je nujen za osnovno preživetje. To je del, ki ima ključno vlogo pri predelavi čustev, nadzoruje pa tudi primitivne impulze, ki nas poženejo v odziv boj ali beg. Z odraščanjem se otroku razvija tudi možganski korteks, v katerem se odvija bolj kompleksno mišljenje. Sčasoma se ti dve ravni možganov povežeta, to se zgodi na podlagi otrokovih izkušenj in interakcij. S tem otrok postopno pridobi več nadzora nad čustvi in se jih nauči obvladovati. Dogaja se tudi povezava med levo in desno hemisfero, med njima nastaja splet živčnih celic, ki povezujejo oba dela. Ta del se razvija že v otroštvu, pospešeno pa v mladostništvu, vse do odraslosti. Leva hemisfera je pri večini odgovorna za govor in mišljenje, desna pa za zaznavanje čustev in neverbalno komunikacijo. V prvih letih življenja tako vsako sekundo nastane več kot milijon novih nevronske povezav (Carey, 2020, str. 24–27).

Okoli sedmega leta se ustvarjanje povezav v možganih začne upočasnjevati. Do takrat je že večina možganskih celic obdanih z mielinom. Naloga mielina je, da izboljša komunikacijo med celicami in okrepi vzpostavljene povezave. Do sedmega leta se razvije devetdeset odstotkov otrokovih možganov. Za starše je pomembno, da se zavedajo, da otrokovi možgani v predšolskem obdobju še niso razviti. To jim lahko pomaga razumeti otrokove izbruhe jeze in trme ter njegove stiske ob doživljanju močnih čustev. Otrok v tem obdobju enostavno še ne zmore miriti svojih čustvenih izbruhov. Naloga starša je, da otroku ta silovita občutja pomaga obvladovati. S tem, ko ga to nauči, se ustvarijo povezave, ki mu kasneje omogočajo obvladovanje stresnih situacij. Te povezave mu omogočajo, da lahko jasno razmisli o situaciji in poišče najboljšo rešitev. Takšno delovanje pomiri amigdalo in sprosti hormone, ki delujejo proti anksioznosti. Če otroku pri tem ne pomagamo dovolj, to zanj lahko pomeni, da se bo začel pretirano odzivati že na manjše dejavnike stresa. Pri njem se bodo pogosto sproščali stresni hormoni, kar lahko v najhujšem primeru kasneje vodi tudi v depresijo. Raziskave kažejo, da je sistem v možganih, zaradi katerega se odzivamo pretirano, izjemno težko spremeniti. Zato je zelo pomembno, da se ta sistem v otroštvu pravilno razvije (Sunderland, 2009, str. 20–32).

1.3.3. Mejniki v otrokovem razvoju

V starostnem obdobju od dveh do treh let starosti se otrokove spretnosti razvijajo zelo hitro, na dan se nauči tudi do osem novih besed. Začne se prebujati njegova domišljija, zato se otroci radi igrajo igre pretvarjanja, zanimajo jih vzroki in posledice. Nadzor nad čustvi še ni razvit, to je tudi razlog, da lahko zelo hitro menjavajo čustva. Povečuje se njihova čustvena inteligenca, opazati začnejo tudi čustva in želje drugih ljudi. V naslednjem obdobju med štirimi in petimi leti otrok pridobiva na zmožnosti koncentracije, načrtovanja in dolgoročnega spomina. Dobi sposobnost za primerjanje in kategoriziranje stvari. Razume lahko že kompleksnejše stavke. Govor postane bolj tekoč, kar mu omogoča zastavljanje veliko vprašanj o stvareh, ki ga zanimajo. Zanj postaja vse bolj pomembno prijateljstvo. Razvija se empatija, v mišljenju pa se pojavi logika. Povečuje se njegov nadzor nad samim seboj, možna je tudi predelava protislovnih čustev. V starosti od šest do sedem let se otrokova uporaba logičnega mišljenja še povečuje, jasno lahko razlikuje, kaj je prav in kaj narobe. Povečajo se spretnosti za sklepanje prijateljstev in s tem tudi vpliv pritiska vrstnikov. Začne se tudi primerjava sebe z drugimi. Njegova zmožnost uravnavanja čustev se še izboljša. Poveča se tudi njegova neodvisnost, večino skrbi zase lahko opravlja že brez pomoči (Carey, 2020, str. 28–33).

1.4. Učinki vzgoje za socialno prilagojenost otrok

Socialna prilagojenost se nanaša na regulacijo posameznikovega vedenja v skladu s pogoji in zahtevami njegove socialne skupine. V tem procesu prilagajanja otrok razvija sposobnosti organizacije, nadzora lastnega vedenja in čustvenega odzivanja, ki je uravnoteženo s skupinskimi normami. Socialno kompetentnost posameznika opredeljujejo sposobnosti učinkovitega obvladovanja vedenja z zahtevami socialnega okolja. To se odraža v primernem čustvenem izražanju in vedenju ter v prepoznavanju in usklajevanju pričakovanj, želja, interesov in namer drugih s svojimi. Socialna kompetentnost se nanaša tudi na posameznikovo splošno funkcioniranje v skupinskih interakcijah (Zupančič, Gril in Kavčič, 2000, str. 46).

Socialna kompetentnost vključuje veliko število pozitivnih kvalitets otrokovega socialnega delovanja, ki odražajo socialno prilagojeno, prožno, čustveno zrelo in prosocialno obnašanje ter pozitivne socialne izide, ki jih otrok doseže s svojim obnašanjem. Socialno kompetentni otroci izražajo čustva, skladna s skupinskimi normami, in iščejo ravnotežje med lastnimi željami ter interesi drugih otrok, so čustveno bolj stabilni in pogosto izražajo pozitivna čustva. Sposobni so čustvene in vedenjske regulacije in s tem tudi modulacije čustvene

odzivnosti v socialno prilagojeni smeri ter delovati učinkovito tudi v čustva vzbujajočih situacijah. Socialno kompetentni otroci bi morali izražati tudi manj anksioznih, zadržanih, boječih in manj nevodljivih, neugodljivih, nasprovalnih in predrznih obnašanj (Zupančič, Gril in Kavčič, 2000, str. 48–49).

Skozi čas so ljudje uporabljali različne tehnike vzgoje, brez da bi se zavedali njihovih posledic na otrokove možgane. Zdaj na podlagi raziskav bolje razumemo, kako vzgoja vpliva na oblikovanje možganov. V preteklosti so ljudje verjeli, da so otrokovi možgani odporni na stres, danes pa vemo, da ni tako, in da so otrokovi možgani zelo ranljivi. Zaradi nepravilnega načina vzgoje se lahko človek kasneje spopada z anksioznostjo in depresijo, ali pa ne bo znal obvladovati močnih čustev (Sunderland, 2009, str. 8–11).

Za otrokov razvoj je pomembno, na kakšen način vzgojitelj to spodbuja. Na to se vežejo vzgojne metode, ki jih uporablja, učinkovitost njegovega nadzora in uveljavljanje moči. Pri tem pa se kaže tudi pomen vzgojiteljeve brezpogojne ljubezni do otroka. Baumrind (1971) je v svojem preučevanju odnosa med otrokovo socialno kompetentnostjo in vzgojnim slogom ugotovila, da imajo otroci, do katerih starši izražajo pozitivna čustva, višje samospoštovanje, so bolj empatični in dosegajo višje rezultate na testih inteligentnosti. Ugotovila je tudi, da otroci, ki odraščajo v čustveno bolj hladnih družinah, prej razvijejo delinkventno ali kriminalno obnašanje v odraslosti. Otroci, ki so bili deležni konstantnih in jasnih pravil, so v odraslosti bolj kompetentni, samozavestni in manj agresivni. Darling in Steinberg (1993) pojasnjujeta učinke vzgojnega sloga na otrokov razvoj s tremi vidike vzgoje, to so cilji socializacije, metode staršev za doseg teh ciljev in čustveno vzdušje, v katerem poteka socializacija (oz. vzgojni slog). Pojasnjujeta, da lahko starši, ki imajo enak slog vzgajanja, uporabljajo za doseg istih ciljev različne metode. Ugotovila sta, da odzivni in sprejemajoči starši vzgojijo bolj motivirane otroke pri iskanju primernih načinov za nadzor situacije. Raziskave kažejo tudi na to, da lahko otrok s svojimi osebnostnimi značilnostmi vpliva na izbor vzgojnega sloga staršev (Kreft, 2008, str. 47–49).

Avtorica članka pa je v raziskavi ugotovila, da starši otrok z več znaki neustrezne prilagoditve uporabljajo več neučinkovitega nadzora. To je nekonstanten način kaznovanja, pri katerem ne nagrajujemo zaželenega vedenja, ampak samo kaznujemo nezaželeno. Kazni in nagrad se ne podkrepi z razlago, zato otrok ne poveže vedenja z njegovimi posledicami. Posledice uporabe te vrste nadzora se kažejo v manj učinkovitih prilagoditvenih sposobnostih otroka. Ugotovila je tudi, da način socializacije, ki jo starši uporabljajo, lahko povežemo s prilagoditvenimi sposobnostmi, ki jih otrok razvije (Kreft, 2008, str. 56–60). Baumrind (1971)

kot posledice permisivnega sloga našteje otrokovo relativno nezrelost, težave z nadzorovanjem impulzov, čustev in vedenja, nasprotovalnost, težnjo po takojšnji zadovoljitvi potreb. Kot najbolj neugoden opisuje nevpleteni slog staršev, kjer ti nimajo zahtev in so neodzivni. Ocenjuje, da imajo otroci takih staršev največ težav v razvoju (Vidmar in Zupančič, 2006, str. 51).

Na socialno prilagojenost otrok ima velik vpliv tudi vključitev otroka v vrtec. Vrtec je kakovosten podporni dejavnik otrokovemu socialnemu razvoju. Pridobljene izkušnje v vrtcu so se pozitivno povezovale z razvojem njihove socialne udeležbe, otroci so bolj socialno kompetentni in so v večji meri sodelovali z neznanimi otroki kot njihovi vrstniki, ki niso bili vključeni v vrtec (Vidmar in Zupančič, 2006, str. 52). Starost otroka ob vključitvi v vrtec se po državah razlikuje, v večini se ta zgodi med šestim in dvanajstim mesecem. Pierrehumbert in drugi (1996) so ugotovili, da vključitev otroka v vrtec v zgodnji starosti negativno vpliva na navezanost med dojenčkom in mamo. Prekinitev navezanosti lahko vpliva tudi na določena področja psihičnega razvoja (Ambrožič in Podgornik, 2018, str. 108). Glede zgodnjega vstopa otroka v vrtec približno polovica raziskav kaže neugodne učinke, polovica pa nobenih. Bolj skladne so ugotovitve raziskav, ki so preučevale vstop v vrtec po tretjem letu starosti, te kažejo pozitivne učinke (Vidmar in Zupančič, 2006, str. 52).

Temeljne naloge vrtca so pomoč staršem pri skrbi za otroka, izboljšanje kakovosti življenja družin in otrok ter ustvarjanje pogojev za razvoj otrokovih telesnih in duševnih sposobnosti. Cilji vrtca so, da otroci v času obiskovanja razvijejo številne sposobnosti. Med drugim so to razumevanje in sprejemanje sebe ter drugih, dogovarjanje in upoštevanje različnosti ter sodelovanje v skupinah, prepoznavanja čustev in spodbujanje čustvenega izražanja, samostojnost pri higienskih navadah in pri skrbi za zdravje. Naloga vzgojiteljev je, da otroke spodbujajo k ohranjanju radovednosti in domišljije ter razvijanju neodvisnega mišljenja, spodbujanje jezikovnega, telesnega in gibalnega razvoja, spodbujanje umetniškega izražanja ter posredovanje znanj z različnih področij znanosti in iz vsakodnevnega življenja (Zakon o vrtcih, 1996).

1.5. Vzgojna problematika

Uspešno vzgojo lahko dosežemo z načrtovanjem. Takšna vzgoja temelji na akciji namesto reakciji, na skrbnosti namesto na jezi in na zdravem razumu namesto na nerazumnosti. Vzgoja otrok je težavna naloga, saj so si otroci in starši različni. To je tudi razlog, zakaj ni

mogoče ponuditi enotne rešitve, ki bi bila učinkovita za vse. Temelj uravnotežene družine se začne tako, da so starši tisti, ki imajo nadzor, pri svojih odločitvah so dosledni in imajo potrebno znanje. Starš, ki s svojim otrokom dobro sodeluje, ima uveljavljeno avtoriteto, misli resno pri postavljanju zahtev, se jasno in kratko izraža, ne popušča, ponuja otroku izbiro, ima določena pravila in rutino. Njegov odnos z otrokom je zgrajen na ljubezni, zaupanju in spoštovanju (Pantley, 2007, str. 30–55).

1.5.1 Avtoriteta

Kroflič (1997) avtoriteto definira z vidika odnosa nadrejenega in podrejenega. Definira jo kot moč, ki nam omogoča vplivati na otrokov razvoj. Meni, da je avtoriteta kot moč vplivanja za vzgojo nujno potrebna. Peček Čuk in Lesar (2020) pa avtoriteto vidita kot nekaj, kar ni nujno grozeče, omejujoče ali zapovedujoče; to je lahko nekdo, ki ima ugled, veljavo in vpliv. Besedo avtoriteta lahko delimo na dva pomena, biti na poziciji avtoritete in biti avtoriteta. Prvo pomeni, da ima oseba v določeni vlogi pravico, da ukazuje in zahteva, drugo pa, da ima posameznik znanje, na katerega se lahko zaneseš. Tradicionalno so imeli vzgojitelji avtoriteto v obeh pomenih besede. V sodobnem času pa se postavljajo dvomi v tako obliko avtoritete.

O avtoriteti lahko govorimo, ko ta ni odvisna samo od prisile, šele podrejeni namreč podeli resnično moč avtoriteti s tem, ko verjame v njen izjemni status v strukturi odnosov. Vloga avtoritete v vzgoji postane pomembna, ko se ta poskuša demokratizirati in se vzgojni vpliv ne zagotavlja več samo s prisilo. Takrat postane pomembna otrokova prostovoljna poslušnost (Kroflič, 1997, str. 15–17). Otrok ima potrebo po tem, da se podredi avtoriteti. Če otroku pri vzgoji ne postavimo nobenih omejitev in zahtev, mu s tem pokažemo, da želimo, da se svobodno odloča. V tem primeru si bo sam postavil avtoriteto omejitve, ki je odrasli mogoče ne bo niti opazil. Moč avtoritete je odvisna od realnih kvalitet učljive osebnosti, njegovega položaja in spretnega obvladovanja prikritih vzgojnih dejavnikov (Kroflič, 1997, str. 55–57).

1.5.2 Meje in pravila

Meje in pravila v življenju nujno potrebujemo, v naše bivanje prinašajo strukturo, ki olajša delovanje. Njihovo upoštevanje zmanjšuje verjetnost pojavljanja težav. Pravila so prisotna tudi v vsakodnevnem življenju, vpletena so v osnovni bonton, v družbene norme in brez njih nemoteno delovanje družbe ni mogoče. Omogočajo tudi sodelovanje in zaradi

predvidljivosti prinašajo občutek varnosti. Omejitve so nekaj, s čimer se srečujemo na skoraj vseh področjih življenja (Horvat Kuhar, 2017, str. 121–123).

Namen postavljanja meja je pri mlajših otrocih v prvi vrsti zaradi varnosti. Meje in pravila otroka učijo tudi, kako uskladiti lastne potrebe s potrebami drugih. Postavljanje meja se pogosto izraža v obliki prepovedi in zapovedi, temu se otroci pri večji starosti vedno bolj upirajo, ker so v nasprotju z njihovo potrebo po svobodni izbiri. Zato bi starši morali otrokom že v predšolskem obdobju poskušati pokazati smisel meja, ki jih postavljajo (Kržišnik in Novak, 2010, str. 76–77).

S postavljanjem pravil in mej otroku povemo, kakšno vedenje od njega pričakujemo. Pravila za otroka tako postanejo pričakovanja, ki ga vodijo pri sprejemanju odločitev. Meje in pravila, ki jih postavimo otroku, morajo biti določna, razumna in izvedljiva. Primerna morajo biti tudi razvojni stopnji otroka (Severe, 2000, str. 58).

Meje so bistvene za zdrave medsebojne odnose. Uporabljamo jih, da v odnosih z drugimi poskrbimo zase. Če ne znamo postaviti meja, je naša skrb zase omejena. Dobro postavljene meje temeljijo na poštenih, neposrednih komunikacijah in ne na manipuliranju. Postavljanje mej ni namenjeno kaznovanju in nadziranju, njihovo bistvo je, da ljudem povedo, kakšne izbire imajo na voljo. Z njimi otroku omogočimo, da prevzame odgovornost za svojo izbiro (Bluestein, 1998, str. 37–39).

Starši, ki so bili v otroštvu deležni zelo strogih, togih mej in kazni, svojemu otroku meje težko postavijo. Bojijo se, da bodo postali oblastni in ukazovalni starši. Ne zavedajo se, da če otroku za antisocialno vedenje ne naložijo posledic, bo ta s tem nadaljeval. Otrok se bo naučil, da lahko starše nadzoruje, občutek moči, ki ga ob tem dobi, pa bo zanj opojen. Otroci potrebujejo vzor odločne discipline. Nespoštovanju meja mora takoj slediti posledica (Sunderland, 2009, str. 164–165).

1.5.3. Discipliniranje

Beseda discipliniranje izhaja iz latinščine in v prvotnem pomeni učenje. V vzgoji in izobraževanju disciplina pomeni vzdrževanje reda. Je sredstvo za doseganje spoštovanja pravil. Da se ustvari disciplina, je potrebna oseba, ki razvijajočemu postavlja meje in pravila ter se odziva na njegovo neprimerno vedenje. Vzgojitelj s svojo avtoriteto disciplino uravnava z določenimi zahtevami in predpisi. Disciplinski pristop pomembno vpliva na otrokov razvoj, še posebej na moralni vidik (Peček Čuk in Lesar, 2020, str. 55–56).

Obvladovanje disciplinskih problemov je sestavljeno s treh vidikov. To so preventivna, podporna in korektivna disciplina. Preventivna disciplina je namenjena izognitvi morebitnim problemom. Temeljna delovanja v okviru preventivne discipline so ustvarjanje sproščenega in spodbudnega vzdušja ter dobrih medsebojnih odnosov, vzgojiteljeva priprava na proces in organiziranost. Podporna disciplina je ključna v trenutku, ko se pokažejo začetni znaki neprimerne vedenja. Takrat vzgojitelj s korekcijskimi tehnikami otroka usmeri k primernemu vedenju. Korektivna disciplina vključuje dejanja, ki so usmerjena k popravljanju odklonskega oz. asocialnega vedenja. Imamo tri disciplinske pristope:

- Prvi je za otroka najmanj vsiljiv, dopušča mu, da sam poišče rešitev problema. Vzgojitelj pri tem uporablja minimalno moč. Tehnike discipliniranja so neverbalno signaliziranje, nevelne povedi, pogovor.
- Pri drugem vzgojitelj ob neustreznem vedenju otroka s tem sooči in ga poskuša zaustaviti. Otroka se spodbuja, da sam predlaga sprejemljivo rešitev, o kateri se skupaj dogovorita. Tehnike discipliniranja so uporaba vprašanj in velne povedi.
- Pri tretjem je vzgojitelj tisti, ki določa pravila in posledice, on je tisti, ki ima nadzor. Tehnike discipliniranja so velne povedi in modeliranje, s katerim otroku pokažemo želeno vedenje (Peček Čuk in Lesar, 2020, str. 56–58).

1.5.4. Učenje ustreznega vedenja

Če otroka ob ustreznem vedenju pohvalimo, obstaja velika možnost, da bo z njim nadaljeval in mu bo takšno vedenje prešlo v navado. Pohvalo bi morali starši uporabljati vsakič, ko se otrok vede tako, kot želijo, in pa tudi, ko prekine neustrezno vedenje (Severe, 2000, str. 33–37).

Kadar veliko pozornosti namenimo lepemu vedenju, ga lahko pričakujemo še več. En način, da to storimo, je nagrajevanje lepega vedenja. Tehnike nagrajevanja so npr. tabela s točkami, nalepke ali privilegiji. Nagrada otroka spodbudi k razmisleku, da pretehta razloge za določeno vedenje in razloge proti njemu. Za otroka je lahko nagrada tudi nasmeh in objem. Razveseli ga lahko tudi zanimiva aktivnost, ki jo bo počel skupaj s staršem, ali majhno darilo presenečenja. Pri starejših otrocih je največja motivacija dobivanje žepnine (Sunderland, 2009, str. 168–171).

Peček Čuk in Lesar (2020) posledice za negativno vedenje oz. kazen definirata kot nekaj, kar otrok doživi kot negativno. Naštevata več vrst kazni, to so:

- verbalno kaznovanje (graja, grožnja, posmehovanje, molk),

- odtegotanje ljubezni in pozornosti,
- obremenilna kazen,
- odtegotanje privilegijev,
- poravnava povzročene škode,
- fizično kaznovanje.

Discipliniranje, ki temelji na kritiki in ukazih, lahko vpliva na otrokove sisteme odzivanja na stres. Takšni otroci postanejo preobčutljivi, njihov sistem za jezo in strah pa preveč aktiven. S takšnim načinom discipliniranja se otrok nauči podrejanja. Če otroka discipliniramo s telesnim kaznovanjem, ga učimo, kako se naj vede v situaciji, ko se počuti frustrirano. Učimo ga, da je nasilje sprejemljivo. Stres, ki ga ti otroci doživljajo, oblikuje njihove možgane na način, da kažejo več antisocialnih oblik vedenja. Surovo discipliniranje ovira otrokovo socializacijo. Otrok se mora primernega vedenja naučiti, pri tem pa potrebuje pomoč staršev (Sunderland, 2009, str. 160–163).

Ob otrokovem neustreznem vedenju starši pogosto postanejo čustveni in takemu vedenju namenjajo veliko pozornosti. To je ravno nasprotno temu, kar bi morali storiti. Če se starš na izzivalno vedenje otroka odzove mirno, bo tudi otrok ostal miren. Kadar gre za mlajšega otroka, ki še ne zmore nadzorovati svojih čustev, je pomembno, da se najprej pomiri. V zelo vznurjenem stanju se namreč ne more osredotočiti na besede starša. Po izbruhu težavnega vedenja je pomembno, da se z otrokom pogovorimo. Pri tem dajemo pozornost na občutke, ki so ga do takega vedenja pripeljali. Če to storimo, bo otrok sčasoma poiskal drug način pritegotovanja pozornosti, ki je bolj ustrezen. Pri mlajših otrocih je treba uporabljati preproste in jasne besede. Njihovi možgani še namreč niso dovolj razviti, da bi lahko razumeli dolge razlage. Koristno je tudi, da se na neustrezno vedenje ne odzovemo z bojevitimi besedami, saj te aktivirajo primitivni sistem za odzivanje na stres in preplah. Otrok se na njih odzove s kljubovanjem in neposlušnostjo. Če pa uporabimo besede, ki spodbujajo razmišljanje, se bo pri otroku aktiviral razumski del možganov. Ta se bo aktiviral tudi pri tehniki izbire in posledice. Pri tem ima starš možnost, da sam določi posledico za neustrezno vedenje ali pa da otroku npr. dve možni izbiri. Za discipliniranje lahko uporabimo tudi tehniko odmora, stol za razmišljanje ali tehniko objema. Tehnike discipliniranja morajo starši prilagajati glede na starost otroka in pa razlog za njegovo vedenje (Sunderland, 2009, str. 171–177).

1.5.5. Doslednost

Najpomembnejši element v starševskem odnosu z otrokom je doslednost. Pomeni ukrepanje v primeru otrokovega neprimerne vedenja. Pomembno je, da to vedenje vedno obravnavamo enako. Z doslednostjo ima veliko staršev težave, ker neprimerno vedenje včasih raje spregledajo in se tako začasno izogonejo konfliktu. Ko otroci vidijo, da meje njihovih staršev niso trdne, bodo to izkoristili in poskušali bodo še več (Severe, 2000, str. 90–91).

Doslednost je za otroka okvir, ki mu ga določimo, brez tega okvirja je negotov, nezaupljiv in zmeden. V novih situacijah, ko imamo do otroka drugačna pričakovanja, ga moramo obvestiti o novih veljavnih mejah (Bluestein, 1998, str. 75–76).

Otroci z doslednim vedenjem pridobijo več samodiscipline. Doslednost je izraz starševske skrbi in ljubezni. Z doslednim vedenjem starši otrokom pokažejo, da je za njih vredno vztrajati. To je bistvo starševskega dela (Severe, 2000, str. 100).

Doslednost je trud staršev, da vedno upoštevajo svoje vzgojne cilje. Doslednost obeh staršev pomeni, da se med seboj dopolnjujeta, se podpirata pri odločitvah in si priznavata spodrsaljaje. To ne pomeni nujno, da od otroka zahtevata enako (Žorž, 2002, str. 92).

O nedoslednosti oz. popustljivosti pa govorimo, ko starši otrokom postavijo meje in pravila, a ne vztrajajo pri njihovi izvršitvi. Razlog za to je lahko v pomanjkanju časa, nekaterim pa se otroci zasmilijo ali si ne želijo biti prestrogi starši (Žorž, 2002, str. 92–93). Ko starš vedno znova spreminja svoja vedenjska pravila, se jih otrok ne more naučiti. Če razpoloženje starša vpliva na njegov odziv, bo to pri otroku povzročilo, da bo postal pozoren na razpoloženje starša in ne na svoje vedenjske vzorce. S tem se otroci naučijo, da so pravila in meje prilagodljivi, s čimer pa izgubijo svoj pomen (Strojin, 2006, str. 17–19).

1.6. Krepitev starševskih kompetenc

Za razmerja med starši in otroki lahko rečemo, da so v večini družin prepuščena naravi. Starši se prepričujejo, da je dovolj, da imajo otroka radi. Vendar pa se je treba zavedati, da je bila vzgoja nekoč za starše lažja naloga, kot je danes. Plemenske skupnosti niso niti poznale težav pri vzgoji (Ličen, 1995, str. 5). Danes pa živimo v času nenehnih sprememb, kjer je prisotnih vedno več neosebni vzgojni vplivov – internet, televizija. Starši manj časa namenijo aktivnemu druženju s svojimi otroki, večkrat pa se tudi znajdejo v zagati, kako naj pravilno vzgajajo svojega otroka. Veliko staršev je prepričanih, da se za to vlogo usposobijo v svoji izvorni družini. Vendar pa se v sodobni družbi dogajajo nenadne spremembe, ki zahtevajo

drugačen način življenja, kot so ga starši imeli v svojem otroštvu. Starši potrebujejo izobraževanje za starševsko vlogo, saj to ni naravno dana sposobnost (Jereb, 2005, str. 56).

Harman in Brim (1980) navajata zaželene tipe staršev:

- ljubeči in razumevajoči starši, ki sprejemajo svojega otroka,
- starši, ki sledijo svoji vlogi,
- starši, ki razumejo otrokov razvoj,
- starši, ki prepoznajo in razumejo vplive svojega vedenja na otroka,
- starši kot reševalci problemov,
- starši, ki znajo voditi dom,
- sprošeni, naravni starši, ki se v svoji vlogi počutijo prijetno.

Od starša se pričakuje, da razmišlja o svojem starševstvu, je informiran o tem, kako predšolski otrok misli, občuti in deluje. Imeti mora sposobnosti, s katerimi lahko razvija otrokovo samospoštovanje (Ljubetić, 2007, str. 72). Kompetenten starš se zaveda, da njegovo vedenje in čustva vplivajo na otroka. Svojo pozornost usmerja v otrokovo ustrezno vedenje. Ve, da otrok za razvoj samozavesti potrebuje samostojno razmišljanje in samoobvladovanje. Zaveda se, da je vzgoja soustvarjalni proces (Severe, 2000, str. 5). Kompetenten starš ima znanje o otrocih in sposobnosti za vzgojo otrok, prepozna in razume otrokove potrebe ter se nanje pravilno odzove, spoštuje otrokove pravice, se stalno izobražuje za svojo vlogo, v vlogi starša uživa, svoje obnašanje kritično ocenjuje, ohranja in izboljšuje odnose znotraj družine (Ljubetić, 2012, str. 103).

1.6.1. Izobraževanje za starše

Težave pri družinski vzgoji povečujejo zanimanje za teorijo družinske vzgoje, ki naj bi pomagala staršem. Ali bo otrok odrasel v razumevajočo, umirjeno in uravnoteženo osebnost, bo pokazal samo čas. Takrat bomo izvedeli, ali je bilo ravnanje staršev pri vzgoji pravilno. Starševska vloga zahteva veliko več kot le finančno podporo otrokom, skrb za zdravje in hrano. Pri izobraževanju staršev gre predvsem za to, da pripomoremo k ozaveščanju, da postopoma izboljšujemo ravnanje (Ličen, 1995, str. 5–8).

Ličen (1997) navaja naslednje organizacije, ki se ukvarjajo z vzgojo in izobraževanjem staršev:

- ustanove, ki jih obiskujejo otroci (vrtci, šole, društva, cerkev),
- zdravstvene ustanove (šole za bodoče starše, svetovanja za doječe matere, izobraževalni programi za starše bolnih, hendikepiranih otrok),
- ljudske univerze in druge andragoške ustanove,
- ustanove za socialno delo, ki se ukvarjajo predvsem s starši posvojenih otrok, rejniki,
- mediji (televizija, časopisi, revije, radio, zbirke),
- svetovalni centri, ki se ukvarjajo s šolsko, zdravstveno in mentalnohigiensko problematiko.

Vsebinsko se izobraževalni program prilagaja potrebam staršev. Teme, ki jih zanimajo, so odvisne od starosti njihovih otrok. Pogosto se teme navezujejo na specifične prelomnice posameznega razvojnega obdobja, ki v družinsko življenje prinašajo novo dinamiko. Starši predšolskih otrok najpogostejše potrebe po izobraževanju povezujejo s tematiko izbruhov jeze in trme, nagrajevanja in kaznovanja, tekmovalnosti med sorojenci in pravil v družini in družbi (Jereb, 2005, str. 60–61).

Za odnos do izobraževanja Ličen (1999) pravi, da se pri starših razlikuje. Glede na njihov odnos do izobraževanja jih lahko razdelimo v tri skupine. Prva so starši, ki izobraževanje sprejemajo z veliko zadržki, ne uporabljajo knjig ali revij, ki so namenjene vzgoji otrok, in menijo, da se največ naučijo od otrok. Druga skupina so starši, ki izobraževanje sprejemajo le v primeru, ko odpravlja težave, izobraževanju pripisujejo kurativno vlogo. Tretja so starši, ki izobraževanje povsem sprejemajo, ga razumejo kot preventivo, zdi se jim popolnoma smiselno in potrebno.

1.6.2. Socialno delo z družino

»Kot vedno v socialnem delu gre za pomoč, za iskanje novih rešitev, za raziskovanje uresničljivega – za pomoč tam, kjer ljudje ne znajo in ne zmorejo najti rešitve sami« (Čačinovič Vogrinčič, 1996, str. 396).

Pri socialnem delu z družino gre za reševanje kompleksnih socialnih problemov. Da lahko z družino soustvarjamo, moramo vzpostaviti delovni odnos. Z družino nato skupaj definiramo problem. Ti problemi so velikokrat veliki in obremenjujoči, spremljajo pa jih občutki nemoči. Socialno delo lahko poteka, ko so vsi člani udeleženi pri iskanju možnih rešitev. Ko iščemo ustreznost rešitev za vse udeležene, nam velikokrat pomaga pogajanje o

rešitvi. Pogajanje da članom tudi novo izkušnjo ravnanja s problemi (Čačinovič Vogrinčič, 1996, str. 396–399).

Čačinovič Vogrinčič (2016) pove, da družine pri svojih izzivih potrebujejo pomoč in sodelovanje. Pri delu z družino lahko gre za:

- podporo in krepitev moči za člana,
- intervencijo, da bi obvarovali člana, ki ga družina ogroža/član ogroža družino,
- podporo in pomoč, da bi zmogle spremembe, ki jih potrebujejo,
- raziskovanje in mobilizacijo podpore institucij v skupnosti,
- mobilizacijo obstoječih ali ustvarjanje novih socialnih mrež.

Delo z družino poteka na dveh ravneh, prvo raven – soustvarjanje rešitev sem že opisala, na drugi ravni pa gre za raziskovanje družinske dinamike oziroma sprememb za več razvidnosti v njej, ki jih družina potrebuje na poti soustvarjanja rešitev. Da z družino delamo v delovnem odnosu, pomeni, da zagotovimo odnose pogoje za soustvarjanje, pri tem sta ključna koncepta etika udeležnosti in perspektiva moči (Čačinovič Vogrinčič, 2016, str. 4–5).

»Svetovanje je usmerjeno v socialne situacije, na težave, ki jih imajo udeleženi v problemu, in ne na osebnosti. Pri tem gre vedno tudi za odkrivanje vedenja, ki bo funkcionalno v določenem socialnem sistemu« (Čačinovič Vogrinčič, 1996, str. 399).

Da razvijamo pomoč in podporo, ki se osredotoča tudi na vprašanje odnosov, je pomembno, saj se družine s številnimi izzivi spopadajo z odnosnimi problemi, kot so nestabilnost, kaotične interakcije, odsotnost pravil, slabe starševske spretnosti. Proces pomoči vplivajo na to, kako se ljudje doživljajo, to sodelovanje jim lahko ponuja priložnosti v življenju, lahko pa jih tudi ovira. Pomembno je, da v procesih podpore in pomoči z družino nimamo vnaprej izoblikovanih zelenih izidov in vnaprejšnjih odgovorov. Pri učenju starševskih veščin uporabniki potrebujejo nenehno oporo in vodenje, potrebujejo pa tudi varen in zaupen odnos. Zelo dobro je, če socialna delavka uporabniku v pogovorih zaupa tudi osebne izkušnje pri vzgoji otrok in ubesedi svojo nemoč pri vzgoji. To pripomore k temu, da se uporabniki v pogovorih lažje zaupajo in govorijo o svoji nemoči in neznanju (Mešl in Ilešič, 2020, str. 119–224).

Socialno delo je lahko odlična podlaga tudi za opravljanje svetovalnega dela v vrtcu. Svetovalni odnos pomeni posebni strokovni pristop, ki opredeljuje vse različne oblike in metode dela svetovalne službe. Temelji na dogovoru z vsakim posameznim udeležencem.

Svetovalni delavci skupaj s starši soustvarjajo rešitve tako, da nihče nima zadnje besede. Znajo podati strokovno znanje uporabnikom in tako omogočijo prevajanje v lokalni jezik in nazaj v jezik stroke. Pri delu uporabljajo besede, ki opogumljajo in krepijo sogovornika. Za korektno delo svetovalna delavka potrebuje najrazličnejše spretnosti in znanje:

- znanje o razvoju otroka,
- poznavanje vzgojno-izobraževalnega sistema,
- izurjenost za načrtovanje in didaktično vodenje učnega in vzgojno-izobraževalnega procesa,
- poznavanje dela s specifičnimi skupinami otrok in staršev (Mlinarič, 2017, str. 41–49).

2. Opredelitev problema

Pri praksi sem vsako leto opažala, da imajo starši vedno več težav pri vzgoji in da se po pomoč velikokrat obrnejo na strokovne delavce in delavke, zato sem v diplomski nalogi raziskala, kaj lahko ti storijo v podporo staršem pri vzgoji otrok. Osredinila sem se na starše z otroki, ki še ne obiskujejo šole, torej bom raziskovala pomoč staršem pri vzgoji predšolskih otrok.

K izbiri teme je vplivalo tudi dejstvo, da velik del socialnega dela predstavlja delo z družino in se mi zdi pomembno, da smo s tem znanjem opremljeni. Pri delu z družino gre za pomoč tam, kjer ljudje ne znajo in ne zmorejo najti rešitve sami. Posebnost dela je, da so ljudje v družini na poseben način povezani med seboj. Problemi družin so praviloma veliki, obremenjujoči in članom dajejo občutek nemoči. Naloga strokovnjaka pri tem je, da razišče in omogoči družini in njenim članom, da vstopijo v iskanje možnih rešitev (Čaćinovič Vogrinčič, 1996, str. 395–398). Družina je za otroka prvi socialni sistem, v katerem živi, in ki s svojimi značilnostmi nanj vpliva na vseh stopnjah njegovega razvoja. Starši so za otroka pomembni drugi, ki določajo svet, ki ga mora ponotranjiti (Čaćinovič Vogrinčič, 1992, str. 15).

Mojo izbiro je vzpodbudilo tudi to, da vzgoja otrok za družino postaja vse bolj zahtevna naloga. Znanje, ki so ga starši pridobili iz izkušenj v svojem otroštvu, se razlikuje od današnjih zahtev, ker so družine takrat živele v drugačnih razmerah. Vzgojni načini, ki so bili uspešni v preteklosti, v sodobnem času ne bodo imeli enakih posledic kot tedaj. Ko so starši postavljeni pred nove izzive, o katerih nimajo znanja, sami niso sposobni reševati določenih problemov. Pri iskanju novih vzorcev potrebujejo pomoč v obliki izobraževanja in svetovanja (Ličen, 1996, str. 5).

Raziskovalna vprašanja

Kako strokovne delavke zaznavajo starše, ki bi potrebovali podporo pri vzgoji otrok?

Katere težave so skupne staršem, ki potrebujejo podporo pri vzgoji svojih otrok?

Kateri vzgojni slog strokovne delavke prepoznavajo kot najbolj uporabljen med starši in kakšne posledice tega prepoznavajo pri otrocih v vrtcu?

Katere načine podpore in pomoči strokovne delavke uporabljajo pri teh starših?

Kako se po opažanju strokovnih delavk pomoč staršem kaže v spremembi otrokovega vedenja v vrtcu?

Kakšna je po mnenju strokovnih delavk uspešnost nudenja pomoči staršem?

3. Metodologija

3.1. Vrsta raziskave

Raziskava je glede na stopnjo v procesu eksplorativna ali poizvedovalna, saj je moj namen odkriti probleme in jih formulirati. V teh raziskavah se seznanimo z nekaterimi osnovnimi značilnostmi novega pojava ali področja problematike (Mesec, 1997, str. 80). Glede na odnos do neposrednega izkustvenega gradiva je raziskava empirična ali izkustvena, saj sem s spraševanjem zbirala novo, neposredno izkustveno gradivo. Glede na vrsto podatkov, ki sem jih zbrala, je raziskava kvalitativna. Osnovno izkustveno gradivo, zbrano v raziskovalnem procesu, sestavljajo besedni opisi, gradivo je obdelano in analizirano na besedni način brez uporabe merskih postopkov (Mesec, 1997, str. 84).

3.2. Merski instrument

Merski instrument, ki sem ga uporabila v raziskavi, so smernice za intervju, ki sem jih oblikovala sama glede na tematiko moje raziskovalne naloge po pregledu literature. Ta merski instrument sem izbrala, ker sem smernice lahko sproti prilagajala, glede na zgodbo posameznega sogovornika in na smer, v katero se je pogovor razvijal. Glavni vir podatkov so bili moji sogovorniki. V pogovoru z njimi sem bila odprta za vsestransko različne podatke in ne le za podatke, ki so pomembni z vidika že prej prebrane literature (Mesec, 1998, str. 28).

3.3 Populacija in vzorec

Populacija v moji raziskavi so strokovne delavke, ki v letu 2023 delajo na področju družine v različnih organizacijah in ustanovah v Sloveniji in se pri svojem delu srečujejo s težavami staršev pri vzgoji predšolskih otrok. V raziskavi se nisem specifično opredelila samo na socialne delavke in delavce, saj so profili v teh organizacijah in ustanovah, kjer sem izvedla intervjuje, različni.

Moj vzorec je neslučajnostni (Mesec, Rape Žiberna in Rihter, 2009, str. 153), saj vsaka enota populacije ni imela enake možnosti, da bi bila izbrana v vzorec. Osebe, s katerimi sem posamezno opravila pogovore, sem večinoma osebno poznala in sem z večino od njih imela že vzpostavljen tudi osebni stik. Vzorec sodelujočih je bil priročni, kar pomeni, da sem izbrala sogovornike, ki so mi bili najbolj dostopni in so bili pripravljeni sodelovati v moji raziskavi (Mesec, 1997, str. 81). V vzorcu je bilo sedem strokovnih delavk, ki so zaposlene na centru za socialno delo, v vrtcu, varni hiši in društvu ArsVitae (program Krepitev družine). Šest od sedmih strokovnih delavk so po izobrazbi socialne delavke, ena je sociologinja. Vse sogovornice so ženskega spola.

3.4. Zbiranje podatkov

Moja kvalitativna metoda zbiranja podatkov je bila metoda spraševanja, natančneje delno standardiziran intervju (Mesec, 1998, str. 21). To metodo sem izbrala, ker se mi je zdela najbolj priročna za izvajanje, saj so strokovne delavke, ki so sodelovale v raziskavi iz različnih ustanov/organizacij, in jim je bilo lažje, da sem se jaz prilagodila njihovi lokaciji in urniku. Zbiranje podatkov je potekalo v mesecu marcu in aprilu 2023. Sogovornice sem obiskala na njihovem delovnem mestu in tam izvedla intervjuje. Od vseh sogovornic sem dobila soglasje za snemanje intervjuja.

3.5. Obdelava in analiza podatkov

Pridobljeno gradivo sem obdelala kvalitativno (Mesec 1997, str. 103–104). Intervjuje sem po zvočnem posnetku prepisala v računalniško obliko in vsakega anonimizirala tako, da sem ga označila z zaporedno črko abecede. Najprej sem dele, ki so bili smiselni za raziskavo,

podčrtala in jim dodelila kode. Kode in izjave sem prepisala v tabelo in vsako izjavo odprto kodirala tako, da sem ji določila temo, kategorijo in podkategorijo ter pojem. Po končani tabeli odprtega kodiranja sem začela z osnim kodiranjem, kjer sem izpostavila teme raziskave in pod njih zapisala kategorije, podkategorije in pojme. Po osnem kodiranju sem se lotila še odnosnega kodiranja. Podatke sem zapisala in obdelovala v programu Word. Odprto, osno in odnosno kodiranje je v prilogah.

4. Rezultati

V tem poglavju bom predstavila rezultate svoje raziskave. Podpoglavja predstavljajo teme, ki sem jih dobila pri odprtem kodiranju. Za lažjo preglednost sem po odstavkih ločila kategorije iz kodiranja. V rezultatih sem navedla tudi primere izjav.

4.1. Vzgojne težave

Pod temo vzgojne težave bom predstavila najpogostejše težave staršev, zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc in zaznavanje povezave med številom otrok in starševskimi kompetencami.

Strokovne delavke kot najpogostejše težave v vzgoji staršev opažajo postavljanje mej, kot je na primer omejitve digitalnih naprav. Nasploh opažajo, da starši ne vedo, kako skrbeti za otroka ali pa ne vedo, kaj bi z njim počeli. Pri starših se kaže vzgojna nemoč, za vzgojo potrebujejo preveč navodil. Starši imajo težave tudi s postavljanjem primernih pravil in z zagotavljanjem otroku učenja iz izkušenj, saj to velikokrat preprečujejo. Strokovne delavke težavo vidijo tudi v tem, da starši prelagajo odgovornost za učenje otroka na vrtec. Nekaj drugih težav, ki so jih omenile strokovne delavke, so nasilje v družini, helikopterski starši, premalo proste igre za otroka in to, da lahko otroci dosežejo vse, kar si želijo. Ena strokovna delavka je dejala, da se starši ne zavedajo, da je vzgoja njihova dolžnost in da se vzgojne napake staršev odražajo v otrokovem vedenju.

»Starši imajo največ izzivov na področju postavljanja mej otroku.« (A1)

»Na primer pospravljanje, obroki, hrana, kaj otroku dati za jest.« (E3)

»Starši se ne zavedajo, da je prioriteto njihova naloga, da otroka naučijo vse veščine. V bistvu je to njihova dolžnost.« (B16)

Pomanjkanje starševskih kompetenc strokovne delavke najpogosteje zaznajo na podlagi tega, da ocenijo, da starš ne zna ravnati z otrokom. To vidijo tudi skozi starševsko nemoč in izražanje jeze. Pri teh starših so pogosti načini neprimernega kaznovanja. Pomanjkanje kompetenc pa vidijo tudi pri starših, ki otroku namenijo malo časa. Dve strokovni delavki sta dejali, da se pomanjkanje kompetenc starša izraža prek otroka.

»Vidi se z interakcijo med staršem in otrokom, v kateri starš popusti.« (D6)

»S kakšnimi neustreznimi kaznimi.« (E8)

»Ko starš ne zmore, se potem prek otroka to izraža.« (C11)

Strokovne delavke so v intervjujih povedale, da se s pomanjkanje kompetenc pri starših srečujejo dnevno, tedensko ali dokaj pogosto. Več kot pol jih je dejalo, da imajo vzgojne težave vsi uporabniki ali pa tri četrtine uporabnikov. Samo ena strokovna delavka je povedala, da ima velike težave pri vzgoji le manjšina uporabnikov. Dve strokovni delavki sta na to temo omenili, da so zaradi naraščanja vzgojnih težav strokovne delavke preobremenjene in da pri starših narašča potreba po izobraževanju.

»Čisto vsi moji uporabniki imajo vzgojne izzive.« (F64)

»Tri četrtine uporabnikov ima vzgojne težave.« (D51)

»Pri svojem strokovnem delu bi jaz rekla dokaj pogosto.« (A62)

Štiri strokovne delavke menijo, da število otrok nima vpliva starševske kompetence, tri strokovne delavke pa so mnenja, da neka povezava je. Tiste, ki menijo, da ni povezanosti, to opredeljujejo s tem, da imajo otroci različne težave, pri enem otroku jih mogoče ni, pri drugem so. Tri so mnenja, da so starševske kompetence odvisne od starša in ne od otrok. Ena strokovna delavka meni, da na starševske kompetence bolj kot število otrok vpliva kultura. Tiste strokovne delavke, ki vidijo neko povezanost, so mnenja, da je v večjih družinah več reda. Opažajo, da imajo starši največ težav pri prvem otroku ali edincih. Po njihovem mnenju število otrok na starševske kompetence vpliva tako, da s vsakim otrokom pridobiš nove izkušnje, več otrok je večji izziv in naučiš se iz lastnih napak.

»Če ima starš težave, jih ima pri vseh otrocih bolj ali manj.« (G54)

»Moja izkušnja je bolj ta, da so težave tam, kjer je en sam otrok.« (D57)

»Kjer res aktivno pristopijo k reševanju, se mogoče pri naslednjem lahko kaj izboljša.« (F71)

»Jaz mislim, da če imaš ti več otrok, si moraš bolj red narediti. Na primer da greš z več otroki v trgovino, težje boš obvladal ti fizično vse in jih moraš že prej naučiti nekih pravil.« (D60)

4.2. Vzgojni slog

Pod temo vzgojni slog bom predstavila rezultate prevladujočega vzgojnega sloga pri starših, oceno ustreznosti vzgojnega sloga z vidika strokovnih delavk, posledice, ki jih ta pusti pri otroku in discipliniranje.

Čisto vse strokovne delavke so mnenja, da je permisivna vzgoja najbolj pogosto uporabljen vzgojni slog pri starših, ki potrebujejo pomoč pri vzgoji otrok. Ta vzgojni slog prepoznavajo kot neprimerne meje in pravila staršev, otrok je v središču vsega, starši pa mu tudi prepuščajo odločanje. Nekatere opažajo, da so starši, ki uporabljajo to vzgojo, brez avtoritete. Dve strokovni delavki opažata, da starši v ogrožajočih situacijah za otroka do njega nastopijo avtoritarno. Ena sogovornica je omenila, da na izbiro tega sloga vzgoje vpliva nasilje v družini.

»So današnji starši že otroci permisivne vzgoje. Potem naprej še vzgajajo permisivno svoje otroke.« (G11)

»Kjer se sledi željam otroka, ampak ne dejanskim potrebam.« (F16)

»Ko pa pride do nekih ogrožajočih situacij, takrat pa nastopijo skrajno avtoritarno, kar pa otroci potem ne sprejemajo.« (A10)

Glede ustreznosti permisivnega sloga vzgoje se vse strokovne delavke strinjajo, da je neustrezen. To utemeljujejo s tem, da v permisivni vzgoji starši ne opravijo svoje vloge, potreba po mejah pri otroku ni zadovoljena in da ni bistvo vzgoje, da narediš vse za otroka. Ta vzgojni slog vidijo kot način izogibanja konfliktom. Posamezne strokovne delavke so povedale še, da permisivna vzgoja prinaša veliko negativnih posledic, gibanje otrok je omejeno, otroci ne porabijo energije, zato se težko osredotočijo na aktivnosti.

»Meni osebno in tudi kot strokovni delavki, se mi ta stil vzgoje zdi neustrezen.« (A14)

»Starši so tu zadaj samo zato, da izpolnjujejo želje, tako kot ene zlate ribice.« (C19)

»Na dolgi rok se moraš zavedati, kaj pomeni, če ti mej ne postavljaš.« (F22)

Strokovne delavke so kot posledice permisivne vzgoje pri otroku naštele veliko stvari. Večina izjav se je navezovala na posledice v otrokovem vedenju ali pa na posledice v otrokovi osebnosti. Kot posledice v otrokovem vedenju so strokovne delavke naštele zbežanost zaradi različnih pravil, otrok ne ve, kako ravnati, izražanje agresije, manj prilagajanja, nesamostojnost, otrok ne zmore funkcionirati, ima čustveno-vedenjske težave, omejitev je zanj šok. Posamezne strokovne delavke pa so omenile tudi težave z vedenjem v šoli, nespretnost, da se otroci ne znajo več sami igrati in da ravnajo po spontanem odzivu.

»Če so si pravila zelo nasprotujoča v različnih okoljih, jaz mislim, da je otrok ful zbežan.« (A27)

»Ne zna si zavezati vezalk, ne zna žlice pravilno držati, ne zna vzpostaviti primernega stika, si sam zobe umiti pri določeni starosti.« (C13)

»Težje se prilagaja nekim družbenim pravilom, ki veljajo.« (E24)

Kot posledice v otrokovi osebnosti pa strokovne delavke opažajo egocentrizem, težave z avtoriteto, nespoštovanje osnovnih vrednot, šibke socialne veščine, slabšo komunikacijo, več težav v razvoju, manjšo socialno mrežo. Dve strokovni delavki sta mnenja, da ima otrok največ težav s tistimi kompetencami, ki so pri starših najbolj šibke. Posamezne strokovne delavke menijo, da so posledice pri otroku tudi slaba samopodoba, strah, težave v odnosih, depresija, narcisoidne motnje in povečano število otrok s posebnimi potrebami.

»Otroci bodo na vseh področjih življenja imeli težave.« (E13)

»Se ne čuti varno ob svojem staršu.« (F42)

»Manj prepoznava meje, tudi osebni prostor drugih.« (C46)

»Vedno pričakuje, da bo njegova volja obveljala.« (D38)

Pet strokovnih delavk meni, da so nekateri načini discipliniranja, ki jih starši uporabljajo, neustrezni. Trem sogovornicam se nekateri načini zdijo ustrezni. Ustrezno se jim zdi, da izberemo nekaj, česar otrok ne mara in način discipliniranja, ki pri otroku krepi njegova šibka področja, da razmisli o vedenju in sam odpravi posledice napačnega ravnanja. Ena strokovna delavka opaža, da starši, ki bolj uporabljajo discipliniranje, nimajo toliko vzgojnih težav. Kot neustrezno so opredelile to, da starši disciplinirajo preveč impulzivno, uporabljajo premalo prepovedi, da kazen učinkuje kratek čas in da je omejitev tehnologije potrebna brez

namena kaznovanja. Kot negativno vidijo še, da so starši premalo taktni, otroku vzbuja krivdo za čustva drugih, otrok pa ne prevzame odgovornosti za svoja dejanja.

»To, da odvzameš kak privilegij, zato ker nekaj ni otrok naredil, to se mi zdi čisto ustrezno.« (E21)

»Starši, ki postavljajo nerealne kazni, na primer za celi mesec ti bom vzel nekaj.« (G23)

»Dobi sporočilo: jaz sem odgovoren za čustva drugih, če bom jaz priden, potem bodo drugi v redu, če pa ne bom priden, bodo drugi slabo.« (C38)

Najbolj pogosti načini discipliniranja so po mnenju strokovnih delavk odvzem digitalnih naprav otroku, razne prepovedi, fizično nasilje, kričanje, osamitev otroka v drug prostor in prepoved aktivnosti ali druženja. Manj pogosti načini, ki jih omenjajo, so še pogojevanje, grožnje, prekinitev odnosa z otrokom, manipuliranje, primerjanje in vzbujanje krivde.

»Vzamejo telefon, pa vse te naprave.« (G21)

»Nasilje iz nemoči.« (F27)

»Eni pošiljajo otroka v sobo, je pa tu težava, da ne znajo oceniti primerne časa trajanja.« (A18)

4.3. Sodelovanje s starši

V temi sodelovanje s starši je predstavljeno odzivanje staršev na soočanje s težavo, pripravljenost staršev za sodelovanje in ukrepanje strokovnih delavk v primeru nesodelovanja.

Odzivi staršev, ko jih strokovne delavke soočijo s težavo, so različni. Mnenje strokovnih delavk je, da je pri starših, ki soočanje s težavo negativno sprejmejo, najpogostejši odziv zanikanje. Veliko jih je govorilo tudi o tem, da starši potrebujejo veliko časa, da priznajo težave ali pa težave pripisujejo zunanjim dejavnikom. Pod negativne odzive so naštele tudi odpor ali to, da starši sami ne iščejo rešitev, da pripisujejo težave otroku in prelagajo odgovornost na druge. Posamezne strokovne delavke so naštele še minimaliziranje, iskanje vzrokov za težavo izven družine in šok.

»V predšolskem obdobju so še malo v zanikanju.« (C62)

»Vzroke za težave iščejo izven družine, izven sebe, izven otroka.« (A37)

»Ko pride tako daleč, da starš res več ne zmore, pa da vidi, da to nikamor ne pelje, vseeno spremljajo nekako.« (G41)

Kot pozitivne odzive staršev na soočanje s težavo strokovne delavke opažajo to, da starši ubesedijo težave, pokažejo nemoč in pa sprejemanje. Ena sogovornica je dejala še, da je bilo včasih več pozitivnih odzivov.

»Starši včasih tudi sami prepoznajo, da imajo težave, taki so pripravljene sodelovati.« (D42)

»Eni sprejemajo, se zavedajo, se trudijo. S takimi je v bistvu najlažje delati.« (B69)

Večina strokovnih delavk je mnenja, da je pripravljenost staršev na sodelovanje odvisna od motivacije. Nekatere so še mnenja, da je pripravljenost odvisna od odnosa strokovnega delavca, intenzivnosti težav, oblike pomoči in situacije. Ena strokovna delavka je dejala, da lahko glede na pripravljenost za sodelovanje uporabnike razvrstimo v tri skupine. Dva manj pogosto omenjena odgovora sta bila še, da vključitev CSD vpliva na sodelovanje in da bi sodelovanje moralo biti obvezno.

»Tam, kjer pa še ni tako razvidno, da bo imel otrok v prihodnosti težave, mi pa vidimo, da delajo narobe, pa jih opozarjamo na to, tam pa še niso tako pripravljene na sodelovanje.« (C61)

»Delaš vse na dobrem odnosu s staršem, da ga pridobiš za sodelovanje.« (A52)

Strokovne delavke prepoznavajo, da je pri nekaterih starših velika pripravljenost za sodelovanje, to je predvsem pri tistih, ki se zavedajo pomena vzgoje. Dve sta omenili, da starši z njima sodelujejo, vendar malo stvari spremenijo. Posamezna odgovora sta bila še, da starši sodelujejo, ko spoznajo, da je to v korist otroka in da v dobrem odnosu uporabnik več pove.

»Večina, ki smo jih mi imeli, je bilo pripravljenih na neko sodelovanje.« (D46)

»Ti starši vedo, da bi nekaj morali, tega se zavedajo, ne vejo pa, kako se lotiti.« (F53)

Po opažanjih strokovnih delavk največkrat ne sodelujejo starši, ki tega ne zmorejo. Tri so mnenja, da majhen odstotek staršev ne sodeluje. Manj jih je mnenja, da so starši v obrambni drži, odklanjajo pomoč in da sodelovanje upada. Dve sogovornici sta dejali, da je motivacija staršev manjša, če sodelujejo po javnih pooblastilih.

»Če je vključen v program kot nek ukrep, potem je po navadi dosti manjša.« (G43)

»Eni starši pa imajo sami s sabo toliko dela, to je prisotno posebej tam, kjer so socialno ogroženi. To so starši, ki ne zmorejo, na primer depresivni starši in tako naprej, ti se z otrokom bolj malo ukvarjajo.« (B82)

Skoraj vse strokovne delavke so dejale, da pri njih ni ukrepov za nesodelovanje in da je vključitev v pomoč prostovoljna. Večina je navedla ukrepe za zaščito otrok in javna pooblastila. Drugi ukrepi, ki so jih naštele, so še odvzem otroka in namestitev izven družine, opomin pred izselitvijo (iz varne hiše), prijava na CSD in nadzor starševske skrbi. V navezavi z ukrepi je bilo povedano še, da je tudi tam želja po sodelovanju, da delamo vse, da ukrepi ne bodo potrebni in da v primeru nesodelovanja staršev kasneje posledice nosi otrok.

»V hudih primerih se obrnemo na center za socialno delo.« (B87)

»V primeru, ko bi sumili na ogroženost otroka, ali pa da starši zanemarjajo svojo starševsko vlogo in ne poskrbijo za koristi otroka, potem pa se morebitna ogroženost otroka raziskuje v okviru javnih pooblastil.« (C67)

»Na žalost so na koncu ukrepi bolj za otroka.« (F58)

4.4. Pomoč in podpora

V poglavju pomoč in podpora so predstavljeni načini podpore in pomoči, odzivi staršev, spremembe pri starših in spremembe pri otrocih po prejemanju podpore in pomoči ter uspešnost.

Načini podpore in pomoči, ki jih strokovne delavke najpogosteje uporabljajo, so svetovalne storitve, pogovor, podelitev izkušenj drugih, individualna pomoč, predavanje in literatura na temo vzgoje, delavnice, laična pomoč družinam na domu in informiranje staršev o pomoči. Manj pogosto so navedle še soustvarjanje, vprašanje čudeža, lestvico, igranje vlog, nalaganje domačih nalog, vključitev v storitev Pomoč družini za dom, vabilo na srečanje, javna pooblastila, šolo za starše in govorilne ure (v vrtcu).

»Mi na centru s starši predvsem svetovalno delamo.« (F75)

»Vključim tudi kakšen del predavanja pa jim malo povem teoretično.« (G67)

»Program laična pomoč družinam, kjer se v družino vključi tudi laična izvajalka in jih obiskuje večkrat tedensko.« (A73)

Skoraj vse strokovne delavke pa starše in otroke kdaj po pomoč napotijo tudi drugam, uporabniki imajo možnost vključitve v različne storitve. Največkrat so to program Krepitev družin, psihološka pomoč, Center za duševno zdravje in zdravstveni dom. Manj pogosto omenjene napotitve so k defektologu, pedopsihiatru, na program Neverjetna leta, Mlade zmaje, svetovalnico za žrtve nasilje, partnersko svetovanje in Društvo za nenasilno komunikacijo. V zvezi z napotitvami je ena sogovornica povedala, da so programi za pomoč premalo znani in da imajo dolgo čakalno dobo.

»Napotimo še kam drugam, da sočasno rešujejo druge težave.« (G60)

»Napotim na Ars Vitae v krepitev družin.« (F79)

»Tam, kjer je problematika, da otrok rabi dodatno pomoč psihologa ali delovnega terapevta, takrat jih pa večinoma usmerimo na center za duševno zdravje.« (A79)

Nekatere teme, ki jih strokovne delavke s starši obravnavajo, so reševanje konfliktov, vpliv partnerskega odnosa na vzgojo, postavljanje mej, kako vzgajati, ljubosumje med sorojenci, vzgoja za sodelovanje, zahteve in pohvale, čustvena inteligentnost, spodbujanje otrokove radovednosti, otrokova igra, komunikacija v družini ter nagrajevanje in kaznovanje.

Štiri strokovne delavke so mnenja, da so odzivi staršev na načine podpore in pomoči različni. Ena pove, da jih preverjajo s končno evalvacijo. V glavnem so odzive staršev na pomoč razdelile na pozitivne in negativne. Kot pozitivne odzive so navedle, da starši sprejemajo pomoč, si želijo sprememb, ugotovijo, da jim pomoč koristi in radi prihajajo na srečanja. Posamezne strokovne delavke povejo še, da večina staršev sodeluje, veliko se jih vključi, opazijo tudi spremembo v otrokovem vedenju in se prvič vidijo kot starša, ki je odgovoren za otroka.

»Jaz še nisem imela nekega slabega odziva.« (G73)

»Dobre povratne informacije, so zadovoljni, sodelujejo, vključeni so tudi otroci.« (A77)

Strokovne delavke pa povejo tudi o negativnih odzivih staršev na načine podpore in pomoči. Največ jih našteva pomanjkanje motivacije, odklanjanje pomoči in da pomoč ni smiselna, če se starš ne zaveda težave.

»Tisti, ki pa niso motivirani, ki pa mislijo, da oni delajo vse v redu, da je težava samo v otroku, pa ali pridejo, poslušajo ali pa vidiš, da niso pri stvari in ne bodo veliko odnesli od pomoči.« (C103)

»Zgodi se tudi, da starš samo v naši prisotnosti poskuša neke nove metode, ki smo jim jih svetovale, ko nas ni, pa nam potem druge uporabnice povejo, da ko nas ni, je spet po starem.«
(D82)

Glede spremembe vzgojnega sloga staršev po sodelovanju so bile strokovne delavke mešanih mnenj. Ene menijo, da vzgojnega sloga ni mogoče spremeniti, ker so to naši ponotranjeni vzorci, druge menijo, da je to mogoče, ko je starš motiviran za spremembe in sodeluje. Največ jih spremembo pri starših vidi v tem, da postavljajo meje, da so se naučili drugače ravnati v odnosu do otroka, lažje sobivajo z otrokom, so bolj dosledni, pripravljeni na izzive in dodajo kakšna vedenja. Manj pogosto opažajo še, da starši vpeljejo rutino, so bolj iskreni z njimi, pokažejo nemoč, sami iščejo rešitve, več časa namenijo otroku, razumejo posledice vzgoje in znajo težave ubesediti. Glede sprememb so nekatere povedale še, da traja veliko časa, da do njih pride in da so že majhne spremembe za njih uspeh.

»Tisti, ki so sodelovali, so sigurno spremenili vzgojni stil.« (E98)

»Nikoli starši ne morejo spremeniti vzgojnega sloga, ker v osnovi si tak, kakršen si.« (B181)

»Se starš nauči nekih takih vzgojnih prijemov ali pa nekih takih veščin, ki mu pomagajo in olajšajo vzgojo.« (F123)

»Vidijo otroka kot subjekt, s katerim se lahko pogovarjajo enakovredno, ni treba s pozicije moči.« (C146)

Strokovne delavke o spremembah pri otroku najbolj pogosto omenijo umirjenost in lažjo vodljivost pa tudi, da prej osvojijo dnevno rutino in lažje zmorejo opravljati dnevne aktivnosti. Nekatere izmed njih opažajo tudi boljši odnos s starši, spoštljivo vedenje, boljše sodelovanje, več vključevanja v komunikacijo, izboljšano igro, lažje prehajanje med vlogami in večjo samozavest. Menijo, da so te spremembe vidne, če starš sprejema pomoč, odvisne pa so od tega, kje je imel starš največ primanjkljajev.

»Če starš upošteva priporočilo, ki ga dobi, potem se pri otrocih kažejo spremembe. Sicer pa ne.« (D78)

»Če starš zmore jasno postavljati meje in pravila, potem se tudi otrok nauči določenih ravnanj.«
(A95)

»Otroci postanejo bolj mirni.« (B128)

Skoraj vse strokovne delavke so mnenja, da je uspešnost odvisna od sodelovanja staršev. Nekatere sodelovanje ocenjujejo kot zelo uspešno, opažajo pozitivne spremembe in minimalne premike, ko je motivacija manjša. Za ene je vsak primer po svoje uspešen, druge pa uspeh vidijo v tem, ko ohranijo družino, izboljšajo odnose v družini, zagotovijo otrokovo korist ali pa, ko lahko sodelovanje končajo. Ena strokovna delavka pa je mnenja, da v socialnem delu ne ocenjujemo uspešnosti.

»Sama uspešnost pa je odvisna od starša, bi rekla.« (D101)

»Uspeh je, da so zagotovljene minimalne koristi za otroka, ne.« (C140)

»Tam, kjer se opolnomočijo do te mere, da se sodelovanje konča.« (F117)

4.5. Vrtec

V tej temi so predstavljeni rezultati kategorij vključenost otrok v vrtec, koristi za otroka ter pomoč staršem in vedenje otroka v vrtcu.

Strokovne delavke so povedale, da večina staršev, s katerimi sodelujejo, vključi otroka v vrtec. Na splošno zelo malo otrok ni vključenih v vrtec. Tudi tistim, ki niso vključili otroka v vrtec, strokovne delavke to predlagajo, v nekaterih primerih napišejo tudi priporočilo za prednostni sprejem. Po večini so strokovne delavke mnenja, da ni treba, da se otrok vključi že pri enem letu starosti, menijo pa, da vrtec postane pomemben od tretjega leta dalje. Nujno potrebno pa se jim zdi, da se otroka vključi vsaj eno leto pred vstopom v šolo. Nekaterim strokovnim delavkam se zdi vrtec nujno potreben za vsakega otroka, še posebej pomemben pa je za socialno ogrožene otroke. Strokovna delavka iz vrtca pove, da se za vključitev starši največkrat ne odločijo zaradi finančnih razlogov.

»V našem okolju je sigurno 90 odstotkov otrok vključenih v vrtec.« (A103)

»Jaz osebno ga pri enem letu takoj ne bi dala, če bi imela možnost.« (G88)

»Je pa moje mnenje, da če je možno, naj z vpisom počakajo do treh let.« (C119)

Glede sprememb pri otroku po vključitvi v vrtec strokovne delavke po večini opažajo, da ti zelo napredujejo, postanejo bolj samostojni pri skrbi zase, se naučijo igrati v skupini, pridobijo novo znanje in so bolj prilagodljivi. Pozitivne spremembe vidijo tudi pri učenju socialnih veščin, komunikaciji in otrokovem razvoju. Glede same vključitve so nekatere

mnenja, da bo otrok vključitev dobro sprejel, če je zgradil varno navezanost v družini, druge pravijo, da je ta odvisna od vsakega otroka posebej in da nekateri potrebujejo čas, da sprejmejo okolico in spremembe.

»Osvojijo neke socialne veščine, ki jih doma mogoče ne bi, ali pa vsaj ne tako hitro.« (F111)

»Ko pridejo v vrtec, postanejo dosti bolj samostojni pri skrbi zase, pri hranjenju, pri aktivnostih.« (A116)

Vse strokovne delavke so mnenja, da ima vrtec za otroka veliko koristi. Najbolj to opazajo pri učenju socialnih veščin in socialni vključenosti. Veliko jih meni, da jim koristi na vseh področjih, natančneje pri motoriki, otrokovem razvoju, igri in koncentraciji. Nekatere kot pozitivno omenjajo umik otroka, če ta prihaja iz nasilnega okolja, manjše težave pri vključitvi v šolo in hitrejšo napredovanje.

»Mislim, da je za otroka absolutno koristno, da se vključi v skupino vrstnikov.« (G86)

»Socialnih veščin otrok pridobi veliko več, kot če bi bil doma sam z eno odraslo osebo oz. maksimalno dvema.« (A113)

»Otrok, kjer se je doma dogajalo nasilje, lahko tam pozabi mogoče na te vsakodnevne stvari, ki jih je bil deležen.« (D90)

Skoraj vse strokovne delavke so dejale, da se spremembe, ki jih starš naredi, kažejo v vedenju otroka. Ena meni, da je vedenje otroka v vrtcu drugačno kot doma, druga pa, da se otrok v vrtcu vede podobno kot doma. Tri sogovornice so mnenja, da so spremembe vidne na vseh področjih. Spremembe, ki jih opazajo po pomoči staršem, so, da se otroci znajo primerno vesti, spoštujejo pravila in se znajo umiriti.

»Če starši sledijo navodilom vrtca, če sledijo navodilom tudi drugi služb, kjer je otrok vključen v kakršnekoli obravnave, ali so sami vključeni v kakšne storitve pomoči, se to tudi odraža v vedenju otroka.« (A120)

»Ta vedenja, o katerih sem prej govorila, sebičnost, egoizem, se v vrtcu zmanjšajo.« (G95)

5. Razprava

V raziskavi sem ugotovila, da je med starši najbolj pogosto uporabljen vzgojni slog permisivna vzgoja. Vse strokovne delavke se strinjajo, da ta slog ni ustrezen in ima veliko negativnih posledic. Pod posledice v otrokovem vedenju so strokovne delavke naštele zbežnost zaradi različnih pravil, otrok ne ve, kako ravnati, izražanje agresije, manj prilagajanja, nesamostojnost, otrok ne zmore funkcionirati, ima čustveno-vedenjske težave, omejitve je zanj šok. Posamezne strokovne delavke pa so omenile tudi težave z vedenjem v šoli, nespretnost, da se otroci ne znajo več sami igrati in da ravnajo po spontanem odzivu. Kot posledice v otrokovi osebnosti pa strokovne delavke opažajo egocentrizem, težave z avtoriteto, nespoštovanje osnovnih vrednot, šibke socialne veščine, slabšo komunikacijo, več težav v razvoju, manjšo socialno mrežo. Posamezne strokovne delavke menijo, da so posledice pri otroku tudi slaba samopodoba, strah, težave v odnosih, depresija, narcisoidne motnje in povečano število otrok s posebnimi potrebami. O posledicah neustreznega, permisivnega vzgojnega sloga govorijo tudi različni avtorji. Sunderland (2009) govori o tem, da se lahko človek kasneje spopada z anksioznostjo in depresijo ali ne bo znal obvladovati močnih čustev. Baumrind (1971) pa kot posledice permisivnega sloga našteje otrokovo relativno nezrelost, težave z nadzorovanjem impulzov, čustev in vedenja, nasprotovanje in težnjo po takojšnji zadovoljitvi potreb. Ugotovila je tudi, da otroci, ki odraščajo v čustveno bolj hladnih družinah, prej razvijejo delinkventno ali kriminalno obnašanje v odraslosti.

Strokovne delavke so v permisivnem slogu vzgoje prepoznale, da starši ne določijo primernih mej in pravil, otrok je v središču vsega, starši pa mu tudi prepuščajo odločanje. Podobno permisivne starše prepoznava tudi Baumrind (1970), opiše jih kot nenadzorovalne, nezahtevne in razmeroma tople. Intervjuvanke so opažajo, da so starši, ki uporabljajo to vzgojo, brez avtoritete in da otrok za razvijanje občutka varnosti in neke zdrave navezanosti potrebuje jasne in dosledne meje, ki so postavljene na sočuten način in prilagojene otrokovi starosti. Podobno opaža tudi Horvat Kuhar (2017), ki o tej temi pove, da meje in pravila v življenju nujno potrebujemo; v naše bivanje prinašajo strukturo, ki olajša delovanje. Njihovo upoštevanje pa zmanjšuje verjetnost pojavljanja težav. Pravila so prisotna tudi v vsakodnevnem življenju, vpletena so v osnovni bonton, v socialne norme in brez njih nemoteno delovanje družbe ni mogoče. Omogočajo tudi sodelovanje in zaradi predvidljivosti prinašajo občutek varnosti. Omejitve so nekaj, s čimer se srečujemo na skoraj vseh področjih življenja.

Sogovornice so opazale, da imajo starši največ težav pri postavljanju pravil, ki so primerna za otrokov razvoj. To pomeni, da otroci zmorejo neka pravila upoštevati in se jih dosledno držati. Pravila so potrebna, saj otroci prehajajo vsakodnevno iz različnih vlog in situacij. Izpostavile so tudi, da če si pravila v različnih okoljih zelo nasprotujejo, to otroka zbega. Pomembna so tudi, ker živimo v družbi, kjer imamo pravila na vsakem koraku, na primer prometni predpisi. Če otrok tega v zgodnjem otroštvu ne ponotranji, potem bo imel na vseh drugih področjih težave. Podobno pove tudi Severe (2007), ki pravi, da s postavljanjem pravil in mej otroku povemo, kakšno vedenje od njega pričakujemo. Pravila za otroka tako postanejo pričakovanja, ki ga vodijo pri sprejemanju odločitev. Meje in pravila, ki jih postavimo otroku, morajo biti določna, razumna in izvedljiva. Primerna morajo biti tudi razvojni stopnji otroka.

Najbolj pogosti načini discipliniranja so po mnenju strokovnih delavk odvzem digitalnih naprav otroku, razne prepovedi, fizično nasilje, kričanje, osamitev otroka v drug prostor in prepoved aktivnosti ali druženja. Manj pogosti načini, ki jih omenjajo, so še pogojevanje, grožnje, prekinitev odnosa z otrokom, manipuliranje, primerjanje in vzbujanje krivde. Ugotavljam, da so sogovornice naštevale podobne načine discipliniranja kot Peček Čuk in Lesar (2020). Onidve naštevata vrste kazni: verbalno kaznovanje (graja, grožnja, posmehovanje, molk), odtegotvanje ljubezni in pozornosti, obremenilna kazen, odtegotvanje privilegijev, poravnava povzročene škode in fizično kaznovanje.

Strokovne delavke kot neustrezne načina discipliniranja naštevajo fizično nasilje, kričanje, vzbujanje krivde. Fizično nasilje se jim zdi absolutno neustrezno, ker z njim nič ne dosežemo. Podobno mnenje imajo tudi o kričanju na otroka. So mnenja, da to niti slučajno niso ustrezni načini, ker otrok takega discipliniranja ne poveže s svojim vedenjem in s sabo. Ena od sogovornic opiše to tako, da otrok dobi sporočilo: »Jaz sem odgovoren za čustva drugih, če bom jaz priden, potem bodo drugi v redu, če se ne bom priden, bodo drugi slabo.« Ugotavljajo, da se z otrokom da na drugačne načine povedati stvari, s tepežem se bodo naučili samo, da se močnejši lahko znašajo nad šibkejšimi. Sunderland (2009) glede tega pove, da discipliniranje, ki temelji na kritiki in ukazih, lahko vpliva na otrokove sisteme odzivanja na stres. Takšni otroci postanejo preobčutljivi, njihov sistem za jezo in strah pa preveč aktivna. S takšnim načinom discipliniranja se otrok nauči podrejanja. Če otroka discipliniramo s telesnim kaznovanjem, ga učimo, kako se naj vede v situaciji, ko se počuti frustrirano. Učimo ga, da je nasilje sprejemljivo. Stres, ki ga ti otroci doživljajo, oblikuje njihove možgane tako, da kažejo več antisocialnih oblik vedenja. Surovo discipliniranje ovira otrokovo socializacijo. Kreft (2008) pa je v raziskavi ugotovila, da starši otrok z več znaki neustrezne prilagoditve uporabljajo več neučinkovitega

nadzora. To je nekonstanten način kaznovanja, pri katerem ne nagrajujemo zaželenega vedenja, ampak samo kaznujemo nezaželeno. Kazni in nagrad se ne podkrepi z razlago, zato otrok ne poveže vedenja in njegovih posledic. Posledice uporabe te vrste nadzora se kažejo v manj učinkovitih prilagoditvenih sposobnostih otroka. Ugotovila je tudi, da način socializacije, ki jo starši uporabljajo, lahko povežemo s prilagoditvenimi sposobnostmi, ki jih otrok razvije.

Jereb (2005) meni, da se izobraževalni program vsebinsko prilagaja potrebam staršev. Teme, ki jih zanimajo, so odvisne od starosti njihovih otrok. Pogosto se navezujejo na specifične prelomnice posameznega razvojnega obdobja, ki v družinsko življenje prinašajo novo dinamiko. Starši predšolskih otrok najpogostejše potrebe po izobraževanju povezujejo s tematiko izbruhov jeze in trme, nagrajevanja in kaznovanja, tekmovalnosti med sorojenci in pravil v družini in družbi. Podobne teme so naštele tudi strokovne delavke v moji raziskavi. Nekatere teme, ki jih strokovne delavke s starši obravnavajo, so reševanje konfliktov, vpliv partnerskega odnosa na vzgojo, postavljanje mej, kako vzgajati, ljubosumje med sorojenci, vzgoja za sodelovanje, zahteve in pohvale, čustvena inteligentnost, spodbujanje otrokove radovednosti, otrokova igra, komunikacija v družini ter nagrajevanje in kaznovanje.

Pri pripravljenosti staršev na sodelovanje jih je večina mnenja, da je odvisna od motivacije. Nekatere so še mnenja, da je pripravljenost odvisna od odnosa strokovnega delavca, intenzivnosti težav, oblike pomoči in situacije. Strokovne delavke prepoznavajo, da je pri nekaterih starših velika pripravljenost za sodelovanje, to je predvsem pri tistih, ki se zavedajo pomena vzgoje. Dve sta omenili, da starši z njima sodelujejo, vendar malo stvari spremenijo. Nekateri starši sodelujejo, ko spoznajo, da je to v korist otroka. Po opažanjih strokovnih delavk največkrat ne sodelujejo starši, ki tega ne zmorejo. Strokovne delavke so mnenja, da majhen odstotek staršev ne sodeluje, nekateri starši so v obrambni drži ali odklanjajo pomoč. Podobno za odnos do izobraževanja pravi Ličen (1999), ki ugotavlja, da se ta pri starših razlikuje. Glede na njihov odnos do izobraževanja jih lahko razdelimo v tri skupine. Prva so starši, ki izobraževanje sprejemajo z veliko zadržki, ne uporabljajo knjig ali revij, ki so namenjene vzgoji otrok, in menijo, da se največ naučijo od otrok. Druga skupina so starši, ki izobraževanje sprejemajo le v primeru, ko odpravlja težave, izobraževanju pripisujejo kurativno vlogo. Tretja so starši, ki izobraževanje povsem sprejemajo, ga razumejo kot preventivo, zdi se jim popolnoma smiselno in potrebno.

Pri učenju starševskih veščin uporabniki potrebujejo nenehno oporo in vodenje, potrebujejo pa tudi varen in zaupen odnos. Zelo dobro je, če socialna delavka uporabniku v pogovorih zaupa tudi osebne izkušnje pri vzgoji otrok in ubesedi svojo nemoč ob vzgoji. To

pripomore k temu, da se uporabniki v pogovorih lažje zaupajo in govorijo o svoji nemoči in neznanju (Mešl in Ilešič, 2020, str. 119–224). Ta način uporabljajo tudi strokovne delavke, s katerimi sem govorila. Ko starši niso motivirani, jih poskušajo privabiti skozi proces. Z njimi opravijo več pogovorov, delajo na vzpostavljanju delovnega odnosa in sčasoma jih večina sodeluje. So tudi pripravljeni na spremembe in si jih želijo. Včasih podelijo tudi svojo izkušnjo. Povejo, kako doma pristopijo. Povejo, da se v današnjem času vsak starš srečuje z izzivi, ki jih prinaša starševstvo.

Strokovne delavke so povedale, da večina staršev, s katerimi sodelujejo, vključi otroka v vrtec. Na splošno zelo malo otrok ni vključenih v vrtec. Če prepoznavajo med sodelovanjem z družino, da bi bilo za otroka zaradi njegovega razvoja, zaradi pridobivanja določenih socialnih veščin v njegovo korist, da se vključi v vrtec, to predlagajo staršem. Dostikrat tudi napišejo priporočilo za prednostni sprejem. Po večini so strokovne delavke mnenja, da ni treba, da se otrok vključi že pri enem letu starosti; menijo, da vrtec postane pomemben od tretjega leta dalje. Nujno potrebno pa se jim zdi, da se otroka vključi vsaj eno leto pred vstopom v šolo. Strokovne delavke so mnenja, če govorimo o mlajših otrocih, tam od enega do treh let, ne bi bilo nič narobe, če so doma. V tem obdobju je bolj pomembna gradnja navezanosti s starši, ta pa se razvija v družini, ne v vrtcu. Tudi Pierrehumbert in drugi (1996) so ugotovili, da vključitev otroka v vrtec v zgodnji starosti negativno vpliva na navezanost med dojenčkom in mamo. Prekinitev navezanosti lahko vpliva tudi na določena področja psihičnega razvoja (Ambrožič in Podgornik, 2018, str. 108). Glede zgodnjega vstopa otroka v vrtec približno polovica raziskav kaže neugodne učinke, polovica pa nobenih. Bolj skladne so ugotovitve raziskav, ki so preučevale vstop v vrtec po tretjem letu starosti, te kažejo pozitivne učinke (Vidmar in Zupančič, 2006, str. 52).

Glede sprememb pri otroku po vključitvi v vrtec strokovne delavke po večini opažajo, da ti zelo napredujejo, postanejo bolj samostojni pri skrbi zase, naučijo se igrati v skupini, pridobijo novo znanje in so bolj prilagodljivi. Pozitivne spremembe vidijo tudi pri učenju socialnih veščin, komunikaciji in otrokovem razvoju. Glede same vključitve so mnenja, da bo otrok vključitev dobro sprejel, če je zgradil varno navezanost v družini, veliko pa je odvisno od vsakega otroka posebej, nekateri potrebujejo čas, da sprejmejo okolico in spremembe. Vse strokovne delavke so mnenja, da ima vrtec za otroka veliko koristi. Najbolj to opažajo pri učenju socialnih veščin in socialni vključenosti. Veliko jih meni, da jim koristi na vseh področjih, natančneje pri motoriki, otrokovem razvoju, igri in koncentraciji. Nekatere kot pozitivno prepoznavajo, da ima otrok manjše težave kasneje pri vključitvi v šolo in hitreje

napreduje. Tudi Vidmar in Zupančič (2006) poročata o pozitivnem vplivu vrtca na socialno prilagojenost otrok. Vrtec je kakovosten podporni dejavnik otrokovemu socialnemu razvoju. Pridobljene izkušnje v vrtcu so se pozitivno povezovala z razvojem njihove socialne udeležbe, otroci so bolj socialno kompetentni in so v večji meri sodelovali z neznanimi otroki kot njihovi vrstniki, ki niso bili vključeni v vrtec.

Glede same izvedbe raziskave opažam, da bi jo lahko izboljšala, če bi vključila več strokovnih delavk po vsej Sloveniji. Moj vzorec je bil priročen, večina strokovnih delavk je iz podravske regije, zato so naštevale pomoč in podporo, ki je na voljo v tej okolici. Če bi bolj raznovrstno, ne samo glede na kraj izbirala sogovornike, bi dobila večji nabor programov za krepitev starševskih kompetenc v Sloveniji.

6. Sklepi

- Najpogostejše težave, s katerimi se starši srečujejo pri vzgoji svojih otrok, so postavljanje mej, ne vedo, kako skrbeti za otroka in kaj z njim početi, omejitev digitalnih naprav in vzgojna nemoč.
- Pomanjkanje starševskih kompetenc se kaže na način, da starši ne znajo ravnati, so nemočni, izražajo jezo, uporabljajo neprimerne načine kaznovanja in otrokom popuščajo.
- S starši, ki imajo vzgojne težave, se strokovne delavke srečujejo dnevno, dokaj pogosto ali tedensko. Pri večini strokovnih delavk imajo vsi njihovi uporabniki težave pri vzgoji.
- Približno polovica strokovnih delavk meni, da so starševske kompetence povezane s številom otrok, druga polovica pa, da niso.
- Najbolj uporabljen vzgojni slog med starši je permisivna vzgoja.
- Pokazatelji permisivnega sloga so neprimerne meje in pravila, ki jih starši postavljajo, odločitev prepuščanja otroku in pomanjkanje avtoritete staršev.
- Permisivna vzgoja ni ustrezen vzgojni slog, saj potreba po mejah pri otroku ni zadovoljena in na ta način starši ne opravijo svoje vloge.
- Posledice permisivne vzgoje pri otroku so zbežanost, agresija, neprilagodljivost, nesamostojnost, čustveno-vedenjske težave, egocentrizem, nespoštovanje osnovnih vrednot, šibke socialne veščine itd.

- Discipliniranje je v večini neustrezno. To se kaže tako, da starši disciplinirajo preveč impulzivno, kazen učinkuje kratek čas, starši so premalo taktni, otrok ne prevzame odgovornosti za svoja dejanja.
- Najpogostejši načini discipliniranja so odvzem digitalnih naprav, razne prepovedi, fizično nasilje, kričanje, osamitev otroka in prepoved aktivnosti ali druženja.
- Odzivi staršev na soočanje s težavo so različni. Pri tistih, ki se odzovejo negativno, vidimo zanikanje, odpor, pripisovanje težav otroku ali zunanjim dejavnikom, minimaliziranje. Pri pozitivnem odzivu uporabniki ubesedijo težave, sprejemajo mnenje strokovnega delavca in pokažejo nemoč.
- Pripravljenost na sodelovanje staršev je odvisna od motivacije, odnosa strokovnega delavca, intenzivnosti težav, oblike pomoči, situacije, prisotnosti CSD.
- V primeru nesodelovanja staršev strokovni delavci uporabijo ukrepe za zaščito otrok, javna pooblastila, odvzem otroka in namestitev izven družine, prijave na CSD, nadzor starševske skrbi, opomin pred izselitvijo.
- Načini podpore in pomoči, ki so na voljo staršem, so svetovalne storitve, pogovor, podelitev izkušenj drugih, individualna pomoč, delavnice, informiranje o pomoči, laična pomoč družinam na domu.
- Strokovni delavci uporabnike kdaj usmerijo tudi drugam. Najpogosteje na program Krepitev družin, psihološko pomoč, center za duševno zdravje, zdravstveni dom.
- Odzivi staršev na načine podpore in pomoči so različni. Pri pozitivnem odzivu starši sprejmejo pomoč, si želijo sprememb, ugotovijo, da jim to koristi, radi prihajajo na srečanja. Pri negativnem odzivu v večini niso motivirani ali pomoč odklanjajo.
- Najpogostejše spremembe po pomoči pri starših so postavljanje mej, drugačno ravnanje v odnosu do otroka, lažje sobivanje z otrokom, doslednost, večja pripravljenost na izzive, vzpostavitev rutine, nova vedenja.
- Najpogostejše spremembe po pomoči pri otrocih so umirjenost, večja vodljivost, osvojitve dnevnih rutine, lažje zmorejo opravljati dnevne aktivnosti, boljši odnos s starši, spoštljivo vedenje, boljše sodelovanje.
- Uspešnost nudene podpore in pomoči je odvisna od sodelovanja staršev. V večini strokovne delavke opažajo pozitivne spremembe in minimalne premike, tudi ko je motivacija manjša. Pomoč vidijo kot uspešno, ko ohranijo družino, izboljšajo odnose v družini, zagotovijo otrokovo korist ali pa, ko lahko končajo sodelovanje.

- Večina otrok je vključenih v vrtec. Če otrok ni vključen in strokovna delavka opazi potrebo po tem, to staršu predlaga.
- Po vključitvi v vrtec otroci zelo napredujejo, postanejo bolj samostojni pri skrbi zase, naučijo se igre v skupini in socialnih veščin.
- Vrtec ima za otroka veliko koristi. Najbolj koristen je za učenje socialnih veščin in socialno vključenost, pomaga pa tudi pri otrokovem razvoju, izboljšanju motorike, koncentracije in učenju odnosa do avtoritete.

7. Predlogi

- Pri tej tematiki se mi zdi ključnega pomena delo na preventivi. Ena od možnosti bi bila obvezna šola za starše v prenatalnem obdobju, ki bi se osredotočila na vse faze otrokovega razvoja in izbiro ustreznega vzgojnega sloga. Tako bi bili starši bolj pripravljeni in usposobljeni za vlogo, ki jih čaka.
- Predlagala bi več neplačljivih izobraževanj za starše, saj je večina naših uporabnikov socialno ogroženih in si jih težko privoščijo.
- Pomembno se mi zdi tudi večje ozaveščanje programov za pomoč staršem, ki so na voljo. Programi bi morali biti nasploh bolj poznani, saj je povpraševanje za to vrsto pomoči vedno večje.
- K reševanju te problematike bi veliko pripomoglo tudi to, da kot družba delamo na ozaveščanju staršev o negativnih posledicah permisivne vzgoje. Tudi v vrtcih bi se lahko na to temo organizirala izobraževanja za starše.
- Treba je tudi več govoriti v javnosti o neprimernosti fizičnega kaznovanja in njegovih posledicah za otroka. K zmanjšanju nasilja v družini bi lahko bolj pozivali tudi mediji.
- Vsem staršem in bodočim staršem bi predlagala samoiniciativno poglobljanje znanja o vzgoji in na splošno o razvoju otroka, da bodo bolj pripravljeni na mejnike in izzive, ki jih čakajo.
- Glede same raziskave bi lahko to temo preučila še z vidika staršev. Iz njihove perspektive bi lahko prišla do informacij o njihovih potrebah pri krepitevi starševskih kompetenc. Bolj natančni bi bili tudi rezultati o načinih discipliniranja in vzgojnih težavah, ki jih imajo, saj sem s svojo raziskavo pridobila samo podatke iz mnenja strokovnih delavk.

- V raziskavo bi bilo dobro vključiti več strokovnih delavk po vsej Sloveniji. Moj vzorec je bil priročen, večina strokovnih delavk je iz podravske regije, zato so naštevale pomoč in podporo, ki je na voljo v tej okolici. Če bi bolj raznovrstno glede na kraj izbirala sogovornike, bi dobila večji nabor programov za krepitev starševskih kompetenc v Sloveniji.

8. Seznam literature

- Ambrožič, O. & Podgornik, N. (2018). Uvajanje otrok v vrtec: študija primera. *Pedagoška obzorja*, 33(2), 105–119. http://www.dlib.si/listalnik/URN_NBN_SI_doc-3PSJRAXE/2/index.html
- Bajzek, J. (2003). *Zrcalo odraščanja*. Radovljica: Didakta.
- Baumrind, D. (1970). Socialization and Instrumental Competence in Young Children. *Young Children*, 26(2), 104–119. https://www.jstor.org/stable/42642147?read-now=1&seq=2#page_scan_tab_contents
- Baumrind, D. (1971). Current patterns of parental authority. *Developmental Psychology*, 4(2), 1–103. <https://web-s-ebsohost-com.nukweb.nuk.uni-lj.si/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=c4ccde04-5d2b-408a-a944-2c48ac282b79%40redis>
- Bezjak, J. (1923). *Vzgojeslovje s temeljnimi nauki o dušeslovju za učiteljska in sorodne šole*. Ljubljana: Učiteljska tiskarna.
- Bluestein, J. (1998). *Kako otroku postaviti meje in poskrbeti tudi zase*. Ljubljana: Inštitut za razvijanje osebne kakovosti.
- Bouwkamp, R. & Bouwkamp, S. (2020). *Blizu doma: priročnik za delo z družinami*. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Pedagoška fakulteta, Inštitut za družinsko terapijo.
- Carey, T. (2020). *Kaj razmišlja moj otrok? Praktična otroška psihologija za sodobne starše*. Radovljica: Didakta.
- Cupar, T., Lahe, D. & Kirbiš, A. (2021). Odnos med vzgojnimi stili, vpletenostjo staršev in šolsko uspešnostjo mladih v Sloveniji. Žagar Ž., I. & Mlekuž, A. (ur.), *Raziskovanje v vzgoji in izobraževanju: medsebojni vpliv raziskovanja in prakse* (str. 261–277). <https://www.pei.si/ISBN/978-961-270-339-4/978-961-270-339-4.261-277.pdf>
- Čačinovič Vogrinčič, G. (1992). *Psihodinamski procesi v družinski skupini*. Ljubljana: Advance.

- Čačinovič Vogrinčič, G. (1996). Socialno delo z družino: prispevek k doktrini. *Socialno delo*, 35(5), 395–401. <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-6EJCLSFE/4f7cc8ed-fd1b-4a64-bb9f-283dd6200cc2/PDF>
- Čačinovič Vogrinčič, G. (2006). *Socialno delo z družino*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Čačinovič Vogrinčič, G. (2016). Soustvarjanje podpore in pomoči z družino. *Pomurska obzorja*, 3(5), 4–6. <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-FEVNBNNC/100d45f3-6ee0-4332-8de3-d48d0e86edd4/PDF>
- Čačinovič Vogrinčič, G. & Mešl, N. (2020). *Socialno delo z družino: soustvarjanje zelenih izidov in družinske razvidnosti*. Ljubljana: Fakulteta za socialno delo.
- Darling, N. & Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin*, 113(3), 487–496. https://www.researchgate.net/publication/232493813_Parenting_Style_as_Context_An_Integrative_Model
- Devjak, T. & Berčnik, S. (2018). *Vzgoja predšolskega otroka*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta.
- Fadlillah, M. & Fauziah, S. (2022). Analysis of Diana Baumrind's Parenting Style on Early Childhood Development. *Al-Ishlah: Jurnal Pendidikan*, 14(2), 2127–2134. <https://journal.staihubbulwathan.id/index.php/alishlah/article/view/487>
- Ganc, D., Ganc, P., Krohne, N. & Škoda, K. (2020). Izkušnje, ki ostanejo. *Anthropos*, 52(3/4), 107–128. <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-ZYURLE7B/48c16968-ca45-47c2-8121-1b7f29e6b43c/PDF>
- Harman, D. & Brim, O. G. (1980). *Learning to be Parents*. London, Beverly Hills: Sage.
- Horvat Kuhar, E. (2017). *Izzivi sodobne vzgoje*. Dob pri Domžalah: Miš.
- Jereb, A. (2005). Učeca se družina – tudi starši potrebujejo šolo. *Andragoška spoznanja*, 11(1), 56–65. https://plus.cobiss.net/cobiss/ul/sl/discovery/eNqtjttOxDAUAC0EEgFS0vsCDvFX3hqBoIfael4_g6OwXtlOwSH2EHsRqs29QIgjUI00xWiuSA9Le8ddS1toGAi55eOgJBd3UAfOBz5ow4w-I52QemSKW3tOOi65ZZqb8ZL0tSY_KiPsxijeEfV6OuDpALQiDWVZv9IOKKNtCYnWBmU9JrrPraBfJpwyXY95zjfkIsJesf_jNXl-fHi5f2Ihw-T2JX1A-XQZkvsVubw5KD_LMzqtWEdvRUAepazfiOgRMcioQoxiK_-z9Q2E2mCS

- Kalin, J. (1998). Moralni razvoj osebnosti. *Andragoška spoznanja*, 4(1/2), 30–45.
<https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-2Y599ES0/685836d2-8639-4044-a434-6f6d8a50aba3/PDF>
- Kreft, I. (2008). Učinek kakovosti družinskega okolja na otrokove prilagoditvene sposobnosti. *Psihološka obzorja*, 17(2), 45–61. http://psiholoska-obzorja.si/arhiv_clanki/2008_2/kreft.pdf
- Kroflič, R. (1997). *Avtoriteta v vzgoji*. Ljubljana: Znanstveno in publicistično središče.
- Kržišnik, R. & Novak, M. (2010). *Starši nove generacije: praktični priročnik za spoštljive, sproščene in sodelovalne družinske odnose*. Ljubljana: Humus.
- Ličen, N. (1995). Učenje za družino. *Andragoška spoznanja*, 1(3-4), 5–8.
<https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:doc-GBH4EQNZ/f7c0b333-8829-49eb-b57f-c9cbeadd9d03/PDF>
- Ličen, N. (1996). Družina kot učna izkušnja. *Andragoška spoznanja*, 2(1), 5–12.
<https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-DQUXZHIM/405af777-6ef8-4228-8656-65cbda6a097e/PDF>
- Ličen, N. (1997). *Potrebe in razvoj izobraževanja staršev* [magistrsko delo]. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.
- Ličen, N. (1999). *Izobraževanje odraslih za življenje v družinski skupnosti* [doktorska disertacija]. Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta.
- Ljubetić, M. (2007). *Biti kompetentan roditelj*. Zagreb: Mali profesor.
- Ljubetić, M. (2012). *Nosi li dobre roditelje roda?* Zagreb: Profil knjiga.
- Marjanovič Umek, L. & Zupančič, M. (2020). *Razvojna psihologija*. Ljubljana: Znanstvena založba Filozofske fakultete.
- Masud, H., Thurasamy, R. & Shakil Ahmad, M. (2014). Parenting styles and academic achievement of young adolescents: A systematic literature review. *Quality & Quantity*, 49(6).
https://www.researchgate.net/publication/280628450_Parenting_styles_and_academic_achievement_of_young_adolescents_A_systematic_literature_review
- Mesec, B. (1997). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu I*. Visoka šola za socialno delo: Ljubljana.
- Mesec, B. (1998). *Uvod v kvalitativno raziskovanje v socialnem delu*. Visoka šola za socialno delo: Ljubljana.
- Mesec, B., Rape, Žiberna, T. (ur.) & Rihter, L. (ur.) (2009). *Metodologija raziskovanja v socialnem delu I: Načrtovanje raziskave*. Ljubljana: Visoka šola za socialno delo.

- Mešl, N. & Ilešič, V. (2020). Sodelovalno socialno delo z družino na centrih za socialno delo. *Socialno delo*, 59(2/3), 113–132. <https://www.dlib.si/stream/URN:NBN:SI:DOC-QH0REX5X/56166d84-7dc0-43a7-8d7b-4f8439f40409/PDF>
- Mlinarič, M. (2017). Svetovalno delo v vrtcu: (ne)vidna povezava med otroki, starši in strokovnimi delavci. *Socialno delo*, 56(1), 41–50. https://www.revija-socialnodelo.si/mma/Svetovalno_URN_NBN_SI_DOC-Q5KYKGYJ.pdf/2018112611360455/
- Pantley, E. (2007). *Z otrokom lahko sodelujete*. Radovljica: Didakta.
- Peček Čuk, M. & Lesar, I. (202). *Moč vzgoje*. Ljubljana: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani.
- Perko, A. (2008). *Družina na križpotju: sodoben pristop k urejanju ljudi v stiski*. Ljubljana: Zavod Mitikas.
- Pierrehumbert, B., Ramstein, T., Karmaniola, A. & Halfon, O. (1996). Child care in the preschool years, behavior problems, and cognitive development. *European Journal of Educational Psychology*, 11, 201–214.
- Severe, S. (2000). *Ljubezen ni dovolj: preprosta načela dobre vzgoje*. Tržič: Učila.
- Stojin, M. (2006). *Otroci potrebujejo mejo*. Ljubljana: Založba Otroci, d. o. o.
- Sunderland, M. (2009). *Znanost o vzgoji*. Radovljica: Didakta.
- Vidmar, M. & Zupančič, M. (2006). Spremljanje socialnega vedenja otrok v vrtcu: na posameznika osredotočen pristop. *Psihološka obzorja*, 15(1), 47–74. http://psiholoska-obzorja.si/arhiv_clanki/2006_1/vidmar.pdf
- Vukasović, A. (1971). *Pedagogija i njezin predmet*. Zagreb: Pedagoško književni zbor.
- *Zakon o vrtcih (ZVrt)* (1996). Ur. l. RS 12/1996.
- Zupančič, M., Gril, A. & Kavčič, T. (2000). Predstavitev prve poskusne oblike ocenjevalne lestvice socialne prilagojenosti predšolskih otrok (OLSP) ter njene konstruktne veljavnosti. *Psihološka obzorja*, 9(3), 45–66. http://psiholoska-obzorja.si/arhiv_clanki/2000_3/zupancic_et_al.pdf
- Žorž, B. (2002). *Razvajanost, rak sodobne vzgoje*. Celje: Mohorjeva družba.

9. Priloge

9.1. Smernice za intervju

Pozdravljeni,

najprej se vam zahvaljujem, ker ste si vzeli čas za ta intervju. Namen tega intervjuja je raziskati, kako strokovni delavci krepijo starševske kompetence. Vsi podatki bodo namenjeni izključno raziskovanju in bodo predstavljeni anonimno. V kolikor se strinjate, bom intervju snemala. Zvočni posnetek bo namenjen izključno za namene raziskave in bo kasneje izbrisan. Pa kar začnimo.

Na katerih področjih vzgoje zaznavate, da imajo starši največ izzivov?

Kako se kaže pomanjkanje starševskih kompetenc pri starših?

Kateri vzgojni slog zdaj prepoznavate kot najbolj uporabljen med starši?

Kako ustrezen se vam zdi ta slog vzgoje?

Katere načine discipliniranja starši največ uporabljajo?

So ti načini discipliniranja otrok ustrezni in zakaj tako menite?

S katerimi izzivi se lahko otrok spopada zaradi neustreznega vzgojnega sloga?

Kakšni so odzivi staršev, ko jih soočite s težavami pri vzgoji?

Kakšna je pripravljenost staršev za sodelovanje?

Kakšni so ukrepi za starše, ki ne želijo sodelovati?

Kako pogosto se srečujete s starši, ki se soočajo z vzgojnimi izzivi?

Ali so to pogosteje starši, ki imajo prvega otroka, ali vrstni red rojstva otroka ni povezan s starševskimi kompetencami?

Ali programe za krepitev starševskih kompetenc nudi vaša organizacija/institucija ali napotite starše v programe drugih izvajalcev?

Katere načine podpore in pomoči uporabljate, ko zaznate pomanjkanje starševskih kompetenc?

Kakšni so odzivi staršev na te načine podpore in pomoči?

Kakšne spremembe zaznavate pri otrocih zaradi krepitev staršev oz. podpore pri vzgoji?

Kako pogosto se starši, s katerimi sodelujete, odločijo za vključitev otroka v vrtec?

Kako koristna se vam zdi vključitev otroka v vrtec?

Če še ni vključen: kakšne spremembe v vedenju opazate pri otrocih po vključitvi v vrtec?

Če je že vključen: kako se pomoč staršem kaže v spremembi otrokovega vedenja v vrtcu?

Kako uspešno ocenjujete nudenje pomoči staršem?

Katere so najbolj pogoste spremembe, ki jih zaznavate v vzgoji staršev po sodelovanju z vami?

Ali zaznavate, da so starši po sodelovanju z vami spremenili svoj vzgojni slogin kako se to vidi?

Hvala, da ste si vzeli čas in za vse odgovore.

9.2. Transkript intervjuja A

L: Na katerih področjih vzgoje zaznavate, da imajo starši največ izzivov?

M: Starši imajo največ izzivov na področju postavljanja mej otroku, postavljanja pravil, ki so primerna za otrokov razvoj. To pomeni, da otroci zmorejo neka pravila upoštevati in se jih dosledno držati. Največ težav je pa v današnjem času predvsem pri postavljanju mej pri uporabi tehnologije. Tu opazamo po koronskem času, da so težave vedno večje.

L: Kako se kaže, pomanjkanje starševskih kompetenc pri starših.

M: Velikokrat se počutijo nemočne, ne znajo, kako ravnati, hkrati pa ob določenih situacijah, ko ne znajo, kako ravnati, tudi izražajo jezo. Pri strokovnem delu zaznavamo, da zaradi svoje vzgojne nemoči dostikrat tudi izberejo neprimerne načine kaznovanja otroka. To so kazni, ki na dolgi rok niso učinkovite.

L: Kateri vzgojni stil sedaj prepoznavate kot najbolj uporabljen med starši?

M: Jaz bi rekla, da trenutno prevladuje predvsem permisivna vzgoja, kjer pač starši prepuščajo neke odločitve otrokom, za katere otroci ne razumejo posledic. Prepustijo se neki situaciji, ko pa pride do nekih ogrožajočih vedenj, takrat pa nastopijo skrajno avtoritarno, kar pa otroci potem ne sprejemajo. Prej se jim vse dopusti, zato je omejitev šok za otroka, ki tudi pol ne ve, kako se naj vede. Starši v današnjem času imajo premalo avtoritete, ne znajo niti postaviti nekih pravil in učinkovitih mej glede na otrokovo starost.

L: Kako ustrezen se ti zdi ta slog vzgoje?

M: Zdaj meni osebno in tudi kot strokovni delavki se mi ta stil vzgoje zdi neustrezen. Zdi se mi, da otrok za razvijanje občutka varnosti in neke zdrave navezanosti rabi jasne in dosledne meje, ki so postavljene na sočuten način in prilagojene otrokovi starosti.

L: Katere načine discipliniranja starši še največ uporabljajo?

M: Zdaj v zadnjem obdobju se največ poslužujejo to, da odvzamejo vso to digitalno tehnologijo. Se šepa tudi pojavlja dostikrat telesno kaznovanje. Eni pošiljajo otroka v sobo, je pa tu težava, da ne znajo oceniti primerne časa trajanja. Veliko staršev tudi odvzame kakšen trening ali odvzamejo televizijo, tablico, računalnik, telefon.

L: So ti načini discipliniranja otrok po tvojem mnenju ustrezni?

M: Ja na dolgi rok jaz mislim, da ne. Zdaj vsak starš bi mogel že sam po sebi, preden otroku dopusti uporabo nekih tehnologij, jasno postaviti neka pravila, pri katerih je potrebno vztrajati. In spet smo pri mejah ne. Mogoče za kratki čas v tistem trenutku pomaga, da se otrok lepše vede, ker ve, da bo napravo dobil nazaj. Za dlje časa pa jaz mislim, da to ni učinkovito pri vzgoji.

L: S katerimi izzivi se lahko otrok spopada zaradi neustreznega vzgojnega sloga?

M: Velikokrat je zbeگان, sploh ne ve, kako ravnati v določenih situacijah. Otroci prehajajo vsakodnevno iz različnih vlog in situacij, na primer v domačem okolju je dovoljeno nekaj, v vrtcu je dovoljeno nekaj, pri babici in dedku spet nova pravila. Če so si pravila zelo nasprotujoča v različnih okoljih, jaz mislim, da je otrok ful zbeگان, ne zmore funkcionirati oziroma ravna tako, kot je v tistem trenutku njegov spontani odziv. Tam, kjer so pa neka jasna pravila, po moje otrok lažje funkcionira. Je pa res, da je veliko odvisno od posameznika, eni to z lahkoto sprejemajo, eni pa temu ne zmorejo slediti.

L: Kakšni so odzivi staršev, ko jih soočite s težavami pri vzgoji?

M: Ja, čisto različni, ne. Eni zanikajo težave, eni jih pripisujejo nekim drugim zunanjim dejavnikom, eni po nekih večkratnih srečanjih vseeno ubesedijo težave, eni pokažejo svojo nemoč, eni pa še naprej zanikajo oziroma vzroke za težave iščejo izven družine, izven sebe, izven otroka.

L: Kakšna je pripravljenost staršev za sodelovanje?

M: Zdaj odvisno ne od situacije. Ne ne vem, če kdorkoli zazna težave pri otroku, je pomembno na kak način je to staršem predstavljeno. V kolikor pridejo že informacije do centra za socialno delo, je odziv staršev po navadi drugačen, eni so malo v obrambni drži, eni so ful pripravljeni sodelovati, eni odklanjajo vsakršno pomoč in še naprej iščejo težave izven sebe. Je pa res, da je tudi odvisno, če si ti vključen v neko socialnovarstveno storitev. Tam socialna delavka s staršem gradi delovni odnos in skupaj delata na temah, za katere pač starši ocenjuje, da rabi na tistih področjih pomoč. Tam je starš notranje motiviran, ima večjo željo za soustvarjanje zelenih izidov, kot pa na primer v primeru ukrepov, če gre za ogroženost otroka ali zaradi nekih neustreznih ravnanj staršev. Ko gre za javna pooblastila, takrat ni notranje motivacije in je tudi težje priti do zelenih izidov. Odnos do starša vsekakor nekaj spremeni, ustrezni pristop in vodenje nas lahko vseeno pripelje do nekih majhnih uvidov in posledično pa tudi do premikov v njihovih ravnanjih.

L: Kakšni so ukrepi za starše, ki ne želijo sodelovati?

M: Jaz bi rekla, da nekih striktnih ukrepov, dokler si v svetovalni storitvi, ni. Tam je prostovoljno sodelovanje, pač delaš vse na dobrem odnosu s staršem, da ga pridobiš v sodelovanje. Če je motiviran, sodelovanje teče, v kolikor ni pa pač ne. Ko starši ne sodelujejo, lahko center vstopi v družino v okviru javnih pooblastil. Največkrat so to ukrepi centra za zaščito otrok. Tudi tam želim delati na tem, da s staršem sodelujemo. Da zmore neke minimalne premike, ki so otrokom v korist, da ne pride do najbolj rigoroznih ukrepov, kot je odvzem otroka in namestitev izven družine. Tudi vsi tisti starši, ki se do konca upirajo, da pač ni težav, se mi zdi, da ko center vstopi s pooblastili, jih večina začne sodelovati. Jaz bi rekla, da res minimalen odstotkov staršev ne sodeluje. Pač na koncu pridejo do spoznanja, da je v korist otroka sodelovat no.

L: Kako pogosto se srečujete s starši, ki se soočajo z vzgojnimi izzivi?

M: Pri svojem strokovnem delu bi jaz rekla dokaj pogosto, tedensko, včasih tudi dnevno.

L: Ali so to pogosteje starši, ki imajo prvega otroka ali je vrstni red rojstva otroka nepovezan s starševskimi kompetencami?

M: Jaz bi rekla, da ni povezan, da je čisto odvisno. Na primer družina je pri enem otroku vzgojni del izpeljala brez vseh težav, pri drugem pa so imeli težave na vseh področjih. Pri enih so večje težave, pri drugih manjše. Jaz mislim, da to ni povezano s tem, koliko otrok ima starš. Bolj je odvisno od starša, če je dosleden oziroma zmore.

L: Ali programe za krepitev starševskih kompetenc nudi vaša organizacija, institucija ali napotite starše v programe drugih izvajalcev?

M: Zdaj mi v okviru centra imamo predvsem vse svetovalne storitve, starše se imajo možnost vključiti v osebno pomoč, v storitev pomoč družini za dom in tudi v program laična pomoč družinam, kjer se v družino vključi tudi laična izvajalka in jih obiskuje večkrat tedensko.

L: Kam pa drugam napotite?

M: V našem okolju je edina možnost Društvo ArsVitae, kjer izvajajo program krepitev družin. Tja se jih kar nekaj vključi. Tudi imamo dobre povratne informacije, so zadovoljni, sodelujejo, vključeni so tudi otroci. Zelo radi prihajajo na ta srečanja, ki so kontinuirana. Tam, kjer je problematika, da otrok rabi dodatno pomoč psihologa ali delovnega terapevta, takrat jih pa večinoma usmerimo na center za duševno zdravje, lahko pa tudi na psihološko svetovanje v okviru zdravstvenega doma. Tam je možna tudi defektološka obravnava; ko pa gre še za težje čustvene in vedenjske težave, pa tudi usmerjamo k pedopsihiatru.

L: Katerih načinov podpore in pomoči se poslužujete, ko zaznate pomanjkanje starševskih kompetenc?

M: V začetni fazi pač s staršema opravljamo številne razgovore. Glede na informacijo, ki jo pridobimo, vedno najprej opravimo prvi razgovor. Pri določenih družinah je teh razgovorov potrebno opraviti več. Ko začnejo oni sami prepoznavati, da imajo težave na posameznih področjih jim predstavim vse možne oblike pomoči tako znotraj centra za socialno delo kot tudi ostale v našem lokalnem okolju. kjer starši do tega spoznanja ne pridejo in mi prepoznavamo, da delajo otrokom v škodo, zadeve peljemo v okviru javnih pooblastil.

L: Kakšni so odzivi staršev na te načine podpore in pomoči?

M: Ja, zdaj tam, kjer so oni pripravljeni sodelovati, so zelo dobre. Ko pa starši niso motivirani, jih poskušamo privabiti skozi proces. Z njimi opravimo več pogovorov, delamo na vzpostavljanju delovnega odnosa in sčasoma jih večina sodeluje, so tudi pripravljeni na spremembe in si jih želijo. Ko ugotovijo, da z našo pomočjo tudi doma lažje zmorejo, se skoraj vsi vključijo v sodelovanje. No, obstaja pa seveda mali odstotek, ki res odklanja vse oblike pomoči.

L: Kakšne spremembe zaznavate pri otrocih zaradi krepitev staršev oziroma podpore pri vzgoji?

M: Jaz bi rekla, da otroci lažje zmorejo prehajati med temi dnevnimi vlogami. V kolikor starš zmore jasno postavljati meje in pravila, potem se tudi otrok nauči določenih ravnanj. Jaz bi rekla, da so bolj vodljivi, prej osvojijo neko dnevno rutino. Otroci so bolj umirjeni, bolj vodljivi, lažje zmorejo dnevne aktivnosti, predvsem se to vidi pri šolskem delu. Če je neka ustaljena rutina, otroci lažje zmorejo vse te obveznosti kot tam, kjer ni strukturirana. Pa to ne pomeni, da mora biti celi dan strukturiran, ampak da je določen del dneva namenjen opravljanju otrokovih obveznosti. Na to se bo zagotovo lažje privadil, če bo to rutina.

L: Kako pogosto se starši, s katerimi sodelujete, odločajo za vključitev otroka v vrtec?

M: Jaz bi rekla, da je v našem okolju sigurno 90 procentov otrok vključenih v vrtec. Zelo malo otrok ni vključenih vrtec in tudi, če mi prepoznavamo tekom sodelovanja z družino, da bi bilo za otroka, zaradi njegovega razvoja, zaradi pridobivanja določenih socialnih veščin v njegovo korist, da se vključi v vrtec, to predlagamo staršem. Dostikrat tudi napišemo priporočilo za prednostni sprejem.

L: Kako koristna se ti zdi vključitev otroka v vrtec?

M: Jaz mislim, da je koristna na vseh področjih. Najbolj bi jaz rekla na učenju socialnih veščin in na vseh področjih otrokovega razvoja. Od usmerjenih aktivnosti, kjer otrok ful napreduje v grafomotoriki, fini motoriki, nauči se aktivno nek čas sedeti in poslušati, slediti nekim navodilom vzgojiteljic. Predvsem pa je pomembna ta igra, ki se dogaja v vrtcu. Socialnih veščin otrok pridobi veliko več, kot če bi bil doma sam z eno odraslo osebo oz. maksimalno dvema. Če je otrok cele dneve sam in brez družbe vrstnikov, zagotovo počasneje napreduje kot tisti, ki so aktivno vključeni v družbo.

L: Če še ni vključen, kakšne spremembe v vedenju opazate pri otrocih po vključitvi v vrtec?

M: Eni ful napredujejo. Ko pridejo v vrtec, postanejo dosti bolj samostojni pri skrbi zase, pri hranjenju, pri aktivnostih. Jaz mislim, da je vrtec nujno potreben za vsakega otroka. Ne rečem, da mogoče je pri enem letu še lahko otrok doma, po drugem letu pa se mi zdi, da je fajn, če gre v vrtec.

L: Če pa je že vključen, kako se pomoč staršem pokaže v spremembi otrokovega vedenja v vrtcu?

M: Jaz mislim, da se v vrtcu preslikujejo vse situacije, ki se dogajajo doma. Otrok se odziva na neke dražljaje v vrtcu tako, kot se odziva doma. In če, ne vem, starši sledijo navodilom vrtca, če sledijo navodilom tudi drugih služb, kjer je otrok vključen v kakršnekoli obravnave ali so sami vključeni v kakšne storitve pomoči, se to tudi odraža v vedenju otroka. No, jaz mislim, da na vseh področjih. Najbolj se to kaže v tem, da se znajo umiriti, da spoštujejo pravila, da se znajo primerno vesti.

L: Kako uspešno ocenjujete nudenje pomoči staršem?

M: Jaz bi rekla, da zelo uspešno. Seveda velja to tam, kjer je sodelovanje staršev dobro. Opažamo pa spremembe velikokrat tudi tam, kjer se starši sprvo ne sprijaznijo s težavo. Tudi tam se opazijo minimalni premiki, ampak so napredki.

L: Katere so najbolj pogoste spremembe, ki jih zaznavate v vzgoji staršev po sodelovanju z vami?

M: Znajo biti bolj iskreni, bolj znajo ubesediti, v čem je težava, znajo povedati: to ne znam, ne zmorem. Starši tudi dostikrat sami sprašujejo, iščejo rešitve. Jaz bi rekla, da so dosti bolj sodelujoči, odprti, pripravljeni na neke nove izzive.

L: Zadnje vprašanje. Ali zaznavate, da so starši po sodelovanju z vami spremenili svoj vzgojni slog?

M: Jaz ne bi rekla, da so mogoče čisto spremenili vse, se pa vidijo premiki. Že če so to minimalni premiki, pa jaz mislim, da je to naš uspeh. Pomembno nam je, da so se naučili drugače ravnati v odnosu do otroka.

L: Hvala lepa za sodelovanje v intervjuju.

9.3. Odprto kodiranje

Št. izjave	Izjava	Pojem	Pod kategorija	Kategorija	Tema
A1	Starši imajo največ izzivov na področju postavljanja mej otroku.	Postavljanje mej.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
A2	Postavljanja pravil, ki so primerna za otrokov razvoj. To pomeni, da otroci zmorejo neka pravila upoštevati in se jih dosledno držati.	Primerna pravila.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave

A3	Največ težav je pa v današnjem času predvsem pri postavljanju mej pri uporabi tehnologije. Tu opažamo po koronskem času, da so težave vedno večje.	Omejitev digitalnih naprav.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
A4	Velikokrat se počutijo nemočne.	Nemoč.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
A5	Ne znajo, kako ravnati.	Ne znajo ravnati.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
A6	Ko ne znajo, kako ravnati, tudi izražajo jezo.	Izražanje jeze.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
A7	Zaradi svoje vzgojne nemoči dostikrat tudi izberejo neprimerne načine kaznovanja otroka. To so kazni, ki na dolgi rok niso učinkovite.	Neprimerni načini kaznovanja.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
A8	Trenutno prevladuje predvsem permissivna vzgoja.	Permissivna vzgoja.		Prevladujoči vzgojni slog	Vzgojni slog
A9	Starši prepuščajo neke odločitve otrokom, za katere otroci ne razumejo posledic.	Prepuščanje odločitev otroku.		Prevladujoči vzgojni slog	Vzgojni slog
A10	Ko pa pride do nekih ogrožajočih situacij, takrat pa nastopijo skrajno avtoritarno, kar pa otroci potem ne sprejemajo.	Avtoritarnost v ogrožajočih situacijah.		Prevladujoči vzgojni slog	Vzgojni slog
A11	Prej se jim vse dopusti, zato je omejitev šok za otroka, ki tudi pol ne ve, kako se naj vede.	Omejitev je za otroka šok.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
A12	Starši v današnjem času imajo premalo avtoritete.	Starši brez avtoritete.		Prevladujoči vzgojni slog	Vzgojni slog
A13	Ne znajo niti postaviti nekih pravil in učinkovitih meja glede na otrokovo starost.	Neprimerne meje in pravila.		Prevladujoči vzgojni slog	Vzgojni slog
A14	Meni osebno in tudi kot strokovni delavki se mi ta stil vzgoje zdi neustrezen.	Neustrezen.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega sloga	Vzgojni slog
A15	Otrok za razvijanje občutka varnosti in neke zdrave navezanosti rabi jasne in dosledne meje, ki so postavljene	Potreba po mejah ni zadovoljena.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega sloga	Vzgojni slog

	na sočuten način in prilagojene otrokovi starosti. Tega pa otrok ne dobi.				
A16	V zadnjem obdobju se največ poslužujejo, da odvzamejo vso to digitalno tehnologijo.	Odvzem digitalnih naprav.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
A17	Se še pa tudi pojavlja dostikrat telesno kaznovanje.	Fizično nasilje.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
A18	Eni pošiljajo otroka v sobo, je pa tu težava, da ne znajo oceniti primerne časa trajanja.	Osamitev otroka.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
A19	Veliko staršev tudi odvzame kakšen trening.	Prepoved aktivnosti/druženja.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
A20	Na dolgi rok jaz mislim, da ne.	Neustrezno.		Discipliniranje	Vzgojni slog
A21	Vsak starš bi mogel že sam po sebi, preden otroku dopusti uporabo nekih tehnologij, jasno postaviti neka pravila, pri kateri je potrebno vztrajati.	Omejitev tehnologije z jasnimi pravili.		Discipliniranje	Vzgojni slog
A22	Mogoče za kratki čas v tistem trenutku pomaga, da se otrok lepše vede, ker ve, da bo napravo dobil nazaj.	Kazen učinkuje kratek čas.		Discipliniranje	Vzgojni slog
A23	Za dlje časa pa jaz mislim, da to ni učinkovito pri vzgoji.	Ni dolgoročna rešitev.		Discipliniranje	Vzgojni slog
A24	Velikokrat je zbeگان.	Zbeگانost zaradi različnih pravil.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
A25	Sploh ne ve, kako ravnati v določenih situacijah.	Ne ve, kako ravnati.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
A26	Otroci prehajajo vsakodnevno iz različnih vlog in situacij, na primer v domačem okolju je dovoljeno nekaj, v vrtcu je dovoljeno nekaj, pri babici in dedku spet nova pravila.	Zbeگانost zaradi različnih pravil.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
A27	Če so si pravila zelo nasprotujoča v različnih okoljih, jaz mislim, da je otrok ful zbeگان.	Zbeگانost zaradi različnih pravil.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
A28	Ne zmore funkcionirati.	Ne zmore funkcionirati.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
A29	Ravna tako, kot je v tistem trenutku njegov spontani odziv.	Spontani odziv.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog

A30	Tam, kjer so pa neka jasna pravila, po moje otrok lažje funkcionira.	Ne zmore funkcionirati.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
A31	Veliko je odvisno od posameznika, eni to z lahkoto sprejemajo, eni pa temu ne zmorejo slediti.	Odvisno od vsakega posameznika.		Posledice pri otroku	Vzgojni slog
A32	Čisto različni ne.	Različni.		Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
A33	Eni zanikajo težave.	Zanikanje.	Negativni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
A34	Eni jih pripisujejo nekim drugim zunanjim dejavnikom.	Pripisovanje težav zunanjim dejavnikom.	Negativni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
A35	Eni po nekih večkratnih srečanjih vseeno ubesedijo težave.	Ubeseidijo težave.	Pozitivni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
A36	Eni pokažejo svojo nemoč.	Pokažejo nemoč.	Pozitivni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
A37	Vzroke za težave iščejo izven družine, izven sebe, izven otroka.	Iskanje vzrokov izven družine.	Negativni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
A38	Odvisno ne v kateri od situacij.	Odvisna od situacije.		Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
A39	Je pomembno na kak način je to staršem predstavljeno.	Odvisna od odnosa strokovnega delavca.		Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
A40	V kolikor pridejo že informacije do centra za socialno delo, je odziv staršev po navadi drugačen.	Vključitev CSD-ja vpliva na sodelovanje.		Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
A41	Eni so malo v obrambni drži.	Obrambna drža.	Ne sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
A42	Eni so ful pripravljeni sodelovati.	Velika pripravljenost.	Sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
A43	Eni odklanjajo vsakršno pomoč in še naprej iščejo težave izven sebe.	Odklanjanje pomoči.	Ne sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
A44	Je tudi odvisno, če si ti vključen v neko socialnovarstveno storitev.	Odvisno od oblike pomoči.		Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
A45	Socialna delavka s staršem gradi delovni odnos in skupaj delata na temah, za katere pač starši ocenjujejo, da na tistih področjih rabijo pomoč.	Odvisna od odnosa strokovnega delavca.		Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
A46	Tam je starš notranje motiviran, ima večjo željo za soustvarjanje zelenih izidov.	Odvisna od motivacije.		Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši

A47	Ko gre za javna pooblastila, takrat ni notranje motivacije in je tudi težje priti do želenih izidov.	Če sodeluje po javnih pooblastilih, je manjša motivacija.	Ne sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
A48	Odnos do starša vsekakor nekaj spremeni.	Odvisna od odnosa strokovnega delavca.		Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
A49	Ustrezni pristop in vodenje nas lahko vseeno pripeljejo do nekih majhnih uvidov in posledično pa tudi do premikov v njihovih ravnanjih.	Odvisna od odnosa strokovnega delavca.		Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
A50	Nekih striktnih ukrepov, dokler si v svetovalni storitvi, ni.	Ni ukrepov.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši
A51	Tam je prostovoljno sodelovanje.	Ni ukrepov.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši
A52	Delaš vse na dobrem odnosu s staršem, da ga pridobiš v sodelovanje.	Odvisna od odnosa strokovnega delavca.		Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
A53	Če je motiviran, sodelovanje teče, v kolikor ni, pa pač ne.	Odvisna od motivacije.		Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
A54	Ko starši ne sodelujejo, lahko center vstopi v družino v okviru javnih pooblastil.	V okviru javnih pooblastil.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši
A55	Največkrat so to ukrepi centra za zaščito otrok.	Ukrepi za zaščito otrok.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši
A56	Tudi pri ukrepih želim delati na tem, da s staršem sodelujemo.	Tudi pri ukrepih je želja po sodelovanju.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši
A57	Da zmore neke minimalne premike, ki so otrokom v korist, da ne pride do najbolj rigoroznih ukrepov.	Delamo vse, da ne pride do ukrepov.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši
A58	Odvzem otroka in namestitev izven družine.	Odvzem otroka in namestitev izven družine.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši
A59	Ko center vstopi s pooblastili, jih večina začne sodelovati.	Vključitev CSD vpliva na sodelovanje.		Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
A60	Res minimalen odstotek staršev ne sodeluje.	Majhen odstotek ne sodeluje.	Ne sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
A61	Na koncu pridejo do spoznanja, da je v korist otroka treba sodelovat.	Sodelujejo, ko spoznajo, da je to v korist otroka.	Sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
A62	Pri svojem strokovnem delu bi jaz rekla dokaj pogosto.	Dokaj pogosto.	Pogostost	Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave

A63	Tedensko.	Tedensko.	Pogostost	Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
A64	Včasih tudi dnevno.	Dnevno.	Pogostost	Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
A65	Jaz bi rekla, da ni povezano, da je čisto odvisno.	Ni povezano.	Ni povezano	Povezava med številom otrok in starševskimi kompetencami	Vzgojne težave
A66	Na primer družina je pri enem otroku vzgojni del izpeljala brez vseh težav, pri drugem pa so imeli težave na vseh področjih.	Pri enem otroku ni težav, pri drugem so.	Ni povezano	Povezava med številom otrok in starševskimi kompetencami	Vzgojne težave
A67	Pri enih so večje težave, pri drugih manjše.	Otroci imajo različne težave.	Ni povezano	Povezava med številom otrok in starševskimi kompetencami	Vzgojne težave
A68	Bolj je odvisno od starša, če je dosleden, oziroma zmore.	Odvisno je od starša.	Ni povezano	Povezava med številom otrok in starševskimi kompetencami	Vzgojne težave
A69	Zdaj mi v okviru centra sami nudimo svetovalne storitve.	Svetovalne storitve.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
A70	Starši se imajo možnost vključiti v različne storitve.	Možnost vključitve v različne storitve.	Napotitev drugim	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
A71	Individualno pomoč.	Individualna pomoč.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
A72	Storitev pomoč družini za dom.	Pomoč družini za dom.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
A73	Program laična pomoč družinam, kjer se v družino vključi tudi laična izvajalka in jih obiskuje večkrat tedensko.	Laična pomoč družinam na domu.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
A74	V našem okolju je edina možnost Društvo ArsVitae.	Program Krepitev družin.	Napotitev drugim	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
A75	Izvajajo program krepitev družin.	Program Krepitev družin.	Napotitev drugim	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
A76	Tja se jih kar nekaj vključi.	Veliko se jih vključi.	Pozitivni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
A77	Dobre povratne informacije, so zadovoljni, sodelujejo, vključeni so tudi otroci.	Sprejemajo pomoč.	Pozitivni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
A78	Zelo radi prihajajo na ta srečanja, ki so kontinuirana.	Radi prihajajo na srečanja.	Pozitivni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora

A79	Tam, kjer je problematika, da otrok rabi dodatno pomoč psihologa ali delovnega terapevta, takrat jih pa večinoma usmerimo na center za duševno zdravje.	Center za duševno zdravje.	Napotitev drugim	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
A80	Psihološko svetovanje v okviru zdravstvenega doma.	Zdravstveni dom.	Napotitev drugim	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
A81	Defektološka obravnava.	Defektolog.	Napotitev drugim	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
A82	Težje čustvene in vedenjske težave, pa tudi usmerjamo k pedopsihiatru.	Pedopsihiater.	Napotitev drugim	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
A83	V začetni fazi pač s staršema opravljamo številne razgovore.	Pogovor.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
A84	Glede na informacijo, ki jo pridobimo, vedno najprej povabimo starše.	Vabilo na srečanje z nami.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
A85	Pri določenih družinah je teh razgovorov potrebno opraviti več.	Pogovor.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
A86	Jim predstavim vse možne oblike pomoči tako znotraj centra za socialno delo kot tudi ostale v našem lokalnem okolju.	Informiranje o pomoči.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
A87	Če mi prepoznavamo, da delajo otrokom v škodo, zadeve peljemo v okviru javnih pooblastil.	Javna pooblastila.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
A88	Kjer so oni pripravljeni sodelovati, so zelo dobre.	Zelo dobri.	Pozitivni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
A89	Ko pa starši niso motivirani, jih poskušamo privabiti skozi proces.	Niso motivirani.	Negativni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
A90	Z njimi opravimo več pogovorov, delamo na vzpostavljanju delovnega odnosa in sčasoma jih večina sodeluje.	Večina sodeluje.	Pozitivni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
A91	So tudi pripravljeni na spremembe in si jih želijo.	Si želijo sprememb.	Pozitivni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
A92	Ugotovijo, da z našo pomočjo tudi doma lažje zmorejo.	Ugotovijo, da jim pomoč koristi.	Pozitivni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
A93	Obstaja pa seveda mali odstotek, ki res	Odklanjajo pomoč.	Negativni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora

	odklanja vse oblike pomoči.				
A94	Otroci lažje zmorejo prehajati med temi dnevnimi vlogami.	Lažje prehajajo med vlogami.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
A95	V kolikor starš zmore jasno postavljati meje in pravila, potem se tudi otrok nauči določenih ravnanj.	Otrok se nauči določenih ravnanj.		Spremembe pri otrokuYYY	Pomoč in podpora
A96	So bolj vodljivi.	So bolj vodljivi.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
A97	Prej osvojijo neko dnevno rutino.	Prej osvojijo dnevno rutino.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
A98	So bolj umirjeni.	So bolj umirjeni.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
A99	Bolj vodljivi.	So bolj vodljivi.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
A100	Lažje zmorejo dnevne aktivnosti, predvsem se to vidi pri šolskem delu.	Lažje zmorejo opraviti dnevne aktivnosti.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
A101	Če je neka ustaljena rutina, otroci lažje zmorejo vse te obveznosti, kot tam, kjer ni strukturirana.	Prej osvojijo dnevno rutino.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
A102	To ne pomeni, da mora biti celi dan strukturiran, ampak da je določen del dneva namenjen opravljanju otrokovih obveznosti.	Prej osvojijo dnevno rutino.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
A103	V našem okolju je sigurno 90 procentov otrok vključenih v vrtec.	Večina jih je vključenih.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
A104	Zelo malo otrok ni vključenih v vrtec.	Zelo malo otrok ni vključenih v vrtec.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
A105	Če mi prepoznavamo tekom sodelovanja z družino, da bi bilo za otroka, zaradi njegovega razvoja, zaradi pridobivanja določenih socialnih veščin v njegovo korist, da se vključi v vrtec, to predlagamo staršem.	Strokovni delavci predlagajo vključitev v vrtec.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
A106	Dostikrat tudi napišemo priporočilo za prednostni sprejem.	Strokovni delavec napiše priporočilo za prednostni sprejem.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
A107	Koristna na vseh področjih.	Koristno na vseh področjih.		Koristi za otroka	Vrtec
A108	Najbolj bi jaz rekla na učenju socialnih veščin.	Pri učenju socialnih veščin.		Koristi za otroka	Vrtec

A109	Na vseh področjih otrokovega razvoja.	Pri otrokovem razvoju.		Koristi za otroka	Vrtec
A110	V usmerjenih aktivnosti, kjer otrok ful napreduje v grafomotoriki, fini motoriki.	Napreduje v motoriki.		Koristi za otroka	Vrtec
A111	Nauči se aktivno neki čas sedeti in poslušati, slediti nekim navodilom vzgojiteljic.	Koncentracija.		Koristi za otroka	Vrtec
A112	Je pomembna ta igra, ki se dogaja v vrtcu.	Pomembnost igre, ki se dogaja v vrtcu.		Koristi za otroka	Vrtec
A113	Socialnih veščin otrok pridobi veliko več, kot če bi bil doma sam z eno odraslo osebo oz. maksimalno dvema.	Pri učenju socialnih veščin.		Koristi za otroka	Vrtec
A114	Če je otrok cele dneve sam in brez družbe vrstnikov, zagotovo počasneje napreduje kot tisti, ki so aktivno vključeni v družbo.	Hitreje napreduje.		Koristi za otroka	Vrtec
A115	Eni ful napredujejo.	Zelo napredujejo.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
A116	Ko pridejo v vrtec, postanejo dosti bolj samostojni pri skrbi zase, pri hranjenju, pri aktivnostih.	Postanejo bolj samostojni pri skrbi zase.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
A117	Mislím, da je vrtec nujno potreben za vsakega otroka.	Vrtec je nujno potreben za vsakega otroka.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
A118	Pri enem letu je še lahko otrok doma, po drugem letu pa se mi zdi, da je fajn, če gre v vrtec.	Ni treba, da se vključi že pri enem letu.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
A119	Jaz mislim, da se v vrtcu preslikujejo vse situacije, ki se dogajajo doma. Otrok se odziva na neke dražljaje v vrtcu tako, kot se odziva doma.	Otrok se v vrtcu vede podobno kot doma.		Pomoč staršem in vedenje otroka v vrtcu	Vrtec
A120	Če, starši sledijo navodilom vrtca, če sledijo navodilom tudi drugi služb, kjer je otrok vključen v kakršnekoli obravnave ali so sami vključeni v kakšne storitve pomoči, se to tudi odraža v vedenju otroka.	Spremembe, ki jih starš naredi, se kažejo v vedenju otroka.		Pomoč staršem in vedenje otroka v vrtcu	Vrtec
A121	No, jaz mislim, da na vseh področjih.	Vidne spremembe na vseh področjih.		Pomoč staršem in vedenje otroka v vrtcu	Vrtec

A122	Najbolj se to kaže v tem, da se znajo umiriti.	Otroci se znajo umiriti.		Pomoč staršem in vedenje otroka v vrtcu	Vrtec
A123	Spoštujejo pravila.	Spoštujejo pravila.		Pomoč staršem in vedenje otroka v vrtcu	Vrtec
A124	Se znajo primerno vesti.	Se znajo primerno vesti.		Pomoč staršem in vedenje otroka v vrtcu	Vrtec
A125	Jaz bi rekla, da zelo uspešno.	Zelo uspešno.		Uspešnost	Pomoč in podpora
A126	Seveda velja to tam, kjer je sodelovanje staršev dobro.	Odvisna od sodelovanja staršev.		Uspešnost	Pomoč in podpora
A127	Opažamo pa spremembe velikokrat tudi tam, kjer se starši sprva ne sprijaznijo s težavo. Tudi tam se opazijo minimalni premiki, ampak so napredki.	Minimalni premiki tudi, ko je motivacija manjša.		Uspešnost	Pomoč in podpora
A128	Znajo biti bolj iskreni z nami.	Bolj so iskreni s strokovnimi delavci.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
A129	Bolj znajo ubesediti v čem je težava.	Znajo ubesediti težave.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
A130	Znajo povedati to ne znam, ne zmorem.	Pokažejo nemoč.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
A131	Dostikrat sami sprašujejo, iščejo rešitve.	Sami iščejo rešitve.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
A132	So dosti bolj sodelujoči, odprti, pripravljeni na neke nove izzive.	So pripravljeni na izzive.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
A133	Jaz ne bi rekla, da so mogoče čisto spremenili vse, se pa vidijo premiki.	Vsi ne spremenijo vzgojnega stila.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
A134	Že, če so to minimalni premiki pa jaz mislim, da je to naš uspeh.	Male spremembe so že uspeh.		Uspešnost	Pomoč in podpora
A135	Pomembno nam je, da so se naučili drugače ravnati v odnosu do otroka.	Naučili so se drugače ravnati v odnosu do otroka.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
B1	Prihajamo v eno tako obdobje, kjer se starši srečujejo s tem, da morajo vzgajati po knjigah.	Starši ne vejo, kako skrbeti za otroka.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
B2	Kar naenkrat, če gledamo 26 let nazaj, ko sem začela delat, pa zdaj rabijo napotke.	Starši ne vejo, kako skrbeti za otroka.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
B3	Čedalje več staršev ne ve, kako bi otroke oblekli, ne vejo, kaj bi jedli, ne vejo, kako se igrat z njimi in ne vedo	Starši ne vejo, kako skrbeti za otroka.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave

	kako jih prepustiti pri igri same.				
B4	Rabijo preveč navodil.	Starši rabijo preveč navodil.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
B5	Ne vedo, kaj bi z otrokom počeli.	Starši ne vedo, kaj bi z otrokom počeli.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
B6	Odras tega pa so čustveno-vedenjske težave.	Čustveno-vedenjske težave.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
B7	Težave z govorom.	Slabša komunikacija.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
B8	Ne uporabljajo recimo mimike, ne prepoznavajo izrazov, oslABLJENE so same mišice za komunikacijo.	Slabša komunikacija.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
B9	Besedni zaklad je manjši.	Slabša komunikacija.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
B10	Premalo je prepuščanja otrokom, da se samo igrajo.	Premalo proste igre za otroka.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
B11	Starši pa se pretirano ukvarjajo z vodenjem otrok z ene dejavnosti na drugo.	Pretirano št. dejavnosti, ki jih otrok obiskuje.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
B12	Otrok nima svoje igre, pravijo pa, da jim je dolgčas.	Otroci se več ne znajo sami igrati.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
B13	V bistvu smo prišli v eno vzgojno črno luknjo.	Starši ne vejo, kako skrbeti za otroka.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
B14	Mišljenje staršev je, saj bo šel v vrtec, pa ga bo vrtec naučil, nimajo več tega v glavi, da je vrtec varstvo.	Prelaganje odgovornosti za učenje otroka na vrtec.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
B15	Ne glede na to, da se tukaj res odvija vzgoja in izobraževanje, je pa to samo desna roka staršem.	Prelaganje odgovornosti za učenje otroka na vrtec.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
B16	Starši se ne zavedajo, da je prioriteto njihova naloga, da otroka naučijo vse veščine. V bistvu je to njihova dolžnost.	Starši se ne zavedajo, da je vzgoja njihova dolžnost.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
B17	Mama pride v pisarno pa pravi, dajte mi napisat, kako naj naredim to, pa to, pa to, pa to.	Ne znajo ravnati.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
B18	Sej je super, da prizna neznanje, ampak ne moremo ji kar dati neka navodila za uporabo, kot je recept za kuhanje.	Starši ne vejo, kako skrbeti za otroka.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave

B19	Včasih smo rekli, da ne sme biti otrok tvoj prijatelj, ampak zdaj je pa treba spet začeti delati na tem, da starši spoznajo, da se z otrokom obnašaš tako, kot bi se z neko drugo osebo.	Starši ne vedo, kaj bi z otrokom počeli.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
B20	V vrtcih, se povečujejo otroci s posebnimi potrebami.	Povečano št. otrok s posebnimi potrebami.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
B21	Večina jih ima govorno jezikovno motnjo, čustveno vedenjske motnje.	Več težav v razvoju.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
B22	Čustveno vedenjski govorno jezikovni problemi, teh je največ zdaj zaradi tega, ker so te kompetence tudi pri starših najbolj šibke.	Težave s tistimi kompetencami, ki so pri starših najbolj šibke.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
B23	Sama komunikacija egocentrizem se je povečal.	Egocentrizem.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
B24	Otrok je središče sveta. Kar ni prav ne.	Egocentrizem.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
B25	Pa helikopterski starši in bog ne daj, da bi padel.	Helikopterski starši.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
B26	V bistvu se ne zavedajo, da je to njihovo učenje, učenje iz izkušenj.	Starši preprečujejo učenje iz izkušenj.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
B27	Če 10 krat padeš, se naučiš, kako ne več pasti, ko pa ti starši to preprečujejo, bo se to gibalno poznalo, otrok tega ne bo osvojil.	Starši preprečujejo učenje iz izkušenj.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
B28	Posledica je, da so čisto nesamostojni.	So nesamostojni.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
B29	Tudi v bistvu zelo nespretni.	So nespretni.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
B30	Mogoče otroku-centrična.	V središču vsega je otrok.		Prevladujoči vzgojni stil	Vzgojni slog
B31	Permisivna.	Permisivna vzgoja.		Prevladujoči vzgojni stil	Vzgojni slog
B32	V bistvu prepovedi imajo, samo so postavljene na napačen način.	Nepriimerne meje in pravila.		Prevladujoči vzgojni stil	Vzgojni slog
B33	Permisivna je bila popularna nekaj 10 let nazaj.	Permisivna vzgoja se počasi umika.		Prevladujoči vzgojni stil	Vzgojni slog
B34	Vse dopuščajoča vzgoja.	Permisivna vzgoja.		Prevladujoči vzgojni stil	Vzgojni slog
B35	V središču vsega otrok, egocentrično naravnana,	V središču vsega je otrok.		Prevladujoči vzgojni stil	Vzgojni slog

	rdeč tepih in otrok-kraljevič na zrnu graha.				
B36	Zelo neustrezen, sploh neustrezen.	Neustrezen.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega stila	Vzgojni slog
B37	Če bi starši delali tako kot so prej, dal otroke na igrišče pa, da se sami igrajo, bi bilo veliko boljše.	Boljše bi bilo, če bi bili otroci več sami.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega stila	Vzgojni slog
B38	Kot pa zdaj, ko se jih pusti pred ekrani pa ne smejo nikamor.	Otroci ne smejo nikamor.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega stila	Vzgojni slog
B39	Ko so bili otroci nekje sami, je tudi širša družba imela dovoljenje, da jih vzgaja.	Širša družba se več ne vtika v vzgojo.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega stila	Vzgojni slog
B40	Starejši ljudje so lahko pokarali otroke, ki so se na ulici neprimerno vedli, počeli kaj nevarnega. Danes se tega ne sme.	Širša družba se več ne vtika v vzgojo.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega stila	Vzgojni slog
B41	Otroci so tudi omejeni v kontekstu gibanja.	Gibanje otrok je omejeno.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega stila	Vzgojni slog
B42	Starši bi radi, da so otroci osredotočeni na aktivnosti, ampak ne zavedajo se, da za to morajo prej nekje porabit to energijo.	Otroci ne porabijo energije, zato se težko osredotočijo na aktivnost.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega stila	Vzgojni slog
B43	Več kot se otrok giba, bolj bo mir, ko bo treba sedeti.	Otroci ne porabijo energije, zato se težko osredotočijo na aktivnost.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega stila	Vzgojni slog
B44	Pa tudi ta potrpežljivost staršev se oži in pa to, da nimajo energije.	Starši so nepotrpežljivi.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega stila	Vzgojni slog
B45	Ni zavedanja tega, da ti v bistvu, ko dobiš otroka, je tvoj prosti čas posvečen temu, kar on počne.	Pri starših ni zavedanja, da je njihov prosti čas namenjen otroku.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega stila	Vzgojni slog
B46	Ko teče otrok, tečeš za njim. Ne pa, da ga ustaviš pa daš sedet in mu daš telefon.	Uporaba digitalnih naprav, da se zamoti otroka.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega stila	Vzgojni slog
B47	Ni bistvo v tem, da mu vse nudiš in delaš zanj, ampak da se ukvarjaš z njim, samo da je opažen, da je slišan.	Bistvo ni, da delaš vse za otroka.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega stila	Vzgojni slog
B48	Prepovedi.	Prepovedi.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
B49	Odvzem telefona, televizije.	Odvzem digitalnih naprav.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog

B50	Ne gremo, ne bo šel ven.	Prepoved aktivnosti/druženja.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
B51	Če ne boš naredil, ne bo šel ven s prijatelji.	Prepoved aktivnosti/druženja.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
B52	Neustrezno.	Neustrezno.		Discipliniranje	Vzgojni slog
B53	Jaz pravim, discipliniranje mora biti na način delovne kazni.	Strokovna delavka se poslužuje delovne kazni.		Discipliniranje	Vzgojni slog
B54	To pomeni, otrok polije, pobriše sam.	Otrok sam odpravi posledice napačnega ravnanja.		Discipliniranje	Vzgojni slog
B55	Če otrok recimo ne mara risat, pa se je stepel s prijateljem, ga moreš naučiti, kako se skregaš s prijateljem, potem mu daš delovno kazen.	Izberemo nekaj, česar otrok ne mara.		Discipliniranje	Vzgojni slog
B56	Vidiš, da je šibek v risanju, in mu zato naložiš, da nariše, kako sta se skregala in kako ravnanje bi bilo pravilno v taki situaciji.	Načini discipliniranja, ki pri otroku krepijo šibka področja.		Discipliniranje	Vzgojni slog
B57	Tako razmišlja o svojem vedenju in hkrati krepi risanje.	Razmišljanje o vedenju.		Discipliniranje	Vzgojni slog
B58	Največ je ta agresija.	Agresija.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
B59	Socialne veščine, šibke so, če se ne družijo z drugimi.	Šibke socialne veščine.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
B60	Prilagajanje se zmanjšuje, otrok si misli, če ne bo po moje, sploh ne bom deloval.	Manj se prilagaja.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
B61	V šoli gre naprej to v depresije.	Depresija.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
B62	Medvrstniško nasilje.	Agresija.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
B63	Mobingi pa tako naprej.	Agresija.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
B64	Čustvene kompetence so šibke.	Čustveno-vedenjske težave.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
B65	Samopodoba je šibka.	Slaba samopodoba.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
B66	Socialna mreža se krči.	Manjša socialna mreža.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
B67	Pa ne znaš biti sam s sabo in ne znaš bit srečen.	Slaba samopodoba.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
B68	Različni.	Različni.		Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši

B69	Eni sprejemajo, se zavedajo, se trudijo. S takimi je v bistvu najlažje delat.	Sprejemanje.	Pozitivni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
B70	Raziskujejo, kaj lahko naredijo, sprašujejo.	Ubesedijo težave.	Pozitivni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
B71	Teh staršev je bilo včasih veliko več.	Včasih je bilo več pozitivnih odzivov.	Pozitivni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
B72	Potem imaš zanikanje. Govorijo, da to ni tako in ne priznajo.	Zanikanje.	Negativni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
B73	Potem se ali v vrtcu ali pa kasneje izkaže, da so v stiski, da ne vejo, kako bi lahko ukrepali.	Sami ne iščejo rešitev.	Negativni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
B74	Tudi takrat še v bistvu ni prepozno za spremembe, je pa veliko že zamujenega za otroka.	Rabijo veliko časa, da priznajo težave.	Negativni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
B75	Če bi starš takoj začel sodelovati, bi lahko preprečili čustveno-vedenjske težava, to bi se zmanjševalo.	Rabijo veliko časa, da priznajo težave.	Negativni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
B76	So še pa tisti, ki priznajo, pa ne naredijo nič. Počakajo, da mi naredimo.	Sami ne iščejo rešitev.	Negativni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
B77	Imaš občutek, da sodelujejo, ker se strinjajo z vsem, kar jim poveš. Pol pa na koncu ugotoviš, da v bistvu prelagajo odgovornost na druge, sami pa ne naredijo nič.	Prelagajo odgovornost na druge.	Negativni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
B78	Bi kar na tretjine razdelila.	Tri različne skupine uporabnikov.		Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
B79	Eni so takoj pripravljeni.	Velika pripravljenost.	Sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
B80	Drugi se strinjajo s tabo, naredijo pa bolj malo.	Sodelujejo, malo spremenijo.	Sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
B81	Tretji pa sploh niso pripravljeni oz. so v zanikanju. Govorijo, da z otrokom ni nič narobe, saj je še majhen in z drugimi izgovori.	Odklanjanje pomoči.	Ne sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
B82	Eni starši pa imajo sami s sabo toliko dela, to je prisotno posebej tam, kjer so socialno ogroženi. To so starši, ki ne zmorejo, na primer depresivni starši	Nekateri starši ne zmorejo sodelovanja.	Ne sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši

	in tako naprej, ti se z otrokom bolj malo ukvarjajo.				
B83	Pri nas jih ni.	Ni ukrepov.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši
B84	Šola ima ukrepe recimo da. Je pa tam otrok tisti, ki je odgovoren za posledice.	Posledice nosi otrok.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši
B85	Za starše v vrtcu pa jih ni, ne glede na to, da zavračajo pomoč, ki jo otrok rabi. Še vedno lahko zavrnejo, če je v mejah normale.	Ni ukrepov.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši
B86	So pa, če bi bil recimo otrok ogrožen ali zanemarjen.	Ukrepi za zaščito otrok.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši
B87	V hudih primerih se obrnemo na center za socialno delo.	Prijava na CSD.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši
B88	V primeru zanemarjanja ali pa kakšnih modric, zdravstvenih težav, za katere starši ne poskrbijo, ni dobro prehranjen, pa se obrnemo tudi na zdravstveni dom.	Ukrepi za zaščito otrok.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši
B89	Največjih posledic pa so starši deležni v obdobju otrokovega odraščanja, ko se vzgojne napake začnejo izrazito kazati v njihovem vedenju.	Vzgojne napake se odražajo z otrokovim vedenjem.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
B90	Ko bo zrastle in se tisto njihovo šibko področje odraža na njem, jim bo žal, zakaj niso prej poiskali pomoči. To je njihova največja kazen.	Vzgojne napake se odražajo z otrokovim vedenjem.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
B91	Noben drug ne more starša kaznovati tako, kakor sam otrok. Tako kot pravijo, kar seješ, to žanješ.	Vzgojne napake se odražajo z otrokovim vedenjem.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
B92	Čisto vsak dan.	Dnevno.	Pogostost	Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
B93	Vsak dan bi lahko imel skoz izobraževanja pa usmerjanja za starše.	Narašča potreba po izobraževanju.	Pogostost	Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
B94	Samo čez mesec so še druga dela ne. Naše delo ni samo opazovanje otrok in pomoč v skupinah.	Preobremenjenost strokovnih delavk, zaradi naraščanja vzgojnih težav.	Pogostost	Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave

B95	Razpisujemo tudi šolo za starše po vseh vrtcih, ni pa to naše edino področje dela.	Preobremenjen ost strokovnih delavk, zaradi naraščanja vzgojnih težav.	Pogostost	Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
B96	Opažamo tudi, da se je vedno manj staršev udeležuje.	Upada.	Ne sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
B97	Po navadi pridejo taki, ki se zavedajo pomembnosti vzgoje in tudi že sami raziskujejo. Taki, ki bi jo najbolj rabili, pa ne.	Sodelujejo tisti, ki se zavedajo pomembnosti vzgoje.	Sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
B98	To bi morali na nivoju države organizirati drugače in narediti za obvezno. Tako kot je organizirana pasja šola, tako bi morala biti šola za starše. Tako daleč smo prišli.	Sodelovanje bi moralo biti obvezno.		Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
B99	Neka povezanost mogoče je ja.	Neka povezanost je.	Je povezano	Povezava med številom otrok in starševskimi kompetencami	Vzgojne težave
B100	Pomembno pa na starševske kompetence vpliva kultura.	Na starševske kompetence bolj vpliva kultura.	Ni povezano	Povezava med številom otrok in starševskimi kompetencami	Vzgojne težave
B101	Kot so recimo naši bivši narodi, to je drugačna mentaliteta, drugače gledajo na vzgojo otroka in tudi to je treba spoštovati.	Različne kulture drugače gledajo na vzgojo otroka.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
B102	V vrtcu tudi nimamo samo slovenskih otrok, so kar mešane skupine.	Sreča se z drugimi kulturami.		Koristi za otroka	Vrtec
B103	Zadnjič sem se pogovarjala z mamico ruskega državljanstva. Oni imajo naš način vzgoje, čeprav imajo malo drugačno, bolj totalitarni sistem. Mama je povedala, da lahko tudi udarijo otroka, jih silijo jest pa to ni nič spornega.	Neprimerni načini kaznovanja.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
B104	Ko imaš s starši dober stik, ti pol še malo drugačne stvari razložijo.	V dobrem odnosu uporabnik več pove.	Sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
B105	V bistvu je samo šola za starše.	Šola za starše.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
B106	Razen če individualno pridejo po pomoč.	Individualna pomoč.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
B107	Takrat jih lahko usmerimo tudi drugam.	Usmerimo jih tudi drugam.	Napotitev drugam	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora

B108	V zdravstveni dom.	Zdravstveni dom.	Napotitev drugim	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
B109	Program neverjetna leta.	Program neverjetna leta.	Napotitev drugim	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
B110	Mladi zmaji.	Mladi zmaji.	Napotitev drugim	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
B111	Je kar veliko tega, samo premalo se oglašuje. Za neverjetna leta sem slučajno izvedela prek drugih staršev.	Programi so premalo znani.	Napotitev drugim	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
B112	Čakalna doba zelo dolga.	Dolga čakalna doba v programih.	Napotitev drugim	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
B113	Veliko pogovorov s starši.	Pogovor.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
B114	Proces poteka po korakih, najprej govorilne ure, povabit na pogovor in ko je starš pripravljen, takrat lahko gremo naprej.	Govorilne ure.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
B115	Če ni starš pripravljen ne moreš nikamor.	Odvisna od motivacije.		Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
B116	To je v bistvu sklop predavanj. Eno traja uro in pol.	Sklopi predavanj.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
B117	Letos jo bomo imeli trikrat.	Šola za starše poteka 3x letno.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
B118	Kdor želi lahko pride, to skupini ponudijo na nivoju celega vrtca.	Šola za starše je namenjena celotnemu vrtcu.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
B119	Imamo 41 skupin, od tega se po navadi udeleži okrog 50 staršev, kar je zelo malo, to ni niti dva starša na skupino.	Upada.	Ne sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
B120	Čisto razvojne, kako vzgajati otroka, vzgojni manevri.	Kako vzgajati.	Teme	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
B121	Kako ravnati recimo, ko dobite novorojenčka, ljubosumje.	Ljubosumje med sorojenci.	Teme	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
B122	Kako reševati konflikte.	Reševanje konfliktov.	Teme	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
B123	Živeti z otrokom in ne za otroka, vzgoja za sodelovanje.	Vzgoja za sodelovanje.	Teme	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
B124	Ravnotežje med pohvalami, zahtevami in kritiko vzgoje.	Zahteve in pohvale.	Teme	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
B125	Čustvena inteligentnost v družini.	Čustvena inteligentnost.	Teme	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
B126	Spodbujanje otrokove radovednosti, razvijanje ustvarjalnosti otrok.	Spodbujanje otrokove radovednosti.	Teme	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora

B127	Vpliv partnerskega odnosa na vzgojo otroka.	Vpliv partnerskega odnosa na vzgojo.	Teme	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
B128	Otroci začnejo postajati bolj mirni.	So bolj umirjeni.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
B129	Sodelovalni.	Bolj sodelujejo.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
B130	Več govorijo, se bolj vključujejo v komunikacijo.	Se bolj vključujejo v komunikacijo.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
B131	Srečni postanejo.	Postanejo srečni.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
B132	To opazijo tudi starši in rečejo potem vau, zakaj nismo to že prej naredil?	Starši opazijo spremembo v otrokovem vedenju.	Pozitivni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
B133	Se lahko v miru pogovarjamo.	So bolj umirjeni.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
B134	Ni več tiste jeze, koleričnosti in tako naprej.	So bolj umirjeni.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
B135	Pri otrocih se na čustvih največ pozna.	Najbolj se pozna na čustvenih odzivih.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
B136	Odvisno od tega, kje so bili primanjkljaji.	Odvisno od tega, kje so bili primanjkljaji.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
B137	Igra se lahko izboljša in njena dolgotrajnost.	Igra se izboljša.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
B138	V hiši zato postane mir, sožitje.	So bolj umirjeni.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
B139	Nekateri pridejo samo na povpraševanje pa se potem zaradi finančnih razlogov ne odločijo za vključitev.	Nekateri se zaradi finančnih razlogov ne odločijo za vključitev.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
B140	Ko smo imeli prenovo ene enote in smo tačas za otroke uredili varstvo po drugih enotah. Sedaj veliko otrok ni prihajalo, ker se staršem ni dalo voziti v drug vrtec.	Med prenovo vrtca veliko otrok ni prihajalo na drugo lokacijo, kjer je bilo varstvo.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
B141	Bi bilo to nujno potrebno zaradi jezika in zaradi socialne vključenosti.	Socialna vključenost.		Koristi za otroka	Vrtec
B142	V teh časih se mi zdi nujna.	Strokovni delavci predlagajo vključitev v vrtec.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
B143	Obvezen bi moral biti vrtec za 5 do 6 letne otroke, ker ko gre v šolo, se tam soočajo s težavami, ki bi se v	Nujno potrebno, da se vključi eno leto pred šolo.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec

	vrtecu že lahko odpravile.				
B144	Sploh učenje slovenskega jezika, ne vključenost, ne navajenost na upoštevanje navodil. V bistvu je tempo učenje za njih prehitro, ker ga od doma niso navajeni, ne znajo slediti temu ritmu.	Če ni bil vključen, bo imel večje težave pri vključitvi v šolo.		Koristi za otroka	Vrtec
B145	Drugi otroci so se povezali že v vrtecu in imajo ustvarjene skupine, ta otrok pa pride na novo in se počuti osamljenega. Težave ima s prilagajanjem, kje šele, da bi upošteval, kajti reče učiteljica.	Če ni bil vključen, bo imel večje težave pri vključitvi v šolo.		Koristi za otroka	Vrtec
B146	Posebej pomembno je obiskovanje za socialno ogrožene otroke.	Posebej pomembna je vključitev za socialno ogrožene otroke.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
B147	Jih tudi center za socialno delo oziroma zdravstvenim dom usmeri, da morajo nujno priti v vrtec.	Strokovni delavec napiše priporočilo za prednostni sprejem.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
B148	Če pa govorimo o mlajših otrocih, tam od ena do tri leta, ne bi bilo nič narobe, če so doma.	Ni treba, da se vključi že pri enem letu.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
B149	Je v tem obdobju bolj pomembna gradnja navezanosti s starši. Varna navezanost se razvija v družini, ne v vrtecu.	Ni treba, da se vključi že pri enem letu.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
B150	To kar imamo zdaj na voljo, da otroka z enim letom damo v vrtec, je samo pomoč, da gre lahko starš nazaj v službo.	Ni treba, da se vključi že pri enem letu.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
B151	Dejansko pomemben vrtec postane od tretjega leta dalje, ko je pomembno razvijanje socialnih veščin.	Vrtec postane pomemben od tretjega leta dalje.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
B152	Odvisno od tega, kako se družina ukvarja z otrokom.	Odvisne tudi od družine.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
B153	Lahko imaš popolnoma prilagojenega otroka, ki komaj čaka, da bi šel v	Če je otrok zgradil varno navezanost, bo	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec

	družbo, hrepeni po vrtcu. To pomeni, da je zgradil varno navezanost in je pripravljen na ostali svet.	vklučitev dobro sprejel.			
B154	Tak otrok v večini sploh ne rabi nobenega uvajalnega obdobja, nima stiske. Takoj se priključi, je komunikativen in tako naprej.	Če je otrok zgradil varno navezanost, bo vključitev dobro sprejel.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
B155	Imaš pa otroke, za katere je vključitev zelo težka.	Nekateri rabijo čas, da sprejmejo okolico in spremembe.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
B156	Če doma ne dobijo potrebe po varni navezanosti, potem so otroci šibki dolgo časa po vključitvi. Rabijo čas, da sprejmejo okolico, spremembe in tako naprej.	Nekateri rabijo čas, da sprejmejo okolico in spremembe.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
B157	Je pa tudi individualno odvisno od vsakega otroka. Nekateri rabijo dlje časa, da jih odrivaš stran.	Odvisno od vsakega otroka posebej.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
B158	Ali bo otrok družaben ali ne pa je že genetsko.	Odvisno od vsakega otroka posebej.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
B159	Če so v družini dobri temelji, da je zdrava družina, je načeloma kratko uvajalno obdobje in gredo v redu v vrtec.	Če je otrok zgradil varno navezanost, bo vključitev dobro sprejel.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
B160	Drugače pa je lahko zelo dolgotrajno, eni otroci jokajo tudi po celo leto. Veliko takih primerov, ko zaradi tega starši obupajo in otroka izpišejo.	Nekateri rabijo čas, da sprejmejo okolico in spremembe.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
B161	Ko pridejo najmlajši ne, tam se največ zgodi v zvezi s to razvojno fazo.	Pri otrokovem razvoju.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
B162	Začnejo jest z žlico.	Postanejo bolj samostojni pri skrbi zase.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
B163	Uporabljajo kahljico.	Postanejo bolj samostojni pri skrbi zase.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
B164	Govoriti.	Boljša komunikacija.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
B165	Igrati v skupini.	Nauči se igrati v skupini.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec

B166	Starši so po navadi šokirani nad tem, kako hitro otrok napreduje.	Zelo napredujejo.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
B167	Pri starejših pa je najbolj vidno, kjer so socialne veščine in komunikacija.	Pri učenju socialnih veščin.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
B168	Prepoznavanje besed.	Boljša komunikacija.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
B169	Hitreje osvojijo stvari, ki jih bi tudi sicer.	Zelo napredujejo.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
B170	Spoznavao stvari, ki jih doma najverjetneje ne bi, na primer like pa tako.	Pridobi novo znanje.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
B171	Skozi igro se največ učijo otroci in te je v vrtcu veliko.	Nauči se igrati v skupini.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
B172	Otroci, ki so v zdravi v tem obdobju znanje kar srkajo.	Pridobi novo znanje.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
B173	Meni se zdi vsak primer uspešen.	Vsak primer je po svoje uspešen.		Uspešnost	Pomoč in podpora
B174	Kar koli se s staršem pogovarjaš se nekje usede in mogoče tega znanja ne bo uporabljal sedaj, bo pa vedel zanj in nekoč mogoče nezavestno poskusil neke nove veščine o katerih smo se pogovarjali.	Minimalni premiki tudi, ko je motivacija manjša.		Uspešnost	Pomoč in podpora
B175	Delamo kot tim, starši pa niso obvezani upoštevati naše mnenje.	Odvisna od sodelovanja staršev.		Uspešnost	Pomoč in podpora
B176	Za uspešno štejemo že to, da starš enkrat pride na pogovor.	Za uspešno štejemo že to, da starš enkrat pride na pogovor.		Uspešnost	Pomoč in podpora
B177	Več časa namenijo otroku.	Več časa namenijo otroku.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
B178	Omejijo uporabo telefona in televizije.	Postavljajo meje.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
B179	Dajemo jim neke konkretne napotke, ki jih vnesejo v svoje življenje za lažje sobivanje z otrokom.	Lažje sobivajo z otrokom.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
B180	Čim ti predstaviš, kaj sledi otroku kasneje v puberteti, starši lažje razumejo, zakaj je neka omejitev potrebna.	Razumejo posledice vzgoje.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
B181	Nikoli starši ne morejo spremeniti vzgojnega	Vsi ne spremenijo vzgojnega stila.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora

	stila, ker v osnovi si tak, kakršen si.				
B182	Dodajo kakšna vedenja.	Dodajo kakšna vedenja.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
B183	Da nekaj popolnoma spremeniš pa lahko traja po več let.	Da pride do spremembe, traja veliko časa.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
B184	Takrat pa jaz z njimi več ne sodelujem, da bi lahko to videla.	Ne sodelujemo tako dolgo, da bi videli dolgoročne spremembe.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
C1	Jaz mislim, da največ pri postavljanju mej.	Postavljanje mej.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
C2	Posledično so pa vzgojno nemočni.	Vzgojna nemoč.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
C3	Otroci pa na ta način dosežejo tisto, kar si sami želijo, ne pa seveda, kar bi bilo vedno za njih dobro.	Otroci dosežejo vse kar si želijo.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
C4	Na ta način starši delujejo, da ugodijo otroku.	Otroci dosežejo vse kar si želijo.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
C5	Ne pa, da mu postavijo zdrave meje.	Postavljanje mej.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
C6	Ne omejijo tisto, kar bi lahko bilo za otroka škodljivo, na primer uporabe telefona.	Omejitev digitalnih naprav.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
C7	Da se ne znajdejo v neki dani situaciji z otrokom,	Ne znajo ravnati.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
C8	Vidi se to navzven, ko so recimo v družbi, na nekem javnem prostoru ali pa na kaki prireditvi.	Ne znajo ravnati.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
C9	Ne zmorejo otroka umiriti.	Nemoč.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
C10	Ga pripraviti, da bi sedel pri njih, da bi bil tiho, šepetal.	Nemoč.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
C11	Ko starš ne zmore, se potem preko otroka to izraža.	Pomanjkanje starševskih kompetenc se izraža tudi preko otroka.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
C12	Je manj samostojen ali pa nesamostojen.	So nesamostojni.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
C13	Ne zna si zavezati vezalk, ne zna žlice pravilno držati ne zna vzpostaviti primerne stika, si sam zobe umiti pri določeni starosti.	So nesamostojni.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog

C14	Pri otroku se na ta način vidi, kje je manjko staršev, kaj starši niso, ne zmorejo.	Težave s tistimi kompetencami, ki so pri starših najbolj šibke.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
C15	Jaz mislim, da še vedno permissivni.	Permissivna vzgoja.		Prevladujoči vzgojni slog	Vzgojni slog
C16	Je vse dopuščeno.	Nepriimerne meje in pravila		Prevladujoči vzgojni slog	Vzgojni slog
C17	So meje zabrisane med otroci pa med starši.	Starši ne opravljajo svoje vloge.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega sloga	Vzgojni slog
C18	Otroci lahko izbirajo, kaj bodo počeli, kako se bodo vedli, s čim se bodo ukvarjali.	Prepuščanje odločitev otroku		Prevladujoči vzgojni slog	Vzgojni slog
C19	Starši so tu zadaj samo zato, da izpolnjujejo želje, tako kot ene zlate ribice.	Starši ne opravljajo svoje vloge.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega sloga	Vzgojni slog
C20	Z vidika staršev je to najlažje.	Izogibanje konfliktom.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega sloga	Vzgojni slog
C21	Nimajo konfliktov z otrokom.	Izogibanje konfliktom.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega sloga	Vzgojni slog
C22	Za usposobitev otroka za samostojno življenje, kar je naloga staršev, da ga pripravijo na samostojno življenje, pa mislim, da zelo slabo.	Neustrezen.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega sloga	Vzgojni slog
C23	Taki otrok ni pripravljen, oziroma starši ga niso pripravili.	Ne ve, kako ravnati.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
C24	Pogojevanje.	Pogojevanje.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
C25	Prepovedi.	Prepovedi.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
C26	Grožnje.	Grožnje.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
C27	Kaznovanje z odvzemom nekih ljubih stvari otroku, recimo telefona, računalnika.	Odvzem digitalnih naprav.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
C28	Tega ne boš ali pa celo ne boš šel na to aktivnost.	Prepoved aktivnosti/druženja.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
C29	Jaz osebno mislim, da so da so starši premalo taktni.	Starši so premalo taktni.		Discipliniranje	Vzgojni slog
C30	Kdaj bi bilo treba malo več razmišljati o tem, kaj z neko kaznijo ali pa prepovedo otroku sporočamo pa kaj to potem tudi za starše.	Starši disciplinirajo preveč impulzivno.		Discipliniranje	Vzgojni slog
C31	Fizične kazni.	Fizično nasilje.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
C32	Je več takih prikritih načinov.	Prikriti načini discipliniranja.		Discipliniranje	Vzgojni slog

C33	Manipuliranje.	Manipuliranje.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
C34	Primerjanje.	Primerjanje.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
C35	Vzbujanja krivde. Nalaganje slabih občutkov otroku. Odgovornosti otroku za slabo počutje starša.	Vzbujanja krivde.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
C36	To niti slučajno niso ustrezni načini.	Neustrezno.		Discipliniranje	Vzgojni slog
C37	Otrok tega ne poveže s svojim vedenjem in s sabo, ampak z drugim.	Otrok ne prevzame odgovornosti za svoja dejanja.		Discipliniranje	Vzgojni slog
C38	Dobi sporočilo jaz sem odgovoren za čustva drugih, če bom jaz priden, potem bodo drugi v redu, če se ne bom priden, bodo drugi slabo.	Vzbujanje krivde za čustva drugih.		Discipliniranje	Vzgojni slog
C39	Ni pomembno dejanje, ki ga ni v redu naredil.	Otrok ne prevzame odgovornosti za svoja dejanja.		Discipliniranje	Vzgojni slog
C40	Skrb za čustva drugih.	Vzbujanje krivde za čustva drugih.		Discipliniranje	Vzgojni slog
C41	Ni pripravljen na samostojno življenje.	So nesamostojni.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
C42	Ima težave pri stikih z drugimi.	Šibke socialne veščine.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
C43	Težave v odnosih.	Težave v odnosih.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
C44	Težave z avtoriteto.	Težave z avtoriteto.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
C45	Nima kompasa. Ne ve, kaj je prav, kaj je narobe, do kod sme, do kod ne sme.	Ne ve, kako ravnati.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
C46	Manj prepoznava meje, tudi osebni prostor drugih.	Šibke socialne veščine.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
C47	Vrednote so postavljene na glavo.	Ne spoštuje osnovnih vrednot.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
C48	Ni več nekega spoštovanja in vljudnosti, zaupanja.	Ne spoštuje osnovnih vrednot.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
C49	Manj se družijo.	Manjša socialna mreža.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
C50	Različni.	Različni.		Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
C51	Eni starši že sami v bistvu prepoznajo, da imajo težave pri vzgoji.	Ubesedijo težave.	Pozitivni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši

C52	Mislijo, da imajo težave pri vzgoji, ker se to vidi pri vedenju otrok. Ker so otroci ne pridni, ne poslušajo.	Pripisovanje težav otroku.	Negativni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
C53	Nimajo pa toliko uvida v to. Kaj pa je tisto, kaj delajo narobe in da bi bili zmožni razmišljati, kaj bi pa oni lahko drugače naredili.	Sami ne iščejo rešitve.	Negativni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
C54	Ni uvida v to, da če je starš vzgojno nemočen, da ni to odvisno od otroka, ampak kot starša.	Pripisovanje težav otroku.	Negativni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
C55	Starš je tisti, ki bi naj potem nekaj spremenil, delal na tem.	Prelagajo odgovornost na druge.	Negativni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
C56	Tu pa je zelo težko, ker si ne priznajo, da imajo oni težavo.	Zanikanje.	Negativni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
C57	Sploh tam ko gre za starše z zmanjšanimi sposobnostmi.	Nekateri starši ne zmorejo sodelovanja.	Ne sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
C58	Ne gre za to, da ne iščejo pomoči, ampak ne zmorejo drugače ravnati.	Nekateri starši ne zmorejo sodelovanja.	Ne sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
C59	Jaz mislim, da je tam, ko so težave pri otrocih že večje. Se kažejo že v šoli. So neobvladljivi in ne vejo več, kaj bi naredili in so že obupani na več področjih.	Odvisna od intenzivnosti težav.		Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
C60	Takrat veš, takrat so pripravljeni, pa jih zanima, pa bi se vključili, pa iščejo pomoč.	Velika pripravljenost.	Sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
C61	Tam, kjer pa še ni tako razvidno, da bo imel otrok v prihodnosti težave mi pa vidimo, da delajo narobe, pa jih opozarjamo na to, tam še pa niso tako pripravljeni na sodelovanje.	Odvisna od intenzivnosti težav.		Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
C62	V predšolskem obdobju so še malo v zanikanju.	Zanikanje.	Negativni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
C63	Pol pa pride otrok v šolo, večji postaja, odrašča, je bolj razgledan, več izkušenj ima, več potreb in več	Odvisna od intenzivnosti težav.		Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši

	želja. Potem pa nastane problem.				
C64	Če so neke vzgojne težave, jim ponudimo možnost pomoči.	Ni ukrepov.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši
C65	Lahko se vključijo v katero od storitev.	Svetovalne storitve.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
C66	Če pa starši pač rečejo, da mislijo, da zmorejo sami, da ne bodo sodelovali, potem jih ni možno v sodelovanje prisiliti ali pa jim ga naložiti.	Ni ukrepov.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši
C67	V primeru, ko bi sumili na ogroženost otroka, ali pa da starši zanemarjajo svojo starševsko vlogo in ne poskrbijo za koristi otroka, potem pa se morebitna ogroženost otroka raziskuje v okviru javnih pooblastil.	Ukrepi za zaščito otrok.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši
C68	Tam sodelovanje ni toliko pomembno. Na prvem mestu je takrat otrok in njegove koristi in iskanje možnosti pomoči zanj.	V okviru javnih pooblastil.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši
C69	Vsakodnevno.	Dnevno.	Pogostost	Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
C70	Jaz mislim, da so bili vedno starši, ki so se srečevali z vzgojnimi izzivi. Ampak recimo par desetletij nazaj so jih na druge načine reševali. Ni bilo toliko poudarka na vzgoji, vzgojnem stilom, odnosu med starši in otroki, pravice otrok, ogroženost otrok pa koristi otroka.	Narašča potreba po izobraževanju.	Pogostost	Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
C71	Starši so danes bolj zaposleni, manj imajo časa za otroke.	Starši otrokom namenijo premalo časa.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
C72	Otroci so zaradi načina življenja bolj zahtevni kot so bili.	Pomanjkanje starševskih kompetenc se izraža tudi preko otroka.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
C73	Vzgajajo se ponekod sami v narekovajih ali pa je starš fizično	Starši otrokom namenijo premalo časa.		Zaznavanje pomanjkanja	Vzgojne težave

	prisoten, ni pa tukaj in zdaj za otroka tam.			starševskih kompetenc	
C74	Pri mojem delu bi rekla, da se sigurno vsaka družina, ki z njo sodelujem, sooča s kakšnimi vzgojnimi izzivi.	Vsi uporabniki imajo vzgojne težave.	Pogostost	Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
C75	Jaz mislim, da so starševske kompetence nekaj, kar se tudi z izkušnjami pridobi.	Neka povezanost je.	Je povezano	Povezava med številom otrok in starševskimi kompetencami	Vzgojne težave
C76	Se pravi, da je pri drugem otroku lažje.	Največ težav je pri prvem otroku/edincih.	Je povezano	Povezava med številom otrok in starševskimi kompetencami	Vzgojne težave
C77	Učiš se iz napak.	Naučijo se iz lastnih napak.	Je povezano	Povezava med številom otrok in starševskimi kompetencami	Vzgojne težave
C78	Pri drugem že imaš izkušnje, že nekaj prebereš recimo.	Z vsakim otrokom pridobiš nove izkušnje.	Je povezano	Povezava med številom otrok in starševskimi kompetencami	Vzgojne težave
C79	Čeprav je naporno za starša sigurno bolj, če ima več otrok, je večji izziv.	Več otrok je večji izziv.	Je povezano	Povezava med številom otrok in starševskimi kompetencami	Vzgojne težave
C80	Imamo programe.	Možnost vključitve v različne storitve.	Napotitev drugim	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
C81	Pa tudi napotujemo.	Usmerimo jih tudi drugim.	Napotitev drugim	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
C82	Na centru za socialno delo imamo v okviru pomoči družini za dom.	Pomoč družini za dom.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
C83	Program laična pomoč družinam.	Laična pomoč družinam na domu.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
C84	Napotujemo pa na center za duševno zdravje.	Center za duševno zdravje.	Napotitev drugim	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
C85	Program krepitev družin.	Program krepitev družin.	Napotitev drugim	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
C86	Svetovanje v družinah	Svetovalne storitve.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
C87	Kako zanimivo predavanje.	Predavanje.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
C88	Priporočimo kakšno dobro knjigo.	Literatura na temo vzgoje.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
C89	Povabim, da uporabniki sami povejo, kaj je tisto, kar jim največ težav pri vzgoji predstavlja.	Individualna pomoč		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
C90	Vprašanje čudeža.	Vprašanje čudeža.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
C91	Uporaba lestvice.	Lestvica.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora

C92	Se pogovarjamo, če poznajo koga, ki ima drugačne izkušnje, kako pa drugim to uspeva, kaj bi lahko oni probali.	Podelitev izkušenj drugih.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
C93	Jaz tudi kdaj podelim svojo izkušnjo. Povem kako jaz doma pristopim recimo.	Podelitev izkušenj drugih.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
C94	Povem, da se v današnjem času vsak starš srečuje z izzivi, ki jih prinaša starševstvo.	Pogovor.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
C95	Da sem tu zato, da ji pomagam.	Individualna pomoč.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
C96	Skupaj razmišljamo o tem, kaj bi lahko drugače in boljše ravnali.	Soustvarjanje.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
C97	Uporabim kdaj tudi domače naloge, oziroma jim rečem, dajte probat to do naslednjic.	Domače naloge.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
C98	Tudi različni.	Različni.		Odzivi staršev	Pomoč in podpora
C99	Starši, ki so motivirani, tisti to sprejemajo.	Sprejemajo pomoč.	Pozitivni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
C100	Katero stvar sprobajo.	Si želijo sprememb.	Pozitivni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
C101	Vidijo kaj deluje, sami presojuje načine, ki za njih delujejo.	Ugotovijo, da jim pomoč koristi.	Pozitivni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
C102	Prvič se celo mogoče vidijo kot starša, ki je odgovoren za otroka.	Prvič se vidijo kot starša, ki je odgovoren za otroka.	Pozitivni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
C103	Tisti, ki pa niso motivirani, ki pa mislijo, da oni delajo vse v redu, da je težava samo v otroku pa ali pridejo, poslušajo ali pa vidiš, da niso pri stvari in ne bodo veliko odnesli od pomoči.	Niso motivirani.	Negativni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
C104	Če so starši bolj kompetentni, mislim, da so tudi otroci.	Odvisno od tega, kje so bili primanjkljaji.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
C105	Nekateri so bolj samozavestni.	Večja samozavest.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
C106	Se lepo pogovarjajo.	Se bolj vključujejo v komunikacijo		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
C107	To so minimalni premiki, ni megalomanskih sprememb in ful vidnih.	Minimalni premiki.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora

C108	Je že uspeh, če jim uspe neko malo rutino vpeljati.	Prej osvojijo dnevno rutino.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
C109	Jim uspe nekaj, o čemer smo se pogovarjali in smo se zmenili, da bodo probali.	Odvisno od tega, kje so bili primanjkljaji.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
C110	Da se dogovorijo, da najprej zobke umije, pa potem se pravljica prebere in to postane neka rutina.	Prej osvojijo dnevno rutino.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
C111	Na odnosih.	Boljši odnos s starši.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
C112	Na spoštovanju. Tudi, da starši otroka spoštujejo, ne samo otrok starša.	Boljši odnos s starši.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
C113	Počakajo na besedo.	Spoštljivo vedenje.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
C114	Rečejo prosim pa hvala.	Spoštljivo vedenje.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
C115	Upošteva, da se je za mizo v kuhinji ne pa v dnevni sobi.	So bolj vodljivi.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
C116	To se zdijo male spremembe, ki pa jih je zelo težko doseči.	Minimalni premiki.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
C117	Večinoma.	Večina jih je vključenih.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
C118	Zelo redko, se kdo odloči, da je še otrok doma.	Zelo malo otrok ni vključenih v vrtec.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
C119	Je pa moje mnenje, da če je možno naj z vpisom počakajo do treh let.	Vrtec postane pomemben od tretjega leta dalje		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
C120	Otrok tam pride v stik z drugimi.	Socialna vključenost.		Koristi za otroka	Vrtec
C121	Razvoja umskih, kognitivnih, motoričnih funkcij.	Pri otrokovem razvoju.		Koristi za otroka	Vrtec
C122	Dobi izkušnjo socialni stikov z vrstniki.	Pri učenju socialnih veščin.		Koristi za otroka	Vrtec
C123	Zanj je pomembno, da se uči biti v stiku z drugimi, s skupino.	Pri učenju socialnih veščin.		Koristi za otroka	Vrtec
C124	Imeti odnos tudi do neke avtoritete, ki je vzgojiteljica.	Nauči se odnosa do avtoritete.		Koristi za otroka	Vrtec
C125	Tisti, ki so doma, so zelo zaprti vase.	Socialna vključenost.		Koristi za otroka	Vrtec
C126	Socialne veščine.	Pri učenju socialnih veščin.		Koristi za otroka	Vrtec
C127	Učna področja, ki jih pridobijo.	Hitreje napreduje.		Koristi za otroka	Vrtec

C128	Motorične, finomotorične spretnosti.	Napreduje v motoriki.		Koristi za otroka	Vrtec
C129	Po vključitvi so bolj odprti, bolj samozavestni.	Pri učenju socialnih veščin.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
C130	Lažje navezujejo stike z drugimi.	Pri učenju socialnih veščin.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
C131	Če dela starš spremembe, se to odraža v otrokovem vedenju.	Spremembe, ki jih starš naredi, se kažejo v vedenju otroka.		Pomoč staršem in vedenje otroka v vrtec	Vrtec
C132	Če se doma neke spremembe dogajajo, lahko so to za njega neugodne spremembe.	Spremembe, ki jih starš naredi, se kažejo v vedenju otroka.		Pomoč staršem in vedenje otroka v vrtec	Vrtec
C133	Je prej lahko hodil ob 10. spat pa zdaj hodi ob 8. spat to ni njemu fajn. Je pa videti, da je naspan, spočit dovolj.	Spoštujejo pravila.		Pomoč staršem in vedenje otroka v vrtec	Vrtec
C134	Konflikti.	Reševanje konfliktov.	Teme	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
C135	S starševskimi odnosi.	Vpliv partnerskega odnosa na vzgojo.	Teme	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
C136	S postavljanjem mej.	Postavljanje mej.	Teme	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
C137	V socialnem delu nimamo lestvic za ocenjevanje uspešnosti.	Ne ocenjujemo uspešnosti.		Uspešnost	Pomoč in podpora
C138	Bolj smo vsi udeleženi angažirani, bolj uspešna je pomoč.	Odvisna od sodelovanja staršev.		Uspešnost	Pomoč in podpora
C139	Pomembno se je pa vprašati, kako bi bilo, če družina ne bi prejerala te pomoči. Ko smo mi prisotni, je neko stanje vzdrževano, če pa nas ne bi bilo pa vprašanje.	Ko hranimo družino.		Uspešnost	Pomoč in podpora
C140	Uspeh je, da so zagotovljene minimalne koristi za otroka ne.	Zagotovimo, da je poskrbljeno za otrokovo korist		Uspešnost	Pomoč in podpora
C141	Se okrepijo.	So pripravljeni na izzive.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
C142	Sami vidijo pa povejo, to mi je pa uspelo, to mi pa gre boljše, sem probal.	Lažje sobivajo z otrokom.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
C143	So povabljeni v pogovor, njihovo mnenje je pomembno, da jih je nekdo poslušal.	Bolj so iskreni s strokovnimi delavci.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora

C144	Jaz mislim, da v celoti ne.	Vsi ne spremenijo vzgojnega stila.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
C145	Vzgojni stil je nekaj, kar je globoko v njih, nekaj kar so ponotranjili.	Vsi ne spremenijo vzgojnega stila.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
C146	Vidijo otroka kot subjekt, s katerim se lahko pogovarjajo enakovredno, ni treba s pozicije moči.	Naučili so se drugače ravnati v odnosu do otroka.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
C147	Spoznajo, kako se pogovarjati z otrokom. Ga poslušati.	Lažje sobivajo z otrokom		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
D1	Največ pri postavljanju mej otrokom.	Postavljanje mej.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
D2	Starši ne znajo, otrokom omejiti stvari.	Omejitev digitalnih naprav.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
D3	So lahko neomejeno na teh napravah, ne samo računalnik je tudi telefon, tablica.	Omejitev digitalnih naprav.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
D4	Pri nas v varni hiši to še bolj opažamo. Se mame ukvarjajo s svojimi težavami, so malo v nekem takem depresivnem stanju in jim je lažje, če se otrok sam zamoti.	Vzgojna nemoč.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
D5	Včasih starš sam pove me ne uboga, ne vem kaj naj naredim.	Nemoč.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
D6	Vidi se z interakcijo med staršem in otrokom, v kateri starš popusti.	Popuščanje.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
D7	Otrok tako dolgo vztraja, da se starš znajde v stiski.	Ne znajo kako ravnati.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
D8	V tem občutku nemoči se zna zgoditi tudi, da starš uporabi fizično silo.	Izražanje jeze.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
D9	Pred fizičnim kaznovanjem je včasih še kričanje na otroka.	Neprimerni načini kaznovanja.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
D10	V varni hiši pa imamo bolj prisotno to, da popustijo, ker čutijo, da se jih opazuje. Gledajo jih druge uporabnice in pa seveda me zaposlene.	Popuščanje.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave

D11	Včasih tudi katera reče, sej tu ne smem povzdigniti glasu nad njim.	Izražanje jeze.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
D12	Mogoče je tudi to razlog, da nehajo, da popustijo, zaradi tega, ker ne vedo, kako bi drugače.	Ne vejo kako ravnati.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
D13	Njihov način doma, je bilo kričanje.	Neprimerni načini kaznovanja.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
D14	Permisivna.	Permisivna vzgoja.		Prevladujoči vzgojni stil	Vzgojni slog
D15	V posebnih primerih opažamo avtoritativno.	Avtoritativnost v ogrožajočih situacijah.		Prevladujoči vzgojni stil	Vzgojni slog
D16	Pri nas so žrtve nasilja, ki že tako ali tako nimajo avtoritete, ker so jim jo zbijali.	Starši brez avtoritete.		Prevladujoči vzgojni stil	Vzgojni slog
D17	Velikokrat dopuščajo otrokom tudi kot neko opravičilo za to, kar je moral gledati doma.	Nasilje v družini vpliva na stil vzgoje.		Prevladujoči vzgojni stil	Vzgojni slog
D18	Nekatere pa to vse dopuščajočo vzgojo uporabljajo, ker same niso v redu.	Nasilje v družini vpliva na stil vzgoje.		Prevladujoči vzgojni slog	Vzgojni slog
D19	Postavljanje omejitev otroku vzame preveč energije.	Neprimerne meje in pravila.		Prevladujoči vzgojni slog	Vzgojni slog
D20	Ne ni ustrezen.	Neustrezen.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega sloga	Vzgojni slog
D21	Če ni vzpostavljenih teh meja, se ne gradi več neki odnos.	Potreba po mejah ni zadovoljena.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega sloga	Vzgojni slog
D22	Hitro se potem obrnejo vloge.	Starši ne opravljajo svoje vloge.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega sloga	Vzgojni slog
D23	Otrok začne postavljati zahteve mami in ne obratno.	Starši ne opravljajo svoje vloge.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega sloga	Vzgojni slog
D24	Malo omejijo digitalne naprave.	Odvzem digitalnih naprav.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
D25	Ampak to za kratek čas.	Kazen učinkuje kratek čas.		Discipliniranje	Vzgojni slog
D26	Dejansko se potem tega ne držijo v celoti.	Starši disciplinirajo preveč impulzivno.		Discipliniranje	Vzgojni slog
D27	Otrok mora kdaj iti v sobo, saj ga odstrani iz tega našega prostora za skupno bivanje.	Osamitev otroka.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
D28	Se jim bolj grozi, kot pa kaj ukrene.	Grožnje.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog

D29	Se mi zdi da ne.	Neustrezno.		Discipliniranje	Vzgojni slog
D30	Kazen mora biti za otroka nekaj, kar je zanj pomembno. Ga bo prizadelo.	Izberemo nekaj, česar otrok ne mara.		Discipliniranje	Vzgojni stil
D31	Odvzem digitalnih naprav je dober način. Niso nujno potrebne, še celo škodljiva je prekomerna uporaba. Bi pa moralo biti že samo po sebi omejeno.	Omejitev tehnologije potrebna brez namena kaznovanja.		Discipliniranje	Vzgojni slog
D32	Kazni v tem smislu, da so otroku prepove, da gre ven, da gre na trening, neke take zadeve, kar je otroku v korist.	Prepoved aktivnosti/druženja.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
D33	Da se otroka malo osami, se ga da v drug prostor, se mi ne zdi nič slabega, tudi to otrok čuti kot kazen.	Osamitev otroka.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
D34	Da se nad otrokom povzdigne glas, tega absolutno ne zagovarjam. Otroku se je treba povedati odločno, ampak to še ne pomeni, da se lahko dereš.	Kričanje na otroka.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
D35	Fizičnega nasilja pa absolutno ne podpiram, ker z njim nič ne dosežemo.	Fizično nasilje.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
D36	Otrok ima doma vse dovoljeno, vemo pa, da v družbi obstajajo omejitve.	Ne ve, kako ravnati.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
D37	Če otrok tega v zgodnjem otroštvu ne ponotranji, potem ima ta otrok na vseh drugih področjih težave.	Več težav v razvoju.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
D38	Vedno pričakuje, da bo njegova volja obveljala	Egocentrizem.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
D39	Jaz to vidim potem tudi kot eno nevarnost za naprej, ko bo odrasel.	Ne zmore funkcionirati.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
D40	Živimo v družbi kjer imamo pravila na vsakem koraku, na primer prometni predpisi, ker ni bil prej soočen s pravili, bo takrat zbežan.	Zbeganost zaradi različnih pravil.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
D41	Ja odvisno.	Različni.		Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši

D42	Starši včasih tudi sami prepoznavajo, da imajo težave, taki so pripravljene sodelovati.	Ubeseđijo težave.	Pozitivni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
D43	Starši, ki pa ne vidijo tega kot težavo, s tistimi pa je malo težje.	Rabijo veliko časa, da priznajo težave.	Negativni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
D44	Ti starši so po navadi v zanikanju.	Zanikanje.	Negativni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
D45	Iščejo ogromno opravičil za vedenje svojih otrok in njihova dejanja.	Pripisovanje težav zunanjim dejavnikom.	Negativni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
D46	Večina, ki smo jih mi imeli, je bilo pripravljenih na neko sodelovanje.	Velika pripravljenost.	Sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
D47	Mi nekkih ukrepov glede tega nimamo.	Ni ukrepov.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši
D48	Naš namen v prvi vrsti je, da jim pomagamo.	Delamo vse, da ne pride do ukrepov.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši
D49	V kolikor pa pride tako daleč, da je otrok pri nas nasilen do mame, drugih uporabnic ali strokovnih delavk pa imamo v sklopu našega pravilnika delovanja varne hiše to za kršitev in mama dobi opomin.	Opomin pred izselitvijo.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši
D50	Vedno se poskušamo najprej z mamo pogovoriti.	Tudi pri ukrepih je želja po sodelovanju.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši
D51	Tri četrtine vseh naših uporabnic, ki pridejo z otrokom, se srečuje s tem.	Tri četrtine uporabnikov ima vzgojen težave.	Pogostost	Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
D52	Od tega je potem še vseeno dosti takih, ki so pripravljene tudi nekaj narediti pa, ki se tega zavedajo.	Sodelujejo tisti, ki se zavedajo pomembnosti vzgoje.	Sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
D53	Manjšina je teh uporabnic, ki tega ne vidijo in niso pripravljene nič narediti.	Majhen odstotek ne sodeluje.	Ne sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
D54	To so te uporabnice, ki so povsem otopele od nasilja, ki so ga bile deležne.	Nekateri starši ne zmorejo sodelovanja.	Ne sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
D55	Otrok jim je v njihovi dani situaciji še dodatno breme. Ni se jim z njim za ukvarjat, ker imajo toliko svojih nekkih težav.	Nekateri starši ne zmorejo sodelovanja.	Ne sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
D56	Še redkejša skupina, so pa te uporabnice, ki	Obrambna drža.	Ne sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši

	prepisujejo vedenju otroka kaj drugega, vzroki so nekje drugje, ker njihov otrok je priden.				
D57	Moja izkušnja je bolj ta, da so težave tam, kjer je en sam otrok.	Največ težav je pri prvem otroku/edincih.	Je povezano	Povezava med številom otrok in starševskimi kompetencami	Vzgojne težave
D58	Imeli smo že družine s tremi, štirimi otroci pa ni bilo nekih težav.	Z vsakim otrokom pridobiš nove izkušnje.	Je povezano	Povezava med številom otrok in starševskimi kompetencami	Vzgojne težave
D59	Vsi vedo, kaj je njihova naloga, kaj morajo narediti.	V večjih družinah je več reda.	Je povezano	Povezava med številom otrok in starševskimi kompetencami	Vzgojne težave
D60	Jaz mislim, da če imaš ti več otrok, si moraš bolj red narediti. Na primer, da greš z več otroki v trgovino, težje boš obvladal ti fizično vse in si jih moraš že prej naučiti nekih pravil.	V večjih družinah je več reda.	Je povezano	Povezava med številom otrok in starševskimi kompetencami	Vzgojne težave
D61	Mi nudimo vsakodnevne subjektivne pogovore.	Pogovor.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
D62	Izvajamo delavnice v podporo staršem.	Delavnice.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
D63	Drugače pa jih napotujemo.	Usmerimo jih tudi drugam.	Napotitev drugam	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
D64	Na osebno pomoč psihologinje na center za socialno delo.	Psihološka pomoč.	Napotitev drugam	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
D65	Na program krepitev družin.	Program Krepitev družin.	Napotitev drugam	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
D66	Nekaj poskušamo sami s svetovanjem.	Svetovalne storitve.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
D67	Največ je podpornih pogovorov z mamo.	Pogovor.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
D68	Delavnice, ki jih izvajamo.	Delavnice.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
D69	Kako knjigo priporočamo.	Literatura na temo vzgoje.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
D70	Priporočamo ji tudi kaki poučni posnetek, da si pogleda.	Predavanje.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
D71	Odzivno.	Različni.		Odzivi staršev	Pomoč in podpora
D72	Nekateri starši so zelo veseli.	Zelo dobri.	Pozitivni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
D73	Predvsem delavnice imajo radi.	Radi prihajajo na srečanja.	Pozitivni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
D74	Tudi napotitve nismo problem za starša, ki sam vidi, da ima težavo.	Sprejemajo pomoč.	Pozitivni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora

D75	Drugače je pa pri tistih starših, ki pa ne vidijo tega kot težavo.	Pomoč ni smiselna, če se starš ne zaveda težave.	Negativni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
D76	Tam niti pogovora ne moremo izvesti v smislu neke podpore. Tak starš težko ta pogovor sprejme in od njega kaj odnese.	Odklanjajo pomoč.	Negativni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
D77	Najbolj se vidi z njihovim vedenjem.	Najbolj se pozna na čustvenih odzivih.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
D78	Če starš upošteva priporočilo, ki ga dobi, potem se pri otroci kažejo spremembe. Sicer pa ne.	So vidne, če starš sprejema pomoč.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
D79	Ni nujno, da so spremembe vidne takoj. Potreben nek čas, da otrok nove vzgojne metode starša sprejme.	So vidne, če starš sprejema pomoč.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
D80	Otroci so postali bolj poslušni.	So bolj vodljivi.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
D81	Lažje jih je bilo omejevati.	So bolj umirjeni.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
D82	Zgodi se tudi, da starš samo v naši prisotnosti poskuša neke nove metode, ki smo jim jih svetovale, ko nas ni pa nam potem druge uporabnice povejo, da ko nas ni, je spet po starem.	Pomoč ni smiselna, če se starš ne zaveda težave.	Negativni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
D83	So spremembe pri tistih starših, ki vztrajajo in so dosledni.	So vidne, če starš sprejema pomoč.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
D84	Skorajda vsi.	Večina jih je vključenih.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
D85	Tudi tiste mame, ki niso zaposlene.	Večina jih je vključenih.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
D86	Ob vstopu v varno hišo jim mi ponudimo možnost, da se otroka lahko vključi in so se skoraj vse do zdaj odločile, da se otroka vključi.	Strokovni delavci predlagajo vključitev v vrtec.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
D87	Absolutno se mi zdi koristno.	Koristno na vseh področjih.		Koristi za otroka	Vrtec
D88	Je otrok vključen v neko socializacijo svojih vrstnikov.	Socialna vključenost.		Koristi za otroka	Vrtec
D89	Pristop v vrtec pripomore, da se otrok dosti nauči na nek otroku primeren način.	Pridobi novo znanje.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec

D90	Otrok, kjer se je doma dogajalo nasilje, lahko tam pozabi mogoče na te vsakodnevne stvari, ki jih je bil deležen.	Umik iz nasilnega okolja.		Koristi za otroka	Vrtec
D91	Žrtev nasilja ima v sebi nek strah, neko skrb, pogosto prevzema vlogo odgovorne osebe, ki mami pomaga. V vrtcu, ko je med svojimi vrstniki, se ta otrok lahko zaigra, zamoti, preusmeri pozornost.	Umik iz nasilnega okolja.		Koristi za otroka	Vrtec
D92	Koristno je tudi za mame, ki so malo čustveno otopele ali depresivne, ko ne zmorejo toliko pozornosti posvečati otroku.	Umik iz nasilnega okolja.		Koristi za otroka	Vrtec
D93	Otrok lahko postane bolj družaben.	Pri učenju socialnih veščin.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
D94	Bolj komunikativen.	Boljša komunikacija.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
D95	Bolj sproščen pri igri z vrstniki.	Nauči se igrati v skupini.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
D96	No izkušnje kažejo na to, da imajo otroci eno določeno vedenje, ko je starš prisoten in v vrtcu spet drugo vedenje.	Vedenje otroka v vrtcu je drugačno kot doma.		Pomoč staršem in vedenje otroka v vrtcu	Vrtec
D97	Uporabnice povejo to spremembo, da jim je sedaj lažje, ko oddajo otroka v vrtec.	Starš lažje zmore oddajo otroka v vrtec.		Pomoč staršem in vedenje otroka v vrtcu	Vrtec
D98	Kakšne mame otroka ob prihodu v vrtec delajo veliko drame, predolgo se poslavljajo od otroka. Me jim predlagamo, da ga odda na hitro in z neko spodbudo.	Starš lažje zmore oddajo otroka v vrtec.		Pomoč staršem in vedenje otroka v vrtcu	Vrtec
D99	Trudimo se jih opremiti s nekim znanjem o tem ali pa našimi izkušnjami s svojimi otroki.	Podelitev izkušenj drugih.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
D100	Mi jim lahko damo informacije, jih podučimo, smo s svojim vedenjem zgled.	Informiranje o pomoči.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
D101	Sama uspešnost pa je odvisna od starša bi rekla.	Odvisna od sodelovanja staršev.		Uspešnost	Pomoč in podpora
D102	Na to pa vpliva, če ona sploh vedenje otroka zaznava kot težavo, če ve, da mora ona nekaj	Odvisna od sodelovanja staršev.		Uspešnost	Pomoč in podpora

	spremeniti, da bo to vedenje drugačno.				
D103	Potem pa poslušati naša priporočila, jim slediti in biti pri njih dosledna.	Odvisna od sodelovanja staršev.		Uspešnost	Pomoč in podpora
D104	V kolikor mame temu vsemu sledijo, zagotovo opažamo pozitivne spremembe pri otroku.	Opažamo pozitivne spremembe.		Uspešnost	Pomoč in podpora
D105	Malo več postavljenih mej.	Postavljajo meje.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
D106	Upa poskusiti kakšne nove vzgojne prijeme.	Dodajo kakšna vedenja.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
D107	Opažamo več reda pri večerni rutini.	Vpeljejo rutino.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
D108	To se vzpostavi, ko vidijo, da je tudi njim lažje. Če otroka da spat ob neki primerni uri, ima še potem kako uro časa za sebe.	Lažje sobivajo z otrokom.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
D109	Pri nekaterih pa vidimo, da se popravijo prehranjevalne težave.	Vpeljejo rutino.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
D110	Tu gre za primernosti hrane do števila obrokov, ure obroka. Zelo dosti je bilo primerov, da so se mali otroci prehranjevali s hitro prehrano, uporabnice niso kuhale.	Vpeljejo rutino.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
D111	Mama dojame, kaj je dobro ali slabo za njenega otroka.	Naučili so se drugače ravnati v odnosu do otroka.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
D112	Nekatere ja.	Spremenijo vzgojni stil.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
D113	Tam, ko je bila vzgoja zelo permissivna, ostaja permissivna.	Vsi ne spremenijo vzgojnega stila.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
D114	Tiste, ki so pa že prej imele kakšna pravila, pa bom rekla da se kar pozna razlika.	Spremenijo vzgojni stil.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
D115	Tudi dober zgled od kakšne druge uporabnice jih velikokrat prepriča, da poskusijo. Če vidijo, da ima kakšna mama zelo dober odnos z otrokom, to začnejo posnemati, ker vidijo, da je mogoče.	Naučili so se drugače ravnati v odnosu do otroka.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
E1	Pri postavljanju mej.	Postavljanje mej.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
E2	Pri nekih takih osnovnih pravilih.	Primerna pravila.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave

E3	Na primer pospravljanje, obroki, hrana, kaj otroku dati za jest.	Starši ne vejo, kako skrbeti za otroka.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
E4	Se živcirajo.	Nemoč.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
E5	So nervozni.	Nemoč.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
E6	Nemočni.	Nemoč.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
E7	To se konkretno vidi s kreganjem.	Izražanje jeze.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
E8	S kakšnimi neustreznimi kaznimi.	Neprimerni načini kaznovanja.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
E9	Popuščanja.	Popuščanje.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojni slog
E10	Kar je permisivni.	Permisivna vzgoja.		Prevladujoči vzgojni stil	Vzgojni slog
E11	Popolnoma neustrezen.	Neustrezen.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega stila	Vzgojni slog
E12	Zaradi tega, ker imajo potem mame in otroci težave.	Starši ne opravljajo svoje vloge.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega stila	Vzgojni slog
E13	Otroci bodo na vseh področjih življenja imeli težave.	Več težav v razvoju.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
E14	Omejitve v življenju bodo, tudi če zdaj niso.	Omejitev je za otroka šok.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
E15	To se bo najbolj začelo kazati v šoli, kjer bodo že konkretne omejitve.	Težave z avtoriteto.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
E16	Z odvzemanjem kakega telefona.	Odvzem digitalnih naprav.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
E17	Jih pošljejo v sobo.	Osamitev otroka.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
E18	Jim odvzamejo kaki privilegiji.	Prepovedi.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
E19	Ampak se mi včasih zdi, da to samo zaradi nas drugih, ne zaradi sebe.	Starši so premalo taktni.		Discipliniranje	Vzgojni slog
E20	Zaradi tega, ker bi bilo pomembno, da bi se otrok nekaj naučil iz tega.	Razmišljanje o vedenju.		Discipliniranje	Vzgojni slog
E21	To, da odvzameš kaki privilegij, zato ker nekaj	Ustrežno.		Discipliniranje	Vzgojni slog

	ni otrok naredil, to se mi zdi čisto ustrezno.				
E22	Na primer, da ne dobi sladice po kosilu, če ne poje najprej kosila recimo.	Pogojevanje.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
E23	Neka živčnost in dretje, to pa ni glih najbolj produktivno ne se mi zdi.	Kričanje na otroka.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
E24	Težje se prilagaja nekim družbenim pravilom, ki veljajo.	Manj se prilagaja.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
E25	Lahko se že v vrtcu začnejo opazati težave, manjše mogoče.	Otroci se več ne znajo sami igrati.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
E26	V šoli pa konkretne.	Težave v šoli.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
E27	Niso zbrani pri pouku.	Težave v šoli.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
E28	Učiteljice ne poslušajo.	Težave v šoli.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
E29	Vedenjske težave.	Čustveno-vedenjske težave.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
E30	Ne bo upošteval avtoritete.	Težave z avtoriteto.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
E31	Začeli se bojo neki prekrški.	Agresija.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
E32	Zelo različni.	Različni.		Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
E33	Večinoma so, kar pripravljene slediti temu.	Sprejemanje.	Pozitivni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
E34	Tudi sami opažajo, zaznavajo težave.	Ubesedijo težave.	Pozitivni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
E35	Posamezni primeri pa so taki, da delujejo uporniško.	Odpor.	Negativni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
E36	Ne verjamejo.	Zanikanje.	Negativni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
E37	Opravičujejo svojega otroka.	Pripisovanje težav zunanjim dejavnikom.	Negativni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
E38	V večini primerov sodelujejo.	Majhen odstotek ne sodeluje.	Ne sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
E39	Če so res take hude težave, jih napotimo na center za socialno delo ne.	Prijava na CSD.		Ukrepi za nesodelovanje	Sodelovanje s starši
E40	Tu nekako probamo z nasveti.	Svetovalne storitve.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
E41	S svetovanjem.	Svetovalne storitve.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora

E42	Z nekimi zgledi.	Podelitev izkušenj drugih.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
E43	Predlagamo, da se iz varne hiše umakne.	Opomin pred izselitvijo.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši
E44	Glih imamo eno tako situacijo, ko smo mamico soočili s tem, da ji ne bomo več zadnjega aneksa podaljšali, ker tudi vidimo, da ni za otroka dobro.	Opomin pred izselitvijo.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši
E45	Če ona ne želi podpore ne moremo tega v nedogled vleči in ne drugače prisiliti.	Ni ukrepov.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši
E46	Vedno bolj pogosto se mi zdi.	Dokaj pogosto.	Pogostost	Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
E47	Trenutno ima ena res velike težave.	Manjšina uporabnikov ima velike težave.	Pogostost	Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
E48	Ostale, vse nekako shajajo.	Manjšina uporabnikov ima velike težave.	Pogostost	Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
E49	Pa tudi če malo nazaj pogledam, se mi zdi, da so bile kar bolj okrepljene in tudi odprte za vse.	Narašča potreba po izobraževanju.	Pogostost	Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
E50	Je pri prvem bi jaz rekla ja.	Neka povezanost je.	Je povezano	Povezava med številom otrok in starševskimi kompetencami	Vzgojne težave
E51	Ali pa pri edinčkih.	Največ težav je pri prvem otroku/edincih.	Je povezano	Povezava med številom otrok in starševskimi kompetencami	Vzgojne težave
E52	Smo imeli že tudi mamice, ki so imele 3 otroke, pa se mi zdi, da se vedno ponavlja, da je srednji otrok bolj miren.	V večjih družinah je več reda.	Je povezano	Povezava med številom otrok in starševskimi kompetencami	Vzgojne težave
E53	Tisti ta srednji otrok je včasih, kot da ga ni. Se samo prilagaja.	V večjih družinah je več reda.	Je povezano	Povezava med številom otrok in starševskimi kompetencami	Vzgojne težave
E54	Najprej poskusimo v okviru našega programa.	Možnost vključitve v različne storitve.	Napotitev drugam	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
E55	Potem pa jih napotimo.	Usmerimo jih tudi drugam.	Napotitev drugam	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
E56	K psihologinji.	Psihološka pomoč.	Napotitev drugam	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora

E57	V Kapljico, ki je svetovalnica za žrtve nasilja.	Svetovalnica za žrtve nasilja.	Napotitev drugam	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
E58	Program krepitev družin.	Program Krepitev družin.	Napotitev drugam	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
E59	V konkretnih situacijah se probamo vključiti, da nekako z zgledom mamici pokažemo, kako bi lahko drugače ravnala.	Podelitev izkušenj drugih.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
E60	Povemo ji, kako naj postavi meje.	Svetovalne storitve.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
E61	Potem s pogovori.	Pogovor.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
E62	Z vključevanjem v neke druge oblike pomoči.	Usmerimo jih tudi drugam.	Napotitev drugam	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
E63	S kakim skupinskim delom.	Soustvarjanje.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
E64	Z delavnicami.	Delavnice.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
E65	Kako predavanje.	Predavanje.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
E66	Nimajo radi predavanj.	Odklanjajo pomoč.	Negativni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
E67	Nimajo radi, da jim nekdo pamet soli.	Nimajo radi pametovanja.	Negativni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
E68	Nerade čujejo včasih, da nekaj ni okej.	Nimajo radi pametovanja.	Negativni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
E69	Tako, da odzivi so različni.	Različni.		Odzivi staršev	Pomoč in podpora
E70	Lahko pa sprejemajo.	Sprejemajo pomoč.	Pozitivni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
E71	Se spomnim, ko sem hotela enega otroka navaditi, da pač igrače pospravi po uporabi, da jih v škatlo zloži, to ni težko opravilo za triletnega otroka. Pa je bilo to nedopustno za mamico, je bila kar v šoku.	Pomoč ni smiselna, če se starš ne zaveda težave.	Negativni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
E72	Je rekla, da bo že ona vse naredila zanjo ne. Pol sem ji morala razložiti, da s tem otroku ti ne delaš usluge s tem.	Si želijo sprememb.	Pozitivni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
E73	Ona zdaj to vidi kot dobro, da smo ji to povedale.	Ugotovijo, da jim pomoč koristi.	Pozitivni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
E74	Pri tistih, ki sodelujejo vidimo spremembe.	So vidne, če starš sprejema pomoč.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
E75	So otroci bolj mirni.	So bolj umirjeni.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora

E76	So bolj zbrani.	Lažje zmorejo opraviti dnevne aktivnosti.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
E77	Vodljivi.	So bolj vodljivi.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
E78	Večina.	Večina jih je vključenih.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
E79	Bi rekla kar 99 procentov.	Večina jih je vključenih.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
E80	Tudi, ko pridejo k nam ženske, ki nimajo otroka vključenega v vrtec jim me predlagamo, da ga vključijo.	Strokovni delavci predlagajo vključitev v vrtec.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
E81	Zaradi socializacije.	Pri učenju socialnih veščin.		Koristi za otroka	Vrtec
E82	Tam je skupina drugih otrok.	Socialna vključenost.		Koristi za otroka	Vrtec
E83	Zelo.	Koristno na vseh področjih.		Koristi za otroka	Vrtec
E84	Tam so aktivnosti za urjenje motorike.	Napreduje v motoriki.		Koristi za otroka	Vrtec
E85	Otroci se ne dolgočasijo tako, kot se doma dolgočasijo.	Pomembnost igre, ki se dogaja v vrtcu.		Koristi za otroka	Vrtec
E86	Se družijo.	Socialna vključenost.		Koristi za otroka	Vrtec
E87	Tako da samo dobro, se mi ne zdi nič slabega.	Koristno na vseh področjih.		Koristi za otroka	Vrtec
E88	Da so bolj prilagodljivi.	So bolj prilagodljivi.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
E89	Vse je vzajemno povezano.	Vidne spremembe na vseh področjih.		Pomoč staršem in vedenje otroka v vrtcu	Vrtec
E90	Take spremembe, ki se kažejo doma, se tudi v vrtcu.	Spremembe, ki jih starš naredi, se kažejo v vedenju otroka.		Pomoč staršem in vedenje otroka v vrtcu	Vrtec
E91	Ko se odloči, da bo sodelovala, potem je to zagotovljeno.	Odvisna od sodelovanja staršev.		Uspešnost	Pomoč in podpora
E92	So bolj dosledni.	So bolj dosledni.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
E93	Bolj odločni.	So bolj dosledni.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
E94	Otrok takoj vidi, ko je nekdo izhaja iz nemoči.	Pokažejo nemoč.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
E95	Nekateri se več posvečajo otroku.	Več časa namenijo otroku.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
E96	Ne vsi.	Vsi ne spremenijo vzgojnega stila.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
E97	V večini primerov.	Spremenijo vzgojni stil.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora

E98	Tisti, ki so sodelovali, so sigurno spremenili vzgojni stil.	Spremenijo vzgojni stil.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
E99	Bolj postavljajo meje	Postavljajo meje.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
E100	So ljubeči, na drugi strani pa so strogi.	Naučili so se drugače ravnati v odnosu do otroka.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
F1	Pri postavljanju mej.	Postavljanje mej.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
F2	Niso opremljeni z nekimi veščinami.	Starši rabijo preveč navodil.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
F3	Še posebej tisti starši, ki sami izhajajo iz družin, ki tega niso dobili.	Starši ne vedo, kaj bi z otrokom počeli.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
F4	Če ti tega nisi dobil v svoji družini, to težko daš naprej.	Starši ne vedo, kaj bi z otrokom počeli.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
F5	Ko je treba postaviti mejo.	Ne znajo ravnati.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
F6	Ustaviti otroka.	Ne znajo ravnati.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
F7	Biti bolj odločen.	Ne znajo ravnati.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
F8	Tu pa dostikrat je tak, da se jim otrok zasmili in je na koncu po njegovo.	Popuščanje.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
F9	Trudi se vsak sigurno po svojih najboljših močeh.	Nemoč.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
F10	Dostikrat jih to presega.	Nemoč.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
F11	Otroci znajo biti tudi trmasti, odločni	Pomanjkanje starševskih kompetenc se izraža tudi preko otroka.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
F12	Hitro znajo nadvladati starša.	Pomanjkanje starševskih kompetenc se izraža tudi preko otroka.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
F13	Ugotovijo, da bo po nekaj časa starš popustil.	Popuščanje.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
F14	Permisivna vzgoja.	Permisivna vzgoja.		Prevladujoči vzgojni slog	Vzgojni slog

F15	Vse dopuščajo vzgoja.	Permisivna vzgoja.		Prevladujoči vzgojni slog	Vzgojni slog
F16	Kjer se sledi željam otroka, ampak ne dejanskim potrebam.	Neprimerne meje in pravila.		Prevladujoči vzgojni slog	Vzgojni slog
F17	Gre se za to, da dobi vse kar hoče.	Prepuščanje odločitev otroku.		Prevladujoči vzgojni slog	Vzgojni slog
F18	Da je po njegovo.	V središču vsega je otrok.		Prevladujoči vzgojni slog	Vzgojni slog
F19	Sledi se njegovemu ugodju.	V središču vsega je otrok.		Prevladujoči vzgojni stil	Vzgojni slog
F20	Zdi se mi popolnoma neustrezen.	Neustrezen.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega sloga	Vzgojni slog
F21	Ne more se vedno slediti otroku, ne sme se pravzaprav.	Bistvo ni, da delaš vse za otroka.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega sloga	Vzgojni slog
F22	Na dolgi rok se moraš zavedati kaj pomeni, če ti mej ne postavljaš.	Potreba po mejah ni zadovoljena.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega sloga	Vzgojni slog
F23	Prekinitev odnosa.	Prekinitev odnosa.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
F24	Otroka vrže na ignor, se pa ne bom pogovarjala s tabo.	Prekinitev odnosa.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
F25	Nezrel način bi rekla, ki je kar krut za otroka.	Neustrezno.		Discipliniranje	Vzgojni slog
F26	To je zadnje kar potrebuje v tistem trenutku.	Neustrezno.		Discipliniranje	Vzgojni slog
F27	Nasilje iz nemoči.	Fizično nasilje.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
F28	Do tega pride predvsem, ko starš ne zmore več in potem samo še udari.	Fizično nasilje.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
F29	Kričanje.	Kričanje na otroka.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
F30	Izpadi besa.	Kričanje na otroka.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
F31	Odvzamejo telefon.	Odvzem digitalnih naprav.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
F32	Prepovejo neko ugodnosti za otroka.	Prepovedi.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
F33	Se mi zdi, da ja tega skoraj premalo.	Premalo prepovedi.		Discipliniranje	Vzgojni slog
F34	Opažam, da tisti, ki se bolj poslužujejo tega nimajo toliko vzgojnih težav.	Z discipliniranje m manj vzgojnih težav.		Discipliniranje	Vzgojni slog
F35	Odvzem ugodnosti zagotovo.	Ustrežno.		Discipliniranje	Vzgojni slog
F36	Ostali pa ne.	Neustrezno.		Discipliniranje	Vzgojni slog
F37	Odvzem je za otroka neka motivacija, da ravna drugače.	Otrok sam odpravi posledice		Discipliniranje	Vzgojni slog

		napačnega ravnanja.			
F38	Čustvene stiske.	Čustveno-vedenjske težave.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
F39	Vedenjske stiske.	Čustveno-vedenjske težave.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
F40	Avto agresivni otroci.	Agresija.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
F41	Ne moč.	Ne zmore funkcionirati.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
F42	Se ne čuti varno ob svojem staršu.	Strah.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
F43	Nikoli ne ve, kaj ga čaka.	Zbeganost zaradi različnih pravil.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
F44	Boji se.	Strah.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
F45	Še posebej tam, ko enkrat tako, drugič tako in tretjič tako.	Manj se prilagaja.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
F46	Kazen je potem celi šok za njega.	Omejitev je za otroka šok.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
F47	Po navadi je tako, da oni vidijo, da imajo težave.	Ubesedijo težave.	Pozitivni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
F48	Eni si to sicer težko priznajo.	Rabijo veliko časa, da priznajo težave.	Negativni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
F49	Minimalizirajo.	Minimaliziranje .	Negativni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
F50	Olepšujejo.	Minimaliziranje .	Negativni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
F51	Slej ko prej vidijo resnost situacije.	Pokažejo nemoč.	Pozitivni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
F52	Otrok udari nazaj.	Pripisovanje težav otroku.	Negativni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
F53	Ti starši vedo, da bi nekaj mogli, se tega zavedajo, ne vejo pa, kako se lotit.	Sodelujejo tisti, ki se zavedajo pomembnosti.	Sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
F54	Prepričanje, da bomo mi spremenili otroka.	Sodelujejo, malo spremenijo.	Sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
F55	Načeloma kar sodelujejo.	Velika pripravljenost.	Sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
F56	Ne vidijo toliko, da morajo lastno vedenje spremeniti.	Sodelujejo, malo spremenijo	Sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
F57	Drugače ne znajo, ne zmorejo.	Nekateri starši ne zmorejo sodelovanja.	Ne sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
F58	Na žalost so na koncu ukrepi bolj za otroka.	Ukrepi za zaščito otrok.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši

F59	Lahko pristanem v kakem vzgojnem zavodu.	Odvzem otroka in namestitev izven družine.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši
F60	Za starše pa na koncu lahko sicer v skrajnem primeru ostane brez otroka.	Odvzem otroka in namestitev izven družine.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši
F61	Nadzor starševske skrbi.	Nadzor starševske skrbi.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši
F62	V vseh primerih, ki jih imam.	Vsi uporabniki imajo vzgojne težave.	Pogostost	Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
F63	To pomeni trenutno 41 družin.	Vsi uporabniki imajo vzgojne težave.	Pogostost	Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
F64	Čisto vsi moji uporabniki imajo vzgojne izzive.	Vsi uporabniki imajo vzgojne težave.	Pogostost	Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
F65	Na centru za socialno delo, pristanejo taki ljudje, ki nič kaj sami ne spremenijo.	Odvisna od motivacije.		Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
F66	Nekdo jih spodbudi, da morajo in potem pridejo.	Odvisna od motivacije.		Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
F67	Kar nekaj teh družin so starši z znižanimi sposobnostmi ali pa so tudi sami živeli v nespodbudnem okolju.	Nekateri starši ne zmorejo sodelovanja.	Ne sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
F68	So doživljali nasilje, bili zanemarjeni vzgojno. Ali pa so to otroci odsotnih staršev. Ne zmorejo ne enostavno.	Nekateri starši ne zmorejo sodelovanja.	Ne sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
F69	Ja pri prvem je to najbolj opazno.	Največ težav je pri prvem otroku/edincih.	Je povezano	Povezava med številom otrok in starševskimi kompetencami	Vzgojne težave
F70	Čeprav je tudi pri naslednjih dostikrat, kjer imajo res težave.	Otroci imajo različne težave.	Ni povezano	Povezava med številom otrok in starševskimi kompetencami	Vzgojne težave
F71	Kjer res aktivno pristopijo k reševanju, se mogoče pri naslednjem lahko kaj izboljša.	Naučijo se iz lastnih napak.	Je povezano	Povezava med številom otrok in starševskimi kompetencami	Vzgojne težave
F72	Kje pa ne, pa ni vrstni red pomemben.	Ni povezano.	Ni povezano	Povezava med številom otrok in starševskimi kompetencami	Vzgojne težave
F73	Malo tudi kdaj odvisno od temperamenta otroka.	Otroci imajo različne težave.	Ni povezano	Povezava med številom otrok	Vzgojne težave

				in starševskimi kompetencami	
F74	Kaj vzbuja v staršu s svojim vedenjem.	Odvisno je od starša.	Ni povezano	Povezava med številom otrok in starševskimi kompetencami	Vzgojne težave
F75	Mi na centru s starši predvsem svetovalno delamo.	Svetovalne storitve.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
F76	Jih probamo tudi opremiti z vsemi informacijami.	Informiranje o pomoči.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
F77	Programa laična pomoč.	Laična pomoč družinam na domu.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
F78	Pomoč staršem neposredno na njihovem domu.	Individualna pomoč.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
F79	Napotim na Ars Vitae v krepitev družin.	Program Krepitev družin.	Napotitev drugim	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
F80	Predelajo neke teme vezane na starševstvo.	Kako vzgajati.	Teme	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
F81	Svetovalno delo.	Svetovalne storitve.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
F82	Psihološka pomoč staršem.	Psihološka pomoč.	Napotitev drugim	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
F83	Partnersko svetovanje.	Partnersko svetovanje.	Napotitev drugim	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
F84	Predavanja.	Predavanja.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
F85	Svetujem tudi, da si pogledajo kaj na spletu, tam se lahko marsičesa naučijo.	Literatura na temo vzgoje.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
F86	Knjige da preberejo, da se opremijo z znanjem.	Literatura na temo vzgoje.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
F87	Ne vem pa, koliko se tega samostojnega dela poslužujejo.	Niso motivirani.	Negativni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
F88	Oni bi radi neko instant rešitev, brez da bi v to kaj dela vložili.	Niso motivirani.	Negativni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
F89	Različni.	Različni.		Odzivi staršev	Pomoč in podpora
F90	Kjer se res zavedajo težav, sprejmejo hitro.	Sprejemajo pomoč.	Pozitivni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
F91	Kjer pa ne, pa se branijo.	Odklanjajo pomoč.	Negativni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
F92	Rečejo, da ima otrok težave in je z njim treba delat.	Pomoč ni smiselna, če se starš ne zaveda težave.	Negativni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
F93	Otroci se umirijo.	So bolj umirjeni.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
F94	Tudi čustveno so spremembe, če dobivaš neko pozornost.	Postanejo srečni.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora

F95	Pogosto.	Zelo malo otrok ni vključenih v vrtec.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
F96	Bolj kot ne vsi.	Večina jih je vključenih.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
F97	Ostale pa tudi mi spodbudimo.	Strokovni delavci predlagajo vključitev v vrtec.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
F98	Ljudi jezi, če so starši brezposelni ali pa doma in dajo otroka v vrtec. Mi pa vemo, zakaj je za tega otroka to pomembno, če je vsaj nekaj ur na dan izločen iz domačega okolja v neko stimulatивно, spodbudnejše okolje.	Posebej pomembna je vključitev za socialno ogrožene otroke		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
F99	Bo napredoval iz socializacijskega vidika.	Pri učenju socialnih veščin.		Koristi za otroka	Vrtec
F100	Je nujno potrebno, da so ti otroci v vrtcu, ker edino tam se nekaj lahko naučijo, napredujejo tudi razvojno.	Pri otrokovem razvoju.		Koristi za otroka	Vrtec
F101	Definitivno nujno potrebna.	Vrtec je nujno potreben za vsakega otroka.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
F102	Prva 3 leta je vrtec bolj pomemben z vidika varstva.	Vrtec postane pomemben od tretjega leta dalje.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
F103	Zadnje leto pred šolo pa se mi zdi definitivno nujno potrebno.	Nujno potrebno, da se vključi eno leto pred šolo.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
F104	Vidijo se pol razlike, ko pridejo v prvi razred.	Nujno potrebno, da se vključi eno leto pred šolo.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
F105	Prvo ma itak prilagoditvene težave.	Nekateri rabijo čas, da sprejmejo okolico in spremembe.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
F106	Hitro nadoknadili primanjkljaje v razvoju.	Zelo napredujejo.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
F107	Se otroci naučijo iti sami na wc.	Postanejo bolj samostojni pri skrbi zase.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
F108	Postanejo samostojnejši.	Postanejo bolj samostojni pri skrbi zase.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
F109	Ima vrtec zelo veliko nekih koristi.	Koristno na vseh področjih.		Koristi za otroka	Vrtec

F110	V razvoju definitivno ful napredujejo.	Pri otrokovem razvoju.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
F111	Osvojijo neke socialne veščine, ki jih doma mogoče ne bi ali pa vsaj ne tako hitro.	Pri učenju socialnih veščin.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
F112	Nauči se deliti igrače.	Nauči se igrati v skupini.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
F113	Pri tistih starših, ki osvojijo neke zadeva, sodelujejo, poslušajo, upoštevajo se lahko kaže.	Spremembe, ki jih starš naredi, se kažejo v vedenju otroka.		Pomoč staršem in vedenje otroka v vrtcu	Vrtec
F114	V vrtcu so po navadi že dobro vzpostavljena neka pravila.	Spoštujejo pravila.		Pomoč staršem in vedenje otroka v vrtcu	Vrtec
F115	Svetujem staršem naj delajo tako kot je otrok navajen v vrtcu.	Se znajo primerno vesti.		Pomoč staršem in vedenje otroka v vrtcu	Vrtec
F116	Uspešni samo lahko tam, kjer so starši motivirani za spremembe pa za neko soustvarjanje rešitev.	Odvisna od sodelovanja staršev.		Uspešnost	Pomoč in podpora
F117	Tam kjer se opolnomočijo do te mere, da se sodelovanje zaključijo.	Ko lahko zaključimo sodelovanje.		Uspešnost	Pomoč in podpora
F118	Ko se starši vsaj toliko opremijo, da zmorejo sami čez težave.	Opažamo pozitivne spremembe.		Uspešnost	Pomoč in podpora
F119	Pa tudi, da znajo povedati o svojih težavah in sami poiskati pomoč.	Sami iščejo rešitve.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
F120	Bolj uspešneje znajo postaviti meje.	Postavljajo meje.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
F121	Bolj vztrajajo.	So bolj dosledni.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
F122	Probajo s kakim sistemom nagrajevanja.	Dodajo kakšna vedenja.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
F123	Se starš nauči nekih takih vzgojnih prijemov ali pa nekih takih veščin, ki mu pomagajo in olajšajo vzgojo.	So pripravljeni na izzive.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
F124	Nekateri so.	Spremenijo vzgojni slog.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
F125	Sicer redki.	Vsi ne spremenijo vzgojnega sloga.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
F126	Delamo s tako populacijo ljudi, kjer je včasih ful težko.	Male spremembe so že uspeh.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
F127	Težko spreminjamo neke vzorce svojega vedenja.	Vsi ne spremenijo vzgojnega sloga.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora

F128	Kjer so kapacitete staršev visoke in ne gre v ozadju za neke grozni vzorce pa travme, tam se kar da narediti premika.	Zelo uspešno.		Uspešnost	Pomoč in podpora
F129	Kjer je dosti tega naloženega, tam pa zelo težko, bolj gasimo probleme in pomagamo.	Ko ohranimo družino.		Uspešnost	Pomoč in podpora
G1	Največji problem opažam danes predvsem pri teh starši, ki uporabljajo to tako imenovano permisivno vzgojo.	Permisivna vzgoja.		Prevladujoči vzgojni stil	Vzgojne težave
G2	To je vzgoja, ki izhaja samo iz otroka.	V središču vsega je otrok.		Prevladujoči vzgojni stil	Vzgojni slog
G3	Taka vzgoja potem prinaša tudi nekako največ izzivov.	Neustrezen.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega stila	Vzgojni slog
G4	Se vsakodnevno srečujem s posledicami tega, ko starši ne obvladajo več situacije.	Starši ne opravljajo svoje vloge.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega stila	Vzgojni slog
G5	Do česar pride ravno zaradi tega popuščanja.	Potreba po mejah ni zadovoljena.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega sloga	Vzgojni slog
G6	Ko starši otrokom dovoljujejo praktično vse.	Postavljanje mej.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
G7	Prihaja tudi do nasilja v družini	Nasilje v družini.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
G8	Starši enkrat več ne zmorejo.	Vzgojna nemoč.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
G9	Jim zmanjka vseh orodij, da bi otroka disciplinirali.	Starši ne vejo, kako skrbeti za otroka.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
G10	Poežejo po nasilju.	Nasilje v družini.		Najpogostejše težave	Vzgojne težave
G11	So današnji starši že otroci permisivne vzgoje. Potem naprej še vzgajajo permisivno svoje otroke.	Permisivna vzgoja.		Prevladujoči vzgojni slog	Vzgojni slog
G12	Jaz bi permisivno vzgojo prepovedala, ker je ogromno škode naredila.	Veliko negativnih posledic permisivne vzgoje.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega sloga	Vzgojni slog
G13	Nimajo nekih razvitih teh starševskih kompetenc. Primanjkuje jim nekako znanje. Kako odreagirat, kako sploh pristopiti.	Ne znajo ravnati.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
G14	Prevzemajo tisto, kar so se naučili od svojih	Ne znajo ravnati.		Zaznavanje pomanjkanja	Vzgojne težave

	staršev, od tega, kako so bili vzgojeni.			starševskih kompetenc	
G15	Manjka jim ta pravi način, da mirno odreagiraš in dosežeš disciplino pri otroku.	Izražanje jeze.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
G16	V glavnem brez nekih mej. Če že so te meje, se jih ne držijo.	Popuščanje.		Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
G17	Izogibanje nekim kaznim.	Izogibanje konfliktom.	Neustrezen	Ustreznost vzgojnega sloga	Vzgojni slog
G18	Jaz pravim, da starš mora biti starš in otrok mora biti otrok.	Prepuščanje odločitev otroku.		Prevladujoči vzgojni slog	Vzgojni slog
G19	Starš mora imeti avtoriteto. Brez avtoritete ni nič.	Starši brez avtoritete.		Prevladujoči vzgojni slog	Vzgojni slog
G20	Meje morajo biti postavljene in teh meja se je treba držati.	Nepriemerne meje in pravila.		Prevladujoči vzgojni slog	Vzgojni slog
G21	Vzamejo telefon, pa vse te naprave.	Odvzem digitalnih naprav.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
G22	Ampak kaj ti to pomaga, če mu ga daš takoj nazaj.	Kazen učinkuje kratek čas.		Discipliniranje	Vzgojni slog
G23	Starši, ki postavljajo nerealne kazni, na primer za celi mesec ti bom vzel nekaj.	Starši disciplinirajo preveč impulzivno.		Discipliniranje	Vzgojni slog
G24	Prepoved kakšnih bonitet.	Prepovedi.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
G25	Ko ne sme iti kam.	Prepoved aktivnosti/druženja.	Načini discipliniranja	Discipliniranje	Vzgojni slog
G26	Zdijo se mi ustrezni, če so prav nastavljeni.	Ustrezno.		Discipliniranje	Vzgojni slog
G27	Namen kazni je, da otroka prizadene.	Izberemo nekaj, česar otrok ne mara.		Discipliniranje	Vzgojni slog
G28	To, kar rečeš, je pomembno, da potem tudi spelješ.	Starši disciplinirajo preveč impulzivno.		Discipliniranje	Vzgojni slog
G29	So otroci navajeni, da vse izhaja iz njih.	Egocentrizem.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
G30	Na tak način funkcionirajo, torej egoistično.	Egocentrizem.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
G31	Netolerantno do drugih.	Manj se prilagaja.	Vedenje	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
G32	Otroci niso sočutni do drugih.	Ne spoštuje osnovnih vrednot.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
G33	V ospredju je individualizem.	Egocentrizem.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog

G34	Opazam tudi razvoj teh narcisoidnih motenj pri otrocih.	Narcisoidne motnje.	Osebnost	Posledice pri otroku	Vzgojni slog
G35	Zelo različni.	Različni.		Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
G36	V glavnem sprejemajo dobro.	Sprejemanje.	Pozitivni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
G37	Se pa tudi zgodi, da ko jim pač povem neko svoje opažanje, da so v šoku.	Šok.	Negativni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
G38	Ali pa zanikajo.	Zanikanje.	Negativni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
G39	Grejo v neko obrambo.	Odpor.	Negativni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
G40	Ne sprejmejo kritike.	Odpor.	Negativni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
G41	Ko pride tako daleč, da starš res več ne zmore, pa da vidi, da to nikamor ne pelje, vseeno spremljajo nekako.	Rabijo veliko časa, da priznajo težave.	Negativni	Odzivi staršev na soočanje s težavo	Sodelovanje s starši
G42	So bolj dovzetni za pomoč in za nasvete načeloma.	Velika pripravljenost.	Sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
G43	Če je vključen v program, kot nek ukrep, potem je po navadi dosti manjša.	Če sodeluje po javnih pooblastilih, je manjša motivacija.	Ne sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
G44	Ampak bom rekla, da tudi to ni narobe. Vseeno bo nekaj odnesel. Mogoče na eni točki začne sodelovati.	Odvisna od motivacije.		Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
G45	Tisti, ki pa pridejo z interesom in me poiščejo, pa absolutno so.	Sodelujejo tisti, ki se zavedajo pomembnosti vzgoje.	Sodelujejo	Pripravljenost na sodelovanje	Sodelovanje s starši
G46	Nimam nobenih ukrepov pri meni.	Ni ukrepov.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši
G47	Vedno je z moje strani prostovoljno. Delujemo kot pomoč.	Ni ukrepov.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši
G48	Jih pa veliko hodi, ker jih napotijo iz CSD-ja. Hodijo, da ne bi tam izvedli kakega ukrepa.	Ukrepi za zaščito otrok.		Ukrepi pri nesodelovanju	Sodelovanje s starši
G49	Vsakodnevno se srečujem z njimi.	Dnevno.	Pogostost	Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave

G50	To je glavnina mojega dela.	Vsi uporabniki imajo vzgojne težave.	Pogostost	Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc	Vzgojne težave
G51	Zelo je to različno.	Ni povezano.	Ni povezano	Povezava med številom otrok in starševskimi kompetencami	Vzgojne težave
G52	Bi skoraj rekla, da ni povezano.	Ni povezano.	Ni povezano	Povezava med številom otrok in starševskimi kompetencami	Vzgojne težave
G53	Imam včasih primer družine, ko sta prva dva otroka brez težav, pri tretjem pa so težave.	Pri enem otroku ni težav, pri drugem so.	Ni povezano	Povezava med številom otrok in starševskimi kompetencami	Vzgojne težave
G54	Če ima starš težave, jih ima pri vseh otrocih bolj ali manj.	Odvisno je od starša.	Ni povezano	Povezava med številom otrok in starševskimi kompetencami	Vzgojne težave
G55	Je odvisno tudi seveda od otroka.	Otroci imajo različne težave.	Ni povezano	Povezava med številom otrok in starševskimi kompetencami	Vzgojne težave
G56	Mi se sami ukvarjamo s temi kompetencami.	Individualna pomoč.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
G57	Smo pa že kdaj koga napotili tudi drugam.	Usmerimo jih tudi drugam.	Napotitev drugam	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
G58	Smo opazili, da gre za potrebo po neki psihološki pomoči.	Psihološka pomoč.	Napotitev drugam	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
G59	Na center za duševno zdravje.	Center za duševno zdravje.	Napotitev drugam	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
G60	Napotimo še kam drugam, da sočasno rešujejo druge težave.	Usmerimo jih tudi drugam.	Napotitev drugam	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
G61	Društvo za nenasilno komunikacijo.	Društvo za nenasilno komunikacijo.	Napotitev drugam	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
G62	Preko pogovora.	Pogovor.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
G63	Deliš z uporabnikom neke lastne izkušnje.	Podelitev izkušenj drugih.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
G64	Delavnice.	Delavnice.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
G65	Igre vlog.	Igre vlog.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
G66	Sami povejo, si med sabo izmenjajo določene izkušnje.	Podelitev izkušenj drugih.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
G67	Vključim tudi kakšen del predavanja pa jih malo povem teoretično.	Predavanje.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
G68	Teme teh predavanj so pomen otrokove igre, vključevanje staršev v samo igro, kaj lahko preko igre dosežeš.	Otrokova igra.	Teme	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora

G69	Komunikacija v družini, družinski sestanki.	Komunikacija v družini.	Teme	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
G70	Nagrajevanje, kaznovanje.	Nagrajevanje, kaznovanje.	Teme	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
G71	Postavljanje meja.	Postavljanje mej.	Teme	Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
G72	Na vsakem srečanju dobijo starši domačo nalogo, ki traja en teden in oni en teden morajo nekaj spremljati, neko večino trenirat, jo uporabljat točno, kot smo se mi naučili.	Domače naloge.		Načini podpore in pomoči	Pomoč in podpora
G73	Jaz še nisem imela nekega slabega odziva.	Zelo dobri.	Pozitivni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
G74	Evalviramo zadeve na koncu.	Preverjanje s končno evalvacijo.		Odzivi staršev	Pomoč in podpora
G75	Ocenjujemo, koliko so se izboljšale neke stvari v družini, ko so uporabljali določene veščine.	Preverjanje s končno evalvacijo.		Odzivi staršev	Pomoč in podpora
G76	V glavnem so pozitivni odzivi.	Zelo dobri.	Pozitivni	Odzivi staršev	Pomoč in podpora
G77	Pozitivni rezultati in pozitivne spremembe.	So vidne, če starš sprejema pomoč.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
G78	Manj trme.	So bolj vodljivi.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
G79	So bolj umirjeni.	So bolj umirjeni.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
G80	Lažje jih je nekako zamejiti.	Bolj sodelujejo.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
G81	Bolj upoštevajo starše.	Boljši odnos s starši.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
G82	Z manjšim uporom delajo domače naloge.	Lažje zmorejo opraviti dnevne aktivnosti.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
G83	Lažje jih je pripraviti k delu.	Lažje zmorejo opraviti dnevne aktivnosti.		Spremembe pri otroku	Pomoč in podpora
G84	Večina jih je vključenih v vrtec.	Večina jih je vključenih.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
G85	Razen, če je en starš vedno doma. Pa še takrat se po navadi odločijo.	Zelo malo otrok ni vključenih v vrtec.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
G86	Mislím, da je za otroka absolutno koristno, da se vključi v skupino vrstnikov.	Koristno na vseh področjih.		Koristi za otroka	Vrtec
G87	Pomembno je za njegovo socializacijo.	Socialna vključenost.		Koristi za otroka	Vrtec
G88	Jaz osebno ga pri enem letu takoj ne bi dala, če bi imela možnost.	Ni treba, da se vključi že pri enem letu.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec

G89	Pri treh pa bi ga potem v vrtec dala.	Vrtec postane pomemben od tretjega leta dalje.		Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
G90	Poznam tudi dosti primerov, ko so se z vključitvijo v vrtec določene stvari ful spremenile.	Zelo napredujejo.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
G91	Kar se tiče samega govora.	Boljša komunikacija.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
G92	Nauči se deliti z drugimi stvari.	Nauči se igrati v skupini.	Spremembe po vključitvi	Vključenost otrok v vrtec	Vrtec
G93	Tudi motorične spretnosti se izboljšajo.	Napreduje v motoriki.		Koristi za otroka	Vrtec
G94	Mislim, da se kaže.	Spremembe, ki jih starš naredi, se kažejo v vedenju otroka.		Pomoč staršem in vedenje otroka v vrtcu	Vrtec
G95	Ta vedenja, o katerih sem prej govorila, sebičnost, egoizem, se v vrtcu zmanjšajo.	Se znajo primerno vesti.		Pomoč staršem in vedenje otroka v vrtcu	Vrtec
G96	Ker se v vrtcu ne more vse vrteti okoli enega otroka.	Se znajo primerno vesti.		Pomoč staršem in vedenje otroka v vrtcu	Vrtec
G97	Se spremembe v vzgoji kažejo tudi navzven v drugih okoljih, ne samo doma.	Vidne spremembe na vseh področjih.		Pomoč staršem in vedenje otroka v vrtcu	Vrtec
G98	Zame je uspeh vsak napredek, ki ga starši naredijo v neko pozitivno smer.	Vsak primer je po svoje uspešen.		Uspešnost	Pomoč in podpora
G99	Da je več komunikacije.	Boljši odnosi v družini.		Uspešnost	Pomoč in podpora
G100	Da se bolj razumejo.	Boljši odnosi v družini.		Uspešnost	Pomoč in podpora
G101	Je manj težav pri otrocih tako doma kot v šoli, vrtcu.	Opažamo pozitivne spremembe.		Uspešnost	Pomoč in podpora
G102	Manj vedenjskih izpadov pri otroku.	Boljši odnosi v družini.		Uspešnost	Pomoč in podpora
G103	To je vse neki pokazatelj tega, da se dela v pravo smer.	Opažamo pozitivne spremembe.		Uspešnost	Pomoč in podpora
G104	Da se trudijo postavljati meje.	Postavljajo meje.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
G105	Smiselne meje, otrokovi starosti primerne meje.	Postavljajo meje.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
G106	Da vztrajajo pri tem.	So bolj dosledni.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
G107	V sami komunikaciji z otrokom.	Naučili so se drugače ravnati v odnosu do otroka.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora

G108	Včasih po dve leti delam, da se kaj spremeni.	Da pride do spremembe, traja veliko časa.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
G109	Ugotovijo, jaz sem mama, jaz moram otroku povedati, kako bo.	Razumejo posledice vzgoje.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora
G110	Taki potem ugotovijo, da permisivna vzgoja ni ustrezna.	Spremenijo vzgojni slog.		Spremembe pri starših	Pomoč in podpora

9.4. Osno kodiranje

1. VZGOJNE TEŽAVE

- Najpogostejše težave

Postavljanje mej (A1, C1, C5, D1, E1, F1, G6)

Starši ne vejo, kako skrbeti za otroka (B1, B2, B3, B13, B18, E3, G9)

Omejitev digitalnih naprav (A3, C6, D2, D3)

Starši ne vedo, kaj bi z otrokom počeli (B5, B19, F3, F4)

Vzgojne napake se odražajo z otrokovim vedenjem (B89, B90, B91)

Vzgojna nemoč (C2, D4, G8)

Starši rabijo preveč navodil (B4, F2)

Primerna pravila (A2, E2)

Prelaganje odgovornosti za učenje otroka na vrtec (B14, B15)

Starši preprečujejo učenje iz izkušenj (B26, B27)

Otroci dosežejo vse, kar si želijo (C3, C4)

Nasilje v družini (G7, G10)

Helikopterski starši (B25)

Pretirano št. dejavnosti, ki jih otrok obiskuje (B11)

Premalo proste igre za otroka (B10)

Starši se ne zavedajo, da je vzgoja njihova dolžnost (B16)

- Zaznavanje pomanjkanja starševskih kompetenc

Ne znajo ravnati (A5, B17, C7, C8, D7, D12, F5, F6, F7, G13, G14)

Nemoč (A4, C9, D5, E4, E5, E6, F9, F10)

Izražanje jeze (A6, D8, D11, E7, G15)

Nepprimerni načini kaznovanja (A7, B103, D9, D13, E8)

Popuščanje (D6, D10, E9, F8, G16)

Pomanjkanje starševskih kompetenc se izraža tudi prek otroka (C11, C72, F11, F12)

Starši otrokom namenijo premalo časa (C71, C73)

Različne kulture drugače gledajo na vzgojo otroka (B101)

- Pogostost
 - Dnevno (A64, B91, C69, G49)
 - Vsi uporabniki imajo vzgojne težave (C74, F62, F63, F64)
 - Narašča potreba po izobraževanju (B93, C70, E49)
 - Dokaj pogosto (A62, E46)
 - Tri četrtine uporabnikov ima vzgojne težave (D51, G50)
 - Preobremenjenost strokovnih delavk, zaradi naraščanja vzgojnih težav (B94, B95)
 - Manjšina uporabnikov ima velike težave (E47, E48)
 - Tedensko (A63)
- Povezava med številom otrok in starševskimi kompetencami
 - Ni povezano
 - Ni povezano (A65, F72, G51, G52)
 - Otroci imajo različne težave (A67, F70, F73, G55)
 - Odvisno je od starša (A68, F74, G54)
 - Pri enem otroku ni težav, pri drugem so (A66, G53)
 - Na starševske kompetence bolj vpliva kultura (B100)
 - Je povezano
 - Največ težav je pri prvem otroku/edinčkih (C76, D57, E51, F69)
 - V večjih družinah je več reda (D59, D60, E52, E53)
 - Neka povezanost je (B99, C75, E50)
 - Naučijo se iz lastnih napak (C77, F719)
 - Z vsakim otrokom pridobiš nove izkušnje (C78, D58)
 - Več otrok je večji izziv (C79)

2. VZGOJNI SLOG

- Prevladujoči vzgojni slog
 - Permisivna vzgoja (A8, B31, B34, F15, C15, D14, E10, F14, G1, G11)
 - Nepriemerne meje in pravila (A13, B32, C16, D19, F16, G20)
 - V središču vsega je otrok (B30, B35, F18, F19, G2)
 - Prepuščanje odločitev otroku (A9, C18, F17, G18)
 - Starši brez avtoritete (A12, D16, G19)
 - Avtoritarnost v ogrožajočih situacijah (A10, D15)
 - Nasilje v družini vpliva na slog vzgoje (D17, D18)

Permisivna vzgoja se počasi umika (B33)

- Ustreznost vzgojnega stila

- Neustrezen

- Neustrezen (A14, B36, C22, D20, E11, F20, G3)

- Starši ne opravljajo svoje vloge (C17, C19, D22, D23, E12, G4)

- Potreba po mejah ni zadovoljena (A15, D21, F22, G5)

- Izogibanje konfliktom (C20, C21, G17)

- Bistvo ni, da delaš vse za otroka (B47, F21)

- Otroci ne porabijo energije, zato se težko osredotočijo na aktivnost (B42, B43)

- Širša družba se več ne vtika v vzgojo (B39, B40)

- Boljše bi bilo, če bi bili otroci več sami (B37)

- Otroci ne smejo nikamor (B38)

- Gibanje otrok je omejeno (B41)

- Starši so nepotrpežljivi (B44)

- Pri starših ni zavedanja, da je njihov prosti čas namenjen otroku (B45)

- Uporaba digitalnih naprav, da se zamoti otroka (B46)

- Veliko negativnih posledic permisivne vzgoje (G12)

- Posledice pri otroku

- Odvisno od vsakega posameznika (A31)

- Vedenje

- Zbeganost zaradi različnih pravil (A24, A26, A27, D40, F43)

- Ne ve, kako ravnati (A25, C23, C45, D36)

- Agresija (B58, B62, B63, E31, F40)

- Manj se prilagaja (B60, E24, F45, G31)

- So nesamostojni (B28, C12, C13, C41)

- Ne zmore funkcionirati (A28, A30, D39, F41)

- Čustveno-vedenjske težave (B6, B64, E29, F38, F39)

- Omejitev je za otroka šok (A11, E14, F46)

- Težave v šoli (E26, E27, E28)

- Otroci se več ne znajo sami igrati (B12, E25)

- Spontani odziv (A29)

- So nespretni (B29)

- Osebnost
 - Egocentrizem (B23, B24, D38, G29, G30, G33)
 - Težave z avtoriteto (C44, E15, E30)
 - Ne spoštuje osnovnih vrednot (C47, C48, G32)
 - Šibke socialne veščine (B59, C42, C46)
 - Slabša komunikacija (B7, B8, B9)
 - Več težav v razvoju (B21, D37, E13)
 - Manjša socialna mreža (B66, C49)
 - Težave s tistimi kompetencami, ki so pri starših najbolj šibke (B22, C14)
 - Slaba samopodoba (B65, B67)
 - Strah (F42, F44)
 - Povečano št. otrok s posebnimi potrebami (B20)
 - Težave v odnosih (C43)
 - Depresija (B61)
 - Narcisoidne motnje (G34)

- Discipliniranje
 - Neustrezno (A20, B52, C36, D29, F25, F26, F36)
 - Ustrezno (E21, F35, G26)
 - Starši disciplinirajo preveč impulzivno (C30, D26, G23, G28)
 - Kazen učinkuje kratek čas (A22, D25, G22)
 - Izberemo nekaj, česar otrok ne mara (B55, D30, G27)
 - Otrok sam odpravi posledice napačnega ravnanja (B54, F37)
 - Omejitev tehnologije potrebna brez namena kaznovanja (A21, D31)
 - Razmišljanje o vedenju (B57, E20)
 - Starši so premalo taktni (C29, E19)
 - Vzbujanje krivde za čustva drugih (C38, C40)
 - Otrok ne prevzame odgovornosti za svoja dejanja (C37, C39)
 - Načini discipliniranja, ki pri otroku krepijo šibka področja (B56)
 - Prikriti načini discipliniranja (C32)
 - Strokovna delavka se poslužuje delovne kazni (B53)
 - Ni dolgoročna rešitev (A23)
 - Z discipliniranjem manj vzgojnih težav (F34)
 - Premalo prepovedi (F33)

- Načini discipliniranja
 - Odvzem digitalnih naprav (A16, B49, C27, D24, E16, F31, G21)

Prepovedi (B48, C25, E18, F32, G24)
Fizično nasilje (A17, C31, D35, F27, F28)
Kričanje na otroka (D34, E23, F29, F30)
Osamitev otroka (A18, D27, D33, E17)
Prepoved aktivnosti/druženja (A19, B50, B51, C28, D32, G25)
Pogojevanje (C24, E22)
Grožnje (C26, D28)
Prekinitev odnosa (F23, F24)
Manipuliranje (C33)
Primerjanje (C34)
Vzbujanja krivde (C35)

3. SODELOVANJE S STARŠI

- Odzivi staršev na soočanje s težavo
 - Različni (A32, B68, C50, D41, E32, G35)
 - Negativni
 - Zanikanje (A33, B72, C56, C64, D44, E36, G38)
 - Rabijo veliko časa, da priznajo težave (B74, B75, D43, F48, G41)
 - Pripisovanje težav zunanjim dejavnikom (A34, D45, E37)
 - Sami ne iščejo rešitev (B73, B76, C53)
 - Odpor (E35, G39, G40)
 - Pripisovanje težav otroku (C52, C54, F52)
 - Prelagajo odgovornost na druge (B77, C55)
 - Minimaliziranje (F49, F50)
 - Iskanje vzrokov izven družine (A37)
 - Šok (G37)
 - Pozitivni
 - Ubesedijo težave (A35, B70, C51, D42, E34, F47)
 - Sprejemanje (B69, E33, G36)
 - Pokažejo nemoč (A36, F51)
 - Včasih je bilo več pozitivnih odzivov (B71)
- Pripravljenost na sodelovanje
 - Odvisna od motivacije (A46, A53, B115, F65, F66, G44)
 - Odvisna od odnosa strokovnega delavca (A39, A45, A48, A49, A52)

Odvisna od intenzivnosti težav (C59, C61, C63)

Vključitev CSD-ja vpliva na sodelovanje (A40, A59)

Odvisno od oblike pomoči (A44)

Odvisna od situacije (A38)

Tri različne skupine uporabnikov (B78)

Sodelovanje bi moralo biti obvezno (B98)

- Sodelujejo

- Velika pripravljenost (A42, B79, C62, D46, F55, G42)

- Sodelujejo tisti, ki se zavedajo pomembnosti vzgoje (B97, D52, F53, G45)

- Sodelujejo, malo spremenijo (B80, F54, F56)

- Sodelujejo, ko spoznajo, da je to v korist otroka (A61)

- V dobrem odnosu uporabnik več pove (B104)

- Ne sodelujejo

- Nekateri starši ne zmorejo sodelovanja (B82, C57, C58, D54, D55, F57, F67, F68)

- Majhen odstotek ne sodeluje (A60, D53, E38)

- Obrambna drža (A41, D56)

- Odklanjanje pomoči (A43, B81)

- Če sodeluje po javnih pooblastilih, je manjša motivacija (A47, G43)

- Upada (B96, B119)

- Ukrepi pri nesodelovanju

- Ni ukrepov (A50, A51, B83, B85, C64, C66, D47, E45, G46, G47)

- Ukrepi za zaščito otrok (A55, F58, G48, B86, C67, B88)

- Odvzem otroka in namestitvev izven družine (A58, F59, F60)

- Opomin pred izselitvijo (D49, E43, E44)

- V okviru javnih pooblastil (A54, C68)

- Prijava na CSD (B87, E39)

- Tudi pri ukrepih je želja po sodelovanju (A56, D50)

- Delamo vse, da ne pride do ukrepov (A57, D48)

- Posledice nosi otrok (B84)

- Nadzor starševske skrbi (F61)

4. POMOČ IN PODPORA

- Načini podpore in pomoči

- Svetovalne storitve (A69, C65, C86, D66, E40, E41, E60, F75, F81)

Pogovor (A83, A85, B113, C94, D61, D67, E61, G62)
 Podelitev izkušenj drugih (C92, C93, D99, E42, E59, G63, G66)
 Individualna pomoč (A71, B106, C89, C95, F78, G56)
 Predavanje (C87, D70, E65, F84, G67)
 Literatura na temo vzgoje (C88, D69, F85, F86)
 Delavnice (D62, D68, E64, G64)
 Laična pomoč družinam na domu (A73, C83, F77)
 Informiranje o pomoči (A86, D100, F76)
 Soustvarjanje (C96, E63)
 Domače naloge (C97, G72)
 Pomoč družini za dom (A72, C82)
 Vabilo na srečanje z nami (A84)
 Javna pooblastila (A87)
 Šola za starše (B105)
 Govorilne ure (B114)
 Vprašanje čudeža (C90)
 Lestvica (C91)
 Igre vlog (G65)

- Napotitev drugam
 - Usmerimo jih tudi drugam (B107, C81, D63, E55, E62, G57, G60)
 - Program Krepitev družin (A74, A75, C85, D65, E58, F79)
 - Psihološka pomoč (D64, E56, F82, G58)
 - Center za duševno zdravje (A79, C84, G59)
 - Možnost vključitve v različne storitve (A70, C80, E54)
 - Zdravstveni dom (A80, B108)
 - Defektolog (A81)
 - Pedopsihiater (A82)
 - Program Neverjetna leta (B109)
 - Mladi zmaji (B110)
 - Svetovalnica za žrtve nasilja (E57)
 - Partnersko svetovanje (F83)
 - Društvo za nenasilno komunikacijo (G61)
 - Programi so premalo znani (B111)
 - Dolga čakalna doba v programih (B112)

- Teme
 - Reševanje konfliktov (B122, C134)
 - Vpliv partnerskega odnosa na vzgojo (B127, C135)
 - Postavljanje mej (C136, G71)
 - Kako vzgajati (B120)
 - Ljubosumje med sorojenci (B121)
 - Vzgoja za sodelovanje (B123)
 - Zahteve in pohvale (B124)
 - Čustvena inteligentnost (B125)
 - Spodbujanje otrokove radovednosti (B126)
 - Otrokova igra (G68)
 - Komunikacija v družini (G69)
 - Nagrajevanje, kaznovanje (G70)

- Odzivi staršev
 - Različni (C98, D71, E69, F89)
 - Preverjanje s končno evalvacijo (G74, G75)

- Pozitivni
 - Sprejemajo pomoč (A77, C99, D74, E70, F90)
 - Zelo dobri (A88, D72, G73, G76)
 - Želijo si sprememb (A91, C100, E72)
 - Ugotovijo, da jim pomoč koristi (A92, C101, E73)
 - Radi prihajajo na srečanja (A78, D73)
 - Večina sodeluje (A90)
 - Starši opazijo spremembo v otrokovem vedenju (B132)
 - Prvič se vidijo kot starša, ki je odgovoren za otroka (C102)
 - Veliko se jih vključi (A76)

- Negativni
 - Niso motivirani (A89, C103, F87, F88)
 - Odklanjajo pomoč (A93, D76, E66, F91)
 - Pomoč ni smiselna, če se starš ne zaveda težave (D75, D82, E71, F92)
 - Nimajo radi pametovanja (E67, E68)

- Spremembe pri starših
 - Vsi ne spremenijo vzgojnega sloga (A133, C144, C145, D113, E96, F125, B181, F127)

Postavljajo meje (B178, D105, E99, F120, G104, G105)
Naučili so se drugače ravnati v odnosu do otroka (A135, C146, D111, D115, E100, G107)
Spremenijo vzgojni slog (D112, D114, E97, E98, F124, G110)
Lažje sobivajo z otrokom (B179, C142, C147, D108)
So bolj dosledni (E92, E93, F121, G106)
So pripravljeni na izzive (A132, C141, F123)
Dodajo kakšna vedenja (B182, D106, F122)
Vpeljejo rutino (D107, D109, D110)
Bolj so iskreni s strokovnimi delavci (A128, C143)
Da pride do spremembe, traja veliko časa (B183, G108)
Pokažejo nemoč (A130, E94)
Sami iščejo rešitve (A131, F119)
Male spremembe so že uspeh (A134, F126)
Več časa namenijo otroku (B177, E95)
Razumejo posledice vzgoje (B180, G109)
Znajo ubesediti težave (A129)
Ne sodelujemo tako dolgo, da bi videli dolgoročne spremembe (B184)

- Spremembe pri otroku

So bolj umirjeni (A98, B128, B133, B134, B138, D81, E75, F93, G79)
So bolj vodljivi (A96, A99, C115, D80, E77, G78)
Prej osvojijo dnevno rutino (A97, A101, A102, C108, C110)
So vidne, če starš sprejema pomoč (D78, D79, D83, E74, G77)
Lažje zmorejo opraviti dnevne aktivnosti (A100, E76, G82, G83)
Odvisno od tega, kje so bili primanjkljaji (B136, C104, C109)
Boljši odnos s starši (C111, C112, G81)
Minimalni premiki (C107, C116)
Spoštljivo vedenje (C114, C115)
Bolj sodelujejo (B129, G80)
Se bolj vključujejo v komunikacijo (B130, C106)
Postanejo srečni (B131, F94)
Najbolj se pozna na čustvenih odzivih (B135, D77)
Igra se izboljša (B137)
Lažje prehajajo med vlogami (A94)
Otrok se nauči določenih ravnanj (A95)
Večja samozavest (C105)

- Uspešnost
 - Odvisna od sodelovanja staršev (A126, B175, C138, D101, D102, D103, E91, F116)
 - Opazamo pozitivne spremembe (D104, F118, G101, G103)
 - Zelo uspešno (A125, F128)
 - Minimalni premiki tudi, ko je motivacija manjša (A127, B174)
 - Vsak primer je po svoje uspešen (B173, G98)
 - Ko ohranimo družino (C139, F129)
 - Boljši odnosi v družini (G99, G100, G102)
 - Zagotovimo, da je poskrbljeno za otrokovo korist (C140)
 - Za uspešno štejemo že to, da starš enkrat pride na pogovor (B176)
 - Ne ocenjujemo uspešnosti (C137)
 - Ko lahko zaključimo sodelovanje (F117)

5. VRTEC

- Vključenost otrok v vrtec
 - Večina jih je vključenih (A103, C117, D84, D85, E78, E79, F96, G84)
 - Strokovni delavci predlagajo vključitev v vrtec (A105, B142, D86, E80, F97)
 - Ni treba, da se vključi že pri enem letu (A118, B148, B149, B150, G88)
 - Zelo malo otrok ni vključenih v vrtec (A104, C118, F95, G85)
 - Vrtec postane pomemben od tretjega leta dalje (B151, C119, F102, G89)
 - Nujno potrebno, da se vključi eno leto pred šolo (B143, F103, F104)
 - Strokovni delavec napiše priporočilo za prednostni sprejem (A106, B147)
 - Posebej pomembna je vključitev za socialno ogrožene otroke (B146, F98)
 - Vrtec je nujno potreben za vsakega otroka (A117, F101)
 - Nekateri se zaradi finančnih razlogov ne odločijo za vključitev (B139)
 - Med prenovo vrtca veliko otrok ni prihajalo na drugo lokacijo, kjer je bilo varstvo (B140)
- Spremembe po vključitvi
 - Zelo napredujejo (A115, B166, B169, F106, G90)
 - Postanejo bolj samostojni pri skrbi zase (A116, B162, B163, F107, F108)
 - Nauči se igrati v skupini (B165, B171, D95, F112, G92)
 - Pri učenju socialnih veščin (B167, C129, C130, D93, F111)
 - Boljša komunikacija (B164, B168, D94, G91)
 - Če je otrok zgradil varno navezanost, bo vključitev dobro sprejel (B153, B154, B159)
 - Nekateri rabijo čas, da sprejmejo okolico in spremembe (B156, F105, B155, B160)
 - Pri otrokovem razvoju (B161, F110)
 - Odvisno od vsakega otroka posebej (B156, B158)

Pridobi novo znanje (B170, B172)

Odvisne tudi od družine (B152)

So bolj prilagodljivi (E88)

- Koristi za otroka

Pri učenju socialnih veščin (A108, A113 C122, C123, C128, E81, F99)

Socialna vključenost (B141, C120, C125, D88, E82, E86, G87)

Koristno na vseh področjih (A107, D87, E83, E87, F109, G86)

Napreduje v motoriki (A110, C128, E84, G93)

Pri otrokovem razvoju (A109, C121, F100)

Umik iz nasilnega okolja (D90, D91, D92)

Hitreje napreduje (A114, C127)

Pomembnost igre, ki se dogaja v vrtcu (A112, E85)

Če ni bil vključen, bo imel večje težave pri vključitvi v šolo (B144, B145)

Koncentracija (A111)

Nauči se odnosa do avtoritete (C124)

- Pomoč staršem in vedenje otroka v vrtcu

Spremembe, ki jih starš naredi, se kažejo v vedenju otroka (A120, C131, C132, E90, F113, G94)

Se znajo primerno vesti (A124, F115, G95, G96)

Vidne spremembe na vseh področjih (A121, E89, G97)

Spoštujejo pravila (A123, C133, F114)

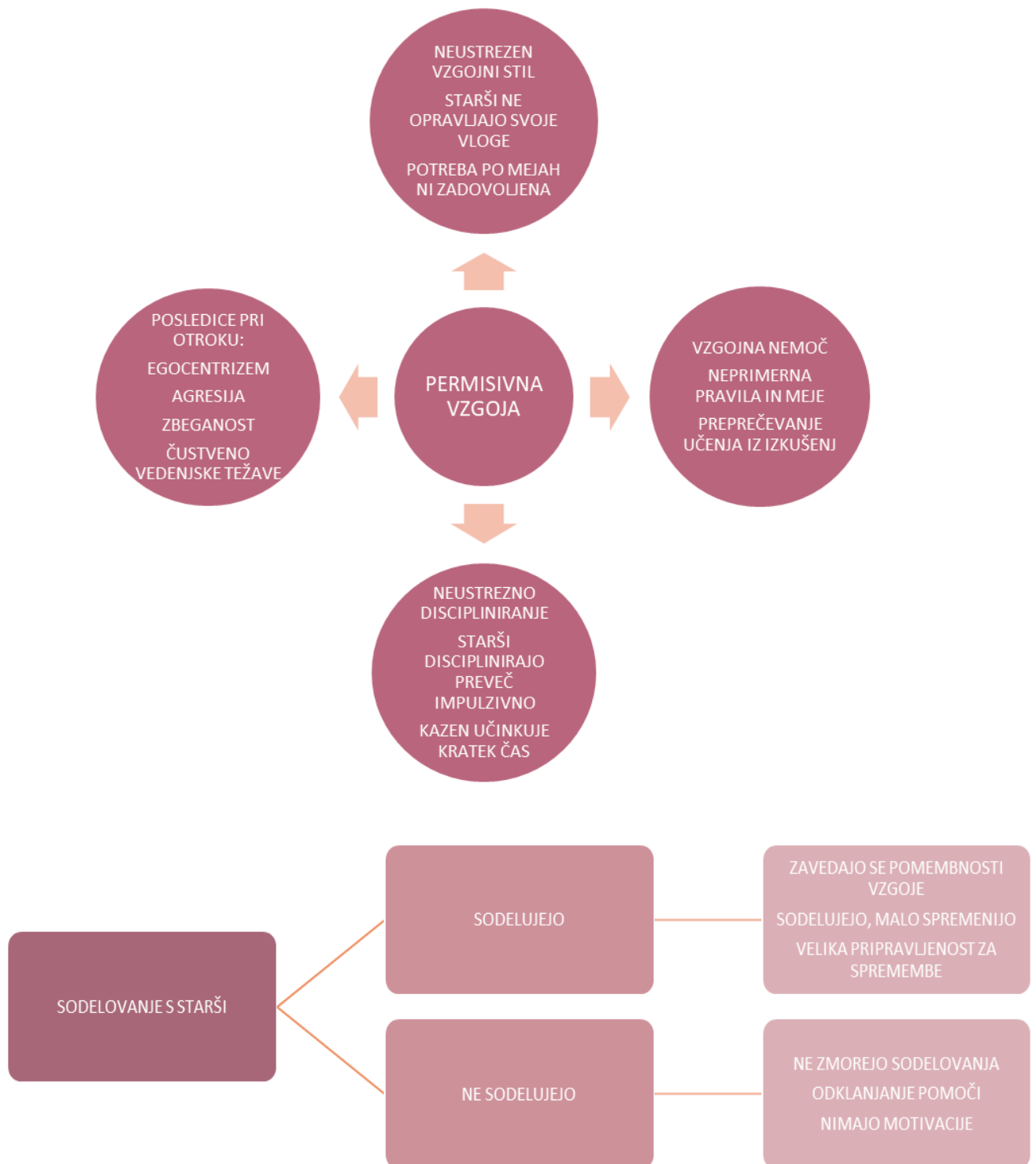
Otroci se znajo umiriti (A122)

Starš lažje zmore oddajo otroka v vrtec (D97, D98)

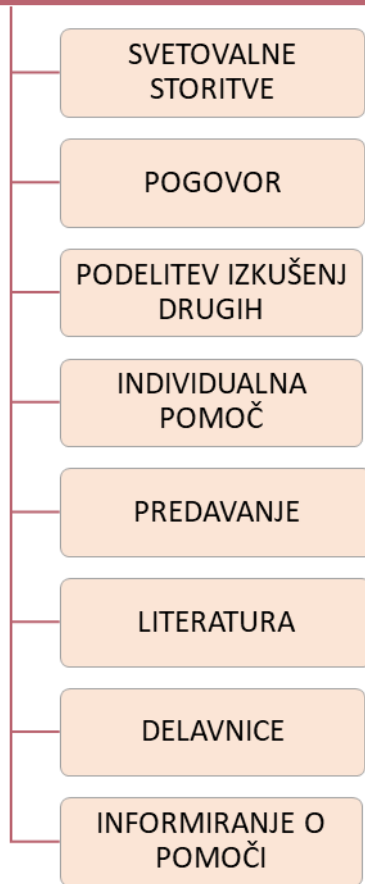
Otrok se v vrtcu vede podobno kot doma (A119)

Vedenje otroka v vrtcu je drugačno kot doma (D96)

9.5. Odnosno kodiranje



NAČINI PODPORE IN POMOČI

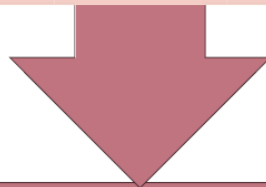


NAPOTITEV



SPREMEMBE PRI STARŠIH

POSTAVLJAJO MEJE	DRUGAČE RAVNAJO V ODNOSU DO OTROKA	SO BOLJ DOSLEDNI	PRIPRAVLJENI NA IZZIVE	DODAJO KAKŠNA VEDENJA	VPELJEJO RUTINO	SAMI IŠČEJO REŠITVE
------------------	------------------------------------	------------------	------------------------	-----------------------	-----------------	---------------------



SPREMEMBE PRI OTROKU

SO BOLJ UMIRJENI	PO BOLJ VODLJIVI	PREJ OSVOJILJO DNEVNO RUTINO	LAŽJE OPRAVLJAJO DNEVNE AKTIVNOSTI	BOLJŠI ODNOS S STARŠI	SPOŠTLJIVO VEDENJE	BOLJ SODELUJEJO
------------------	------------------	------------------------------	------------------------------------	-----------------------	--------------------	-----------------